

W W W . J U R I S T K O N T A K T . N O

JURIST

■ NR 6 - 2015

■ 49. ÅRGANG

KONTAKT

Sara Eline Grønvold

Med blikk på kvinners rett

Varsleren i Bergen // ID-sjekk i domstolene

Barnevernet under lupen // Jurist i fisk

Rettssikkerhetskonferansen 2015

Ytringsfrihet og integritet, domstolers uavhengighet og likestilling i juridiske miljøer blir noen av temaene på Rettssikkerhetskonferansen – i tillegg til utdeling av Rettssikkerhetsprisen.

Torsdag 22. oktober 2015
Gamle Logen, Grev Wedels plass 2, Oslo

Noen av dem du får møte:

Forfatteren: Amal Aden

Amal Aden er psevdonymet til en norsk-somalisk forfatter og samfunnsdebattant. Hun ble født i Somalia, vokste opp som gatebarn og kom til Norge som flyktning. Med utgangspunkt i egne erfaringer peker Aden på utfordringer knyttet til integrering, likestilling og rettsvern for innvandrerkvinner, dessuten homofile minoriteter, mestring og ytringsfrihet. For dette har hun måtte tåle både hets og vold, men også flere gjeve priser.

Fylkesmannen: Ann-Kristin Olsen

Ann-Kristin Olsen er avtroppende fylkesmann i Vest-Agder. Hun var landets første kvinnelige politimester og første kvinnelige sysselmann på Svalbard. Som nestleder i Teknologirådet, nestleder i Gjenopptakelseskommisjonen for straffesaker, leder for Kronprinsparets humanitære fond, leder for Europarådets ekspertkomité mot barneprostitusjon og i en rekke andre styreverv har hun er imponerende erfaringsbredde. Hun har alltid vært svært opptatt av likestillings spørsmål og arbeid for barns rettssikkerhet.

Forskeren: Anine Kierulf

Anine Kierulf er forsker ved Senter for menneskerettigheter, Universitetet i Oslo. Spesialområdene er konstitusjonelle spørsmål, menneskerettigheter og ytringsfrihet. Hun har juridisk embetseksamen fra UiO og Master of Laws fra Northwestern University, Chicago. Forsvarte i november ifjor doktoravhandlingen «Domstolenes rettighetsprøving av lover i Norge». Har vært rådgiver for Europarådet, dommerfullmektig og advokat.

Dommeren: Bart van Lierop

Nederlenderen Bart van Lierop er president for Europarådets rådgivende komité av europeiske dommere (CCJE). CCJE er opprettet av Ministerrådet og skal arbeide for rettssikkerhet som forutsetning for demokrati i Europa ved å gi råd om styrking av dommeres uavhengighet, upartiskhet og kompetanse. Van Lierop er spesialist i europarett og arbeider som visepresident i den øverste nederlandske domstolen for handel og industri. Han har tidligere vært advokat og dommer på ulike nivåer i hjemlandet.

Åpen for alle | Gratis adgang
Påmelding på www.juristforbundet.no

JURISTFORBUNDET

Det vil bli søkt om godkjenning som obligatorisk etterutdanning for medlemmer av Advokatforeningen i etterkant av konferansen. Juristforbundet dekker ikke reisekostnader ifm. Rettssikkerhetskonferansen.

Innhold

- 6 Varsling
- 16 Siden sist
- 18 Ny leder i Jurk
- 22 ID i domstolene
- 26 Barnevernet
- 34 Fiskejus
- 38 Caritas
- 42 Verdiløse menn
- 44 Forhandlingskonkurranse
- 46 Tilregnelighet
- 50 Arbeidslivet
- 52 Karriereråd
- 53 Juss-Buss kommenterer
- 54 Curt A. Lier mener
- 55 Meninger
- 61 Stilling ledig
- 65 Nytt om navn

6

Varslet

Politiadvokat Line Skjengen er en av varslerne i Bergen.

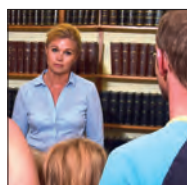
18

Ny leder

Sara Eline Grønvold er den nye lederen i Jurk.

26

Barnevernet

Advokater med sterk kritikk av barnevernet.

34

Fiskejurist

Maja Kirkegaard Brix er jurist i Fiskeridirektoratet.

38

Frivillighet

Advokat Arild Brekke Djup arbeider frivillig for Caritas.

// *Fagforeningers rolle i alvorlige varslersaker er et tema av voksende betydning som er gjenstand for debatt internasjonalt*

Birthe Eriksen, side 56

Bli med på årets store dugnad – Juristdagen!

Lørdag 19. september 2015 fra klokken 11 til 14
står engasjerte jurister og advokater på stands
i 20 byer for å svare på juridiske spørsmål.

Følgende byer er foreløpig
klare for Juristdagen 2015:

Alta	Sandefjord
Fredrikstad	Snåsa
Hamar	Sortland
Harstad	Stavanger
Haugesund	Stord
Kongsberg	Tromsø
Kristiansand	Trondheim
Lillestrøm	Tønsberg
Mo i Rana	Verdal
Molde	
Oslo:	
- Grønlands Torg	
- Mortensrud	
- Stovner	

Har du lyst til
å stå på en av standene
eller har du lyst til å få
Juristdagen til din hjemby?

Send en e-post til
juristdagen@jus.no

JURISTDAGEN

Les mer om Juristdagen
på www.juristforbundet.no/juristdagen

JURIST
FORBUNDET

Redaktør

Ole-Martin Gangnes
omg@jus.no

Journalist

Tore Letvik
tl@jus.no

Annonsesjef

Per-Olav Leth
perolav@07.no
07 Media
Tlf.: +47 918 16 012

Design/layout

Inge Martinsen,
07 Media
inge.martinsen@07.no

Abonnement

Kr 500,- pr. år (9 utgivelser)

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Forsidefoto:

Thomas Haugersveen

Teknisk produksjon:

07 Media – 07.no

Innsendt stoff til neste nummer må være redaksjonen i hende innen 14. september 2015.

Redaksjonen avsluttet

18. august 2015.

Tips redaksjonen

omg@jus.no
mob. 48 24 83 52

For annonser

perolav@07.no
tlf.: 91 81 60 12

Ved adresseendring

Medlemmer: juristforbundet.no
Andre: medlemsarkiv@jus.no

Juristkontakt arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Utgiver: JURISTFORBUNDET

Stor frivillig innsats

For juristene som jobber frivillig med ulike former for rettshjelp og juridisk rådgivning dreier det seg om mer enn festtaler: De bidrar med en viktig ekstrainsats for folks rettsikkerhet. I denne utgaven av Juristkontakt treffer du noen av disse juristene. Vi har snakket med den nye lederen for Juridisk rådgivning for kvinner (Jurk), en advokat som arbeider for organisasjonen Caritas og vi har vært på teaterforestilling til inntekt for Gatejuristen.

Juridisk rådgivning for kvinner er Sara Eline Grønvold ny daglig leder. Hun har bakgrunn fra advokatkontor, men leder nå det studentdrevne rettshjelps- og likestillingstiltaket. Hun er ikke i tvil om at det er behov for et eget rettshjelpstiltak rettet mot kvinner, og peker på Jurks arbeid i saker med familievold eller ulike former for diskriminering. Mange kvinner kjenner heller ikke til rettighetene sine. At mange ikke kjenner til rettigheter forteller også advokat Arild Brekke Djup, som arbeider for organisasjonen Caritas, den katolske kirkes nødhjelpsorganisasjon. Gjennom dette arbeidet har han blant annet sett en side av det norske arbeidsmarkedet som operer utenfor alle spilleregler. Der mennesker fra land som Spania, Romania og Polen kommer til Norge i håp om å få jobb, men blir ofre for utnytting, sosial dumping eller menneskehandel. Et annet rettshjelpstiltak er Gatejuristen. Nylig ble den kritikerroste forestillingen «Verdiløse menn» satt opp på Nationalteatret, med salen full av jurister, som en støtte til Gatejuristen. Før forestillingen fortalte Cathrine Moksness i Gatejuristen om hvordan de arbeider for å hjelpe en ofte stigmatisert gruppe rusmisbrukere med å kreve sin rett. De frivillige hjel-

per altså vidt forskjellige grupper, men de har alle behov for juridisk hjelp.

Juristene som arbeider frivillig med rettshjelp får ofte innsyn i forhold de kanskje visste lite om fra før. I Caritas handler det om en titt inn i et arbeidsmarked langt unna det regulerte og ryddige. Advokat Arild Brekke Djup forteller om utviklingen av et lovtomt arbeidsmarked innen en del bransjer. Hvor det gjerne opereres med to arbeidskontrakter; en som norske myndigheter og kunder skalse og en som er den reelle. Eller at arbeidsgiver betaler ut full tariff lønn, men krever at arbeidstaker deretter tar ut en del av pengene og gir tilbake til arbeidsgiver. Slik får arbeidsgiver også trukket fra lønnsutgiften i virksomheten. Og i Jurk har man sett at kvinner rett og slett mister jobben ved graviditet – hvis de har en løseret tilknytning til arbeidslivet eller arbeidsgiver driver useriøst. På disse og mange andre områder gjør frivillige jurister en stor innsats for å hjelpe.

Juristene og jusstudentene i de frivillige organisasjonene forteller også om viktige personlige erfaringer. Sara Eline Grønvold i Jurk opplyser at interessen for å jobbe med rettshjelp er stor blant studentene og at de får mange søkere. Og studentene vokser veldig mye på det året de er tilknyttet Jurk, sier hun. Arild Brekke Djup i Caritas sier det slik: Å bruke noe av sin tid på frivillig arbeid for mennesker i nød gir en ekte følelse av at du som jurist kan utgjøre en forskjell.

Ole-Martin Gangnes
redaktør
omg@jus.no

Vurderte risikoen for represalier
før hun kritiserte ledelsen

– Kunne varsle fordi jeg ikke måtte ta hensyn til egen familie

Hun er en av politijuristene i Hordaland politidistrikt som varslet om destruktiv ledelseskultur i bergenspolitiet. Nå etterlyser politiadvokaten mer åpenhet og økt bevissthet rundt varsling. Hun mener kunnskapsnivået må høynes i varslingsaker, og understreker betydningen av å ha en robust fagforening i ryggen.

Tekst og foto: Tore Letvik

Juristkontakt møter politiadvokat Line Skjengen på Bryggen i Bergen. Hun er oppgitt over måten hun og hennes kollega ble behandlet på av ledelsen etter at de valgte å varsle. Med fire år som påtalejurist i Hordaland politidistrikt bak seg har hun bred erfaring både med saksfeltene hun jobber med i Bergen, og også lang erfaring med hvordan situasjoner håndteres innad i politidistriktet.

Gjennom flere år reagerte hun på forhold som hun mener ledelsen håndterte på en kritikkverdig måte, men opplevde å ikke bli hørt når forholdene ble tatt opp internt.

– Jeg ble vitne til en dårlig og destruktiv ledelseskultur i politidistriktet. Ansatte ble ikke behandlet på en fair og rettferdig måte. Jeg måtte si i fra, og det ble til slutt nødvendig å gå til det drastiske skritt å varsle. Dårlig ledelseskultur går utover både arbeidsmiljø og den enkeltes effektivitet, sier Skjengen som ikke angrer på at hun varslet.

I oktober i fjor leverte hun og hennes kollega et varsel på 200 sider til daværende politimester Geir Gudmundsen og til lokalt tillitsvalgt i Politijuristene.

– Jeg opplevde at politiledelsen gjorde hva den kunne for å ikke besvare kritikken, i stedet for å ta varselet på alvor og gjøre noe konstruktivt ut av situasjonen, sier Skjengen som forteller at hun er glad for de positive reaksjonene hun fikk fra mange av sine politikkolleger.

– Kolleger både blant juristene og polititjenestemennene har gitt uttrykk

for støtte for at vi varslet, men da utenfor ledelsens synsvidde. Enkelte har sagt at de ikke tør å gå åpent ut med støtteerklæringer fordi de har barn og familie å ta hensyn til. Selv er jeg enslig og barnløs, og bor i et kollektiv, uten større økonomiske forpliktelser. Jeg har bare meg selv å ta hensyn til i forhold til framtidig arbeidskarriere og økonomi og er ikke like sårbar for eventuelle represalier som mange andre ville være, sier Skjengen til Juristkontakt.

Selv har hun klart å stå i jobb i tiden etter varslet, og er glad for det.

– Jeg har vært i jobb hele tiden etter at vi leverte varselet. Det har til tider vært svært tungt, men for min del tror jeg nok det hadde vært tynge dersom jeg hadde blitt sykemeldt. Tilstedeværelsen på jobb, og positive og oppmuntrende tilbakemeldinger fra politibetjenter og sivilt ansatte og politiadvokater har bidratt til å holde humøret og motet opp, selv om hele prosessen til tider har vært svært belastende. Jeg har fått det daglige, eller i hvert fall ukentlige, påfyllet av positive tilbakemeldinger fra kollegaer, som de som har vært sykemeldt i stor grad har vært avskåret fra, sier Skjengen.

200 siders varsel

Hensikten var å varsle om ukultur i ledelsen uavhengig av Monika-saken. Tilfeldighetene gjorde imidlertid at varslingen fant sted i kjølvannet av Monika-sakens utvikling. Etterforsker Robin Schaefer hadde varslert om mangelfull etterforskning av den åtte år gamle jentas dødsfall. Det førte til slutt til at saken ble gjenopptatt, og en mann sitter siktet for drap. Lenge opplevde Schaefer å ikke bli tatt seriøst etter at han varslert.

Etter en parole som politijuristene var samlet til 12. september 2014 varslert Liv Giertsen politimesteren om at en leder i politidistriktet på møtet omtalte Schaefer på en negativt og nedlatende måte. Schaefer var selv ikke til stede på møtet.

Måneden etter, i oktober, leverte Giertsen og Skjengen sitt 200 siders varsel. Varselet ble levert internt i henhold til gjeldende regler, og innholdet er derfor ikke offentlig. I følge Bergens Tidende, som har fulgt saken tett, er imidlertid dette utdrag fra varselet:

- Lite rom for kritikk, som at medarbeiderundersøkelsen, som ga lederne svært dårlig resultat, ikke ble fulgt opp.
- Ansvarsområdene blir skjevfordelt, som fører til unødvendig slitne medarbeidere.
- Trusler om økonomisk straff for ulydighet, for eksempel å bli tatt av vaktplan som ville medført 40.000 kr mindre i lønn.
- Nyansatte fikk ikke opplæring.
- Arbeidsoppgaver ble fratatt jurister uten videre beskjed, og nye arbeidsoppgaver ble gitt til andre over natten.
- Misbruk av arbeidstid.
- Løgner satt ut om enkeltpersoner på påtale.

Etter det 200 sider lange varselet leverte også HMS-lederen ved Bergen politidistrikt en varsler sak til Arbeidstilsynet. Alle fire har fått varslerstatus.

Meldte seg ut

Line Skjengen mener mange har mye å lære av denne saken. Ikke minst innen fagforeningskretser. Etter over to år som politijurist ved Vestfinnmark politidistrikt flyttet hun til Bergen for å ta jobben som politiadvokat der i 2011. Da hun og hennes kollega leverte varselet med kritikk av ledelsen ble det fra lokalt hold i deres fagforening Politijuristene uttrykt støtte til ledelsen.

// Det har til tider vært svært tungt, men for min del tror jeg nok det hadde vært tyngre dersom jeg hadde blitt sykemeldt

– Jeg opplevde ingen støtte fra egen fagforening etter at vi hadde levert varselet til politimesteren og med kopi til vår hovedtillitsvalgte i politidistriktet. Tvert om følte jeg at egne tillitsvalgte undergravet alvoret i varselet. Politiledelsen forsøkte å gjøre saken til et varsel om ukultur i ledelsen. Vår hovedtillitsvalgte uttalte i media at han ikke kjente til noen ukultur i ledelsen, samtidig som en annen ansatt, som også er styremedlem i Politijuristene sentralt, uttalte til mediene følgende: «Vi kan ikke ha et system hvor det skal være omkamp på alle ledelsens beslutninger. Dette er politiet, og ikke et kunstnerkollektiv». For meg var dette så negativt at jeg meldte meg ut av Politijuristene og inn i Politiets Fellesforbund, hvor vi straks fikk god hjelp, sier Skjengen.

Hun forteller at hun aldri ble kontaktet av noen i Politijuristene etter at varselet var levert.

– Om jeg ikke hadde fått konkret hjelp, så burde jeg i det minste fått råd

og veiledning fra min egen fagforening, sier Skjengen.

Noe senere meldte også Giertsen seg ut av Politijuristene og inn i Politiets Fellesforbund (PF). Begge roser Politiets Fellesforbund Hordaland (PFH) og PF sentralt, samt hovedverneombud Kjell Ivar Sletten, for å gi umiddelbar hjelp og støtte.

– Jeg opplevde et utrolig engasjement og uvurderlig oppfølging fra PFH, og i særdeleshet PFH-leder Kjetil Rekdal. Men selv om vi fikk fantastisk hjelp der, så er det vel ikke helt sånn det skal være – det er jo i Politijuristene og Juristforbundet jeg føler at jeg naturlig hører hjemme, fagforeningsmessig. Men da er det etter mitt syn tvingende nødvendig at Politijuristene sikrer bedre kunnskap, beredskap og støtteordninger i saker hvor politijurister varsler, for å ivareta medlemmene i framtiden, sier Skjengen.

Rapport

Varslingen har allerede fått en rekke konkrete konsekvenser. Flere av varslerne har blitt sykmeldt etter at de valgte å varsle om kritikkverdige forhold. Etter HMS-lederens varsel har Hordaland-politiet fått pålegg fra Arbeidstilsynet om å styrke arbeidet med helse, miljø og sikkerhet. Som en følge av varslingssakene fikk advokatfirmaet Wiersholm i oppdrag av Justisdepartementet å gå gjennom politidistriktets håndtering av Robin Schaefer's varsling. I juni måned slo granskingsrapporten fast at hordalandspolitiet brøt loven om gjengjeldelse overfor varsleren.

Hordaland politidistrikt kunne ikke sine egne regler, og frøs ut varsleren Robin Schaefer, sa advokat Jan Fougner da rapporten var klar. Fougner var utvalgsleder i advokatfirmaet, som fikk i oppdrag av Justisdepartementet å granske seks varsler fra fire ansatte ved Hordaland politidistrikt. Rapporten kom med kraftig kritikk av ledelsen i Hordaland-politiet, deriblant politimester Geir Gudmundsen, for håndteringen av Monika-saken og

politimannen Robin Schaefer, som varslet om grove feil og mangler ved etterforskningen. Rapporten ga Schaefer medhold i at han varslet forsvarlig og at arbeidsgiveren hans brøt arbeidsmiljøloven i håndteringen av ham som varsler.

– De har ikke forstått reglene. Det er helt klart at dette var et lojalt varsel, det var saklig og fornuftig. Det var et skoleeksempel på hvordan man skal varsle internt, sa Fougner da rapporten ble lagt fram.

Rapporten konkluderer med at Hordaland politidistrikts egne regler for varsling ikke ble fulgt, og at distriktet ikke sørget for å beskytte ham mot gjengjeldelse. Den konkluderer også med at denne svikten skyldes feilvurderinger begått av enkeltpersoner.

– Det var et dårlig ytringsklima. Det skapte en negativ stemning som ledet til at Schaefer gikk fra å varsle om et problem, til å oppleve å bli problemet. Han fikk ikke respons, ingen tok kontakt med ham. Han var redd for å miste jobben, og ble syk. Til tross for dette unnlot arbeidsgiver å ta kontakt med ham, sa Fougner.

Advokatene slår fast at politiledelsen opptrådte aktivt unnlattende selv etter at etterforskningen av etterforskningen av Monika-saken ble gjenopptatt. Rapporten bygger på dokumenter og intervjuer med 29 berørte og vitner, noe som utgjorde 1500 sider med samtaler og referater.

Advokatfirmaet Wiersholm ga juridisk vurdering og rettsråd. Fougner understreket at rapporten ikke var en dom eller en konklusjon med rettslig virkning, og at rettsrådet gjelder kun behandlingen av Robin Schaefer.

I kjølvannet av varslingen og kritikken mot ledelsen gikk politimester Geir Gudmundsen av og ble erstattet av konstituert politimester i Hordaland politidistrikt, John Reidar Nilsen.

Spesialenheten for politisaker besluttet å etterforske ansatte i Hordaland politidistrikt for mulige brudd på to kapitler i arbeidsmiljølo-

ven om varsling og krav til arbeidsmiljøet. Avhørene i saken skal starte i løpet av august måned.

Oppløste påtalegruppe

Justisdepartementet har også til behandling et varsel om brudd på vernet mot gjengjeldelser ved varsling. Liv Giertsen, og advokat Toril Wik, som representerer de fire varslerne, mener Giertsen ble utsatt for gjengjeldelse som følge av hennes første varsel – om en politileders negative omtale av Robin Schaefer. Giertsen skal ha blitt omplassert mot sin vilje av politiledelsen i Bergen. Også dette skal nå granskes av advokatfirmaet Wiersholm, opplyser Giertsens advokat til Juristkontakt.

Til avisen Verdens Gang har Giertsen uttalt følgende: «Jeg visste

idet jeg trykket på sendknappen, at jeg var i ferd med å ta påtalemessig selvmord», og viser da til et varslingsbrev hun sendte til politimester Geir Gudmundsen på epost den 25. september i fjor, der hun grundig gikk gjennom det som skjedde på møtet hvor omtalen av Schaefer fant sted, slik hun oppfattet det.

I VG har Giertsen fortalt at ledelsen ved Hordaland politidistrikt oppløste påtalegruppen på Bergen sør politistasjon, hvor hun jobbet, mens hun var sykmeldt fra sin stilling i kjølvannet av varslingen. Giertsen ble omplassert til en stilling hun ikke ønsket.

Til VG forteller leder i Politiets Fellesforbund i Hordaland politidistrikt, Kjetil Rekdal, hvor Giertsen nå er organisert, at han mener ledelsen i Hordaland ►

politidistrikt er utenfor sin styringsrett når de omplasserer Giertsen.

– Vi ser på det som skjer nå, som en gjengjeldelse av varslingene, sier Rekdal, som har skrevet brev til politidirektør Humlegård.

I brevet har Rekdal påklaget avgjørelsen etter harde diskusjoner med fungerende politimester John Reidar Nilsen. I følge Rekdal har ikke diskusjonene ført fram.

– Når arbeidsgiver oppløser påtalegruppen ved Bergen sør politistasjon, hvor en varslar er en del av gruppen, og varslingssaken er grunnlaget for arbeidsgivers handlinger, er dette å anse som interne overføringer, og det skal ikke gjøres overfor en varslar, sier Rekdal til VG.

Liv Giertsen beskriver i VG tiden i sykmelding som svært krevende med alt som skjer rundt henne.

– Jeg trodde jeg skulle klare jobben i politiet, selv om jeg hadde status som varslar, men det ble taust rundt meg fra sjefene. Det ble mange tanker og søvnløse netter. Til sist ble det nok, og jeg ble sykmeldt, sier Giertsen.

Hun understreker at hun ønsker seg tilbake i jobben sin ved Hordaland politidistrikt.

– Dette er en jobb jeg har hatt siden 1998. Det er en jobb jeg har trivdes i. Jeg er sterkt knyttet til etaten og gode kolleger der, men det har bygget seg opp en ledelseskultur som jeg mente det har vært helt nødvendig å varsle om sier, sier Giertsen i intervjuet med VG.

Andre tatt avstand

Varslingen har også ført til at andre polititjurer har stått frem og tatt avstand fra beskrivelsene som har blitt varslet om. Mange har uttrykt at de er lei av å få fremstilt arbeidsplassen sin negativt. Det har også blitt antydnet at Giertsen kan ha vært drevet av hevn for tidligere konflikter med ledelsen i politiet.

– Jeg kan ikke angre på varslingen. Det handler om integritet, og om hvem jeg er, sier Giertsen til VG.

Hun avviser også at det ligger hevnmotiver bak.

– I løpet av 17 år i politiet har jeg aldri opplevd noe som gjør at jeg skulle ha et ønske om «å ta igjen», sier Giertsen.

Hun har en annen forklaring på det som skjer nå:

– Jeg opplever at de ser på meg som brysom og at de ønsker å nøytralisere meg. Jeg er bekymret for hvordan det vil bli for fremtidige varslere i distriktet, sier politiadvokaten.

Hun representeres av advokat Toril Wik, som har varslingssaker som ekspertise.

– Jeg har sett mange overtramp fra ledere. Jeg har likevel beholdt troen på at politiet ville opptre på mer verdige måter. Denne tydeligvis naive forestillingen har blitt grundig korrigert. Som det fremgår i varslersaken til Liv Giertsen, slås det her hensynsløst ned på dem som opponerer, sier Wik i avisintervjuet.

Hun mener tilliten til Hordaland politidistrikt har blitt sterkt svekket etter de mange varslingssakene siste året.

– Spørsmålet er om dette bare skjer i Hordaland, eller om det også har forgreninger i en nasjonal politikkultur, sier advokat Wik.

Omplassert

I følge VG ble det allerede i mars i år besluttet av konstituert politimester i Hordaland politidistrikt, John Reidar Nilsen å oppløse juristenes avdeling på Bergen sør politistasjon.

Bakgrunnen skal ha vært en ekstern rapport fra AFF (Administrativt Forskningsfond) som pekte på at det var et «helseskadelig arbeidsmiljø der». Oppløsning av hele kontoret ble anbefalt og polititjurer, inkludert Liv Giertsen, blir omplassert til andre stillinger mot egen vilje. Et notat til politimesteren fra verneombudet på retts- og påtale i Hordaland politidistrikt forteller at det er flere enn Giertsen som er fortvilet over situasjonen.

Jeg opplevde ingen støtte fra egen fagforening etter at vi hadde levert varselet
– Line Skjengen

– De fleste har opplevd prosessen som overraskende og for hastig, står det i notatet sendt til politimesteren. Alle beskriver det som trist og leit at miljøet blir oppløst og at de blir forflyttet internt, til dels mot sin vilje og uten at de opplever skyld i det som har skjedd, står det videre i notatet, i følge VG.

Verneombudet konkluderer likevel i notatet med at det er riktig å oppløse kontoret og viser til at bakgrunnen er «den svært tydelige konklusjonen fra AFF om at det er et helseskadelig arbeidsmiljø der, og at det er riktig å handle raskt», sier verneombudet til VG. Notatet skal være skrevet etter samtaler med alle kollegene i gruppen.

– Løsningen fremsto på den bakgrunnen som det mest hensynsfulle

alternativet og som minst stigmatiserende for enkeltpersoner, sier verneombudet.

Politimester John Reidar Nilsen er uenig i Politiets Fellesforbund sin fremstilling av hvorfor han måtte oppløse kontoret hvor Liv Giertsen jobbet. Overfor VG viser han til en rapport som peker på alvorlige arbeidsforhold for juristene ved Bergen sør politistasjon.

– Når jeg som politimester får beskjed om et helseskadelig arbeidsmiljø må jeg uten opphold sette i verk tiltak for å rette situasjonen. I denne saken var det ikke andre muligheter enn å oppløse det dysfunksjonelle arbeidsmiljøet. Noe annet ville være uansvarlig, sier John Reidar Nilsen til VG.

Han avviser at denne saken har noe som helst med Giertsens støtte til Robin Schaefer å gjøre, og avviser at han har handlet lovstridig mot en varslar. Politimesteren viser til en rapport som kom tidligere i vinter, hvor representanter fra Politidirektoratet sammen med en ekstern aktør gikk gjennom varselet som var rettet mot ledere ved retts- og påtaleenheten ved Hordaland politidistrikt.

– Gruppen konkluderte med at de ikke hadde funnet brudd på arbeidsmiljøloven og at det ikke var dokumentert eller sannsynliggjort at det hadde funnet sted noen trakassering. Det var imidlertid funnet ett tilfelle av dårlig ledelse, og det var en konflikt ved påtaleenheten ved Bergen sør, sier Nilsen til avisen.

– AFF ble engasjert for å løse konflikten. De avdekket alvorlige utfordringer knyttet til arbeidsmiljøet. Arbeidsmiljøet ble betegnet som dysfunksjonelt og helseskadelig, opplyser Nilsen.

Ønsker mer åpenhet

Line Skjengen mener noe av det mest negative ved hele prosessen rundt varslings sakene har vært en uforutsigbarhet og vedvarende usikkerhet rundt hva varslings sakene gjelder. Hun mener det skulle vært mer åpenhet i slike saker.

– Selv om det etter de interne rutine skal være stor grad av konfidensialitet rundt innholdet i sakene, mener jeg det hadde vært positivt for både de ansatte og publikum dersom ►

det hadde vært formidlet et visst minimum med opplysninger om hva det er varslet om. Man kan si mye om innholdet uten å gå inn på enkelteksempler. Mitt inntrykk er at alt hemmeligholdet og fraværet av informasjon har vært svært tyngende for de ansatte og selvsagt tyngst for juristene. Etter min mening har det at vi har vært plassert på geografiske enheter utenfor Bergen sentrum politistasjon begrenset våre muligheter til å oppklare, og i det hele tatt bli klar over, misforståelser vedrørende vårt varsel blant juristene sier Skjengen, som arbeider ved Åsane politistasjon.

Hun mener mediene har spilt en

// Det har slik jeg ser det vært ubehagelig, men nødvendig med et offentlig fokus

avgjørende rolle i utviklingen av varslingssakene.

– Jeg mener det fokus media – og da Bergens Tidende og TV2 spesielt – har satt på Hordaland politidistrikt har vært avgjørende for at sakene har blitt tatt så tilsynelatende alvorlig som de har, og at Politidirektoratet og Justisdepartementet har valgt å bruke

så vidt mye ressurser på disse sakene. Selv om mange av de ansatte har opplevd det massive og i all hovedsak negative mediefokusert over tid som svært belastende, så tror jeg at dette er noe vi skal være fornøyd med. Det har slik jeg ser det vært ubehagelig, men nødvendig med et offentlig fokus, for å drive arbeidet fremover og håper og tror at politidistriktet over tid vil gjenvinne publikums tillit. Jeg ser hvordan mine kolleger – både polititjenestemenn, sivile og jurister jobber hardt og samvittighetsfullt for å gjøre publikums hverdag tryggere og bedre. Men, ressursene er knappe, og vi kan ikke trylle, selv om vi kanskje kunne

Juristforbundets president Vil se på rutiner og opplæringen

Men han avviser at Juristforbundet ikke har tilbudt bistand til alle parter i varslingssakene i Bergen.

Tekst: Ole-Martin Gangnes

– Dette har vært en ekstremt krevende sak med et veldig trykk, sier Curt A. Lier, president i Juristforbundet.

I varslingssakene i Bergen har han opplevd å ha medlemmer på begge sider av bordet, massivt medietrykk og høy temperatur, samt varslere som har valgt å melde seg ut av Juristforbundet.

– Men alle medlemmer som er parter i en slik varslingssak skal ivaretas av oss. En må huske at flere har opplevd et enormt press i denne saken. Jeg mener vi i en vanskelig situasjon har håndtert denne saken bra, sier Lier til Juristkontakt.

Han avviser at Juristforbundet ikke tilbød varslerne hjelp og bistand og sier han beklager at to jurister har meldt seg ut.

ønske det, sier Skjengen som synes det var en lettelse å endelig levere varselet i oktober i fjor, på tross av belastningen etterpå.

– Selv om jeg har opplevd massiv støtte fra svært mange av de ansatte har jeg også opplevd å bli usynliggjort, oversett og ignorert. Det har vært tungt og jeg er sliten, sier Skjengen som mener det var tvingende nødvendig at den tidligere politimesteren gikk av.

– Hvorvidt Gudmundsen måtte gå av eller ikke, hadde jeg ikke gjort meg opp noen formening om da vi leverte varselet. På bakgrunn av informasjon jeg har fått i ettertid, mener jeg imid-

lertid at dette var det eneste riktige, i tillegg til at jeg er svært kritisk til at Gudmundsen i det hele tatt valgte å behandle varselet til Liv og meg selv, sier Skjengen som mener varslingssakene skulle blitt vurdert og håndtert av andre.

– På bakgrunn av det som har kommet frem i ettertid er det slik jeg ser det åpenbart at behandlingen av saken skulle vært løftet ut av politidistriktet, sier Skjengen som mener politimesterens avgang ikke er nok.

– Etter mitt syn er det imidlertid ikke tilstrekkelig, og jeg har liten tro på at det vil bli ryddet tilstrekkelig opp i ledelsen, sier Skjengen som for-

teller at hun derfor har søkt andre jobber, både i politiet andre steder i landet og på jobber utenfor politiet i Bergen. Hun har i tillegg fått tilbud fra et advokatfirma i Bergen hvor hun ikke hadde søkt, noe hun synes var svært hyggelig.

– Jeg håper i utgangspunktet å kunne komme tilbake til det nye Politidistrikt Vest etter hvert og at det politidistriktet jeg da møter er en ny og forbedret versjon av seg selv – med mange av de samme medarbeiderne, sier Skjengen til Juristkontakt. ►

av tillitsmannsapparatet

– Rutinene våre her har blitt fulgt. Juristforbundets eget advokatkontor representerer ikke parter som er i en mulig interessekonflikt, og derfor var det også tilbud om ekstern advokat. Jeg mener vi har gode rutiner for varslingssaker sentralt i forbundet og i denne saken har alle de involverte medlemmene våre fått bistand.

– Jeg opplever at mye av kritikken rettes mot hvordan dette har blitt håndtert av våre tillitsvalgte lokalt. Man skal være klar over at disse er valgt av de ansatte lokalt og det er ikke slik at vi sentralt i forbundet instruerer disse. Sentralt er rutiner for å håndtere vanskelige varslingssaker på plass, men jeg tror likevel vi må ta en runde på

// Jeg mener vi har gode rutiner for varslingssaker sentralt i forbundet

dette lokalt. Men det ligger ikke i dette kritikk av våre lokale tillitsvalgte i denne saken fra min side, sier han.

Curt A Lier sier Juristforbundet nå må være åpne for å se nærmere på hvordan forbundet håndterer slike saker.

– Det er to ting vi nå gjør. Det ene er å se på om vi har gode nok rutiner

for å fange opp varslingssaker tidlig nok sentralt og komme tidligere inn i sakene for alle parter som er medlemmer hos oss. Det andre er å undersøke om ikke disse problemstillingene må sterkere inn i opplæringen av våre tillitsvalgte, sier Lier.

Se også Curt A. Liers kommentar om dette temaet på side 54.

Varslingsekspert – Varslingskanal kan hindre eskalering

Den felles varslingskanalen for ansatte i justissektoren som nå er på plass, kunne hindret konflikteskaleringen i Hordaland politidistrikt, sier varslingsekspert Birthe Eriksen.

Tekst: Tore Letvik

Juristen Birthe Eriksen er universitetslektor ved Norges Handelshøyskole og forsker blant annet på rettsvern for varslere. I et innlegg i denne utgaven av Juristkontakt skriver hun om fagforeningers rolle og ansvar i varslingssaker. Hun har fulgt varslersakene i Bergen med interesse.

– Mener du mediene har hatt en rolle i utviklingen av sakene?

– Den har vært avgjørende for at sakene nå befinner seg i et spor hvor de ser ut til å sikres en uavhengig og objektiv granskning og vurdering. Dette bekrefter også lovens system, sier Eriksen.

Hun forklarer at Arbeidsmiljølovens regulering av varsling innebærer en såkalt «trenivå-modell», som en finner i igjen i den britiske varslerloven, Public Interest Disclosure Act (PIDA) fra 1998 og som regnes som den mest avanserte varslerlovgivningen i Europa. Det første nivået er intern varsling. Dersom en arbeidstaker ikke når frem internt hos egen arbeidsgiver, styrkes legitimasjonen for videre varsling, enten til offentlige myndigheter (andre

varslingsnivå), eller til offentligheten (tredje varslingsnivå).

– Mens offentlige myndigheter i varslingssaker skal fungere som en slags fullmektig på vegne av samfunnsinteressene der arbeidsgiver svikter, skal media fungere som en vaktbikkje, også der myndighetene svikter. Medienes dekning av sakene i Hordaland har trolig også vært viktig for at Justisdepartementet som overordnet myndighet til slutt konkluderte med at en uavhengig

granskning ble nødvendig for å sikre tiliten til at de ansattes varsler og påstander om ulovlig gjengjeldelse ble undersøkt på betryggende vis, først i forhold til Robin Schaefer og nå også i forhold til de øvrige varslerne. At det har tatt tid å komme så langt, skyldes trolig at varsling er et relativt nytt rettsområde hvor det fremdeles er mye usikkerhet, sier hun.

– Innenfor Justisdepartementets ansvarsområde skjer det imidlertid mye på dette området nå som følge av særlig

arbeidet med sikkerhet og beredskap. Fra 1. januar trådte det i kraft en egen, felles varslingskanal for ansatte i justis-sektoren som forhåpentligvis hadde hindret den unødvendige konflikteskaleringen vi har sette i Hordaland politidistrikt, sier Eriksen.

Habilitet

– Det at Justisdepartementet sikret en ekstern granskning gjennom Fougner-rapporten – hvor viktig mener du den har vært i forhold til å få svar på om også politijuristenes varsler var berettiget eller ikke?

– Først å fremst er det viktig å understreke at lovgiver forutsetter at varsler om alvorlige kritikkverdige forhold fra arbeidstakere i Norge blir tatt på alvor, at de blir undersøkt og vurdert på en så objektiv og uhildet måte som mulig. En av de store feilene som etter min mening ble begått i politidistriktet, var at de personene som mottok og håndterte de ulike varslene som etter hvert ble innlevert, selv var tett knyttet til de forholdene det ble varslet om. Det har vært fascinerende og svært bekymringsfullt å være vitne til at en etat som ellers har som sin kjernevirksomhet å ivareta borgernes rettssikkerhet, ikke synes å ha klart å ta konsekvensene av så fundamentale rettsstatsverdier som krav til habilitet, uavhengighet og objektivitet når det gjelder behandling av alvorlige saker knyttet til egne ansatte, sier Eriksen.

Hun mener Fougner-rapporten gjør det mulig for Schaefer å få «lukket» saken sin.

– Han gis en oppreisning som gjør det mulig for ham å gå videre med både jobb og livet for øvrig. Forskning viser at mange varslere aldri får en slik «lukking» som gir dem fred. Jeg har sett mange ende opp i NAV-systemet, i verste fall som varig uføre.

Hun mener mye kunne vært unngått dersom Justisdepartementet hadde grepet inn tidligere.

– Om Justisdepartementet hadde grepet inn tidligere, hadde det trolig vært mulig å hindre den voldsomme og skadelige konflikteskaleringen som fant sted. At Justisdepartementet nå likebehandler varslerne ved å også gjennomføre en uavhengig granskning av de øvrige varslersakene, er både i samsvar med lovgivers forutsetninger og helt nødvendig for å kunne komme videre, både for de enkelte som er involverte, og med den viktige politireformen.

Underliggende konflikter

– I kronikken din tar du opp at det er nødvendig å ta et åpent oppgjør med underliggende makt- og konfliktstrukturer dersom politireformen lykkes. Mener du det er viktig å etablere en kultur for åpenhet i forbindelse med den endringsprosessen som skjer i forhold til en sentralisering av politietaten – med færre politidistrikter som jo også innebærer en sentralisering av fagpersoner i større grupper?

– Noe av det mest gledelige som har funnet sted midt i dette krevende sakskomplekset, er at stadig flere sen-

trale politikere ser og tilkjennegir at arbeidet med ledelse- og organisasjonskultur trolig er den viktigste premissen for å lykkes med politireformen. I varslersakene har vi for eksempel sett at enkelte aktører er blitt tillagt underliggende motiver, tilsynelatende for å svekke deres troverdighet i forhold til de forholdene det har blitt varslet om. Dette er farlige, ressurskrevende og destruktive prosesser og forteller noe om hvilke spenninger og mulige profesjonskonflikter som kan ligge under overflaten og motvirke den politikken som staten skal gjennomføre for å utvikle et mer moderne og fremtidsrettet politi- og beredskapsvesen.

– Det er derfor viktig å få eventuelle uvesen opp i lyset slik at de kan erkjennes og jobbes med i et åpent landskap, fremfor at det i det skjulte kjempes med usynlige våpen i lukkede rom hvor konsekvensene får skadevirkninger på kostbare og viktige prosesser. Med solide systemer for håndtering av varsling som klarer å sikre en forsvarlig saksbehandling og gi trygghet til alle parter- og et intensivt arbeid for å sikre en sunn og åpen ledelses- og organisasjonskultur, så er det mulig å gjennomføre reformen. Men det krever en aktiv og ærlig involvering fra samtlige relevante aktører, sier Eriksen.

Les også Birthe Eriksens kronikk om varsling på side 55.

Advisor Communisafe
Sikker digital dokumentutveksling

advokaten
– Skjerp sikkerheten
for det smeller

advisor Communisafe

telefon: 33 48 43 00
e-post: advisor@advisor.no · www.advisor.no

Svenskene fjerner portrettene av «eldre hvite professorer»

På juridisk fakultet ved Stockholms Universitet har man nå ryddet bort portretter av «eldre hvite mannlige professorer» på veggene i fellesområdene, opplyser universitetet på sine nettsider. Årsaken er ifølge dekanus Jonas Ebbesson (bildet) at disse ikke beskriver fakultetet og dets historie på «ett relevant sätt». Riktignok var alle professorer ved fakultetet i Stockholm fram til 1970 menn, og flere har hatt stor betydning for svensk rettsvitenskapelig forskning, skriver universitetet, men det er ifølge Ebbesson nødvendig å fjerne portrettene av dem, slik at «alla på fakulteten kan känna sig

delaktiga och inkluderade i våra mötesrum och lärosalar». Det gjør man ikke hvis det henger portretter der av «utvalda, äldre manlige kollegor», sier Ebbesson. Dekanus er spesielt glad for at universitetet har fått fjernet en byste av en professor i et av rommene. Årsaken er at denne professoren – for drøyt hundre år siden – hadde engasjert seg mot at en kvinne skulle bli professor. «Skönt att den nu är borta från Fakultetsrummet», sier han. Bysten og portrettene er nå skiftet ut med kunst valgt ut av «Statens konstråd» i samarbeid med en arbeidsgruppe, opplyser det svenske universitetet.

Kritisk til forslag om å la utenlandske selskaper saksøke Norge

Regjeringens forslag til en norsk modell for bilaterale investeringsavtaler vil gi utenlandske selskaper rett til å saksøke den norske staten ved et voldgiftstribunal underlagt Verdensbanken, dersom selskapene mener at norske politiske reguleringer på urettmessig vis innskrenker deres profittmuligheter, skriver Klassekampen. Forslaget er kontroversielt.

– Det som er mest kontroversielt, er at man skal overlate til en voldgiftsrett å avgjøre tvister mot staten Norge, om

forhold internt i Norge. Den skal kunne avgjøre hva den norske staten kan og ikke kan bestemme. Det er åpenbart snakk om en form for overnasjonal myndighetsutøvelse, sier jussprofessor Eivind Smith (bildet) til Klassekampen. I 2002 konkluderte Justisdepartementets lovavdeling og Utenriksdepartementets rettsavdeling i en felles prinsipputtalelse med at voldgiftsklausuler i bilaterale investeringsavtaler, slik regjeringen nå har foreslått, er i strid med den norske grunnloven, ifølge avisen. – Jeg vil ikke nå konkludere om den foreslåtte investor-stat tvisteløsningen er grunnlovsstridig eller ikke. Men dette er åpenbart kontroversielt, og har bidratt til å stoppe tidligere initiativer. Da må regjeringen drøfte hva som er problemet, og forklare hvorfor de mener grunnlovsspørsmålet nå er løst, sier Eivind Smith.

– Tenk deg om før du sier ja til sluttpakke

De siste tre årene har arbeidsledigheten vokst med 30 prosent blant dem mellom 50 og 59 år, melder NTB. Til sammenligning er veksten i arbeidsledige ungdom i alderen 20–24 år 6,6 prosent. – Det er ingen tvil om at mange utsettes for et sterkt press når arbeidsgivere tilbyr sluttpakker til seniorer og snakker om «naturlige avganger», sier direktør Kari Østerud i Senter for seniorpolitikk til NTB. Østerud ber eldre arbeidstakere tenke seg nøye om før de sier ja til sluttpakke. – For noen er det en riktig løsning. Men mange som kunne tenke seg en ny jobb, erfarer at det er svært vanskelig når de har fylt 55 år. Mange av de arbeidsledige vil ikke bli synlige i arbeidsledighetsstatistikken før sluttpakkene tar slutt – disse vil vi først se senere, sier hun.

Mobil rettssal i buss

FN vil utvide satsningen på såkalte mobile domstoler, som i flere land bringer rettssaler og jurister fra byene til distriktene. Dette skjer i midlertidige lokaler eller i omreisende kjøretøy.

– De mobile domstolene sikrer myndighetene en større rekkevidde. Samtidig sikres også en større grad av like

menneskerettigheter for alle, sier Knut Østby til Aftenposten. Han er koordinator for FNs utviklingsprogram UNDP i Øst-Timor, der rettssalene har vært i bruk siden 2010. FN jobber foreløpig med prosjekter i Kongo og Somalia, og har tidligere gitt støtte til tilsvarende konsept i blant annet Pakistan, Afghanistan, Sierra Leone og Øst-

Timor, skriver avisen. Mandatet varierer fra land til land, men Østby har registrert et gjennomgående trekk av saker som dreier seg om vold i hjemmet. Njål Høstmælingen, direktør ved International Law and Policy Institute i Oslo, sier at hans inntrykk er at domstolene ligner mer på meklingsråd enn straffedomstoler, noe hans synes er positivt.

Debatt om varsling ved mistanke om omsorgssvikt og overgrep

Under den politiske debattarenaen Arendalsuka i august, inviterte Juristforbundet og Tannlegeforeningen til debatt om hva skal til for å varsle ved mistanke om omsorgssvikt og overgrep mot barn. Blant spørsmålene var: Hvem har meldeplikt etter loven når barn lider nød, hva sier helsepersonelloven og hva med avvergingsbestemmelsen og taushetsplikten? Hvordan få samfunnet, myndighetene og enkeltpersoner til å ta ansvar? I debatten ble det rettet fokus mot meldeplikten for helsepersonell og den offentlige tannhelsetjenestens posisjon til å varsle ved mistanke

om omsorgssvikt og overgrep. Riksadvokat Tor Aksel Busch satte pekefingeren på reglene om taushetsplikt og søkte en klargjøring rundt disse, slik at de ikke kommer i veien for en eventuell varsling av overgrep. Deltakere var blant annet riksadvokat Tor Aksel Busch, statssekretær Vidar Brein-Karlsen, barneombud Anne Lindboe, president Curt A. Lier i Juristforbundet og president Camilla Hansen Steinum i Tannlegeforeningen. Ordstyrer var tidligere barne- og likestillingsminister Inga Marte Thorkildsen.

Advokat-aksjon i Oslo og Bergen

Advokatforeningens rettshjelpsaksjon for økte salærstøtser startet mandag 24. august og varer til lørdag 29. august kl. 16.00. I denne perioden unnlater forsvarerne å møte til fengslingsmøter i straffesaker og utlendingsaker ved Oslo tingrett og Bergen tingrett. – Vi ser nå at advokater i økende grad takker nei til å yte rettshjelp på statens satser. Dette går til syvende og sist utover svake grupper med rettshjelpsbehov, sier Advokatforeningen. Aksjonens mål er at «salærstøtten for 2016 justeres på linje med lønnsveksten, i tillegg til en kompensasjon for noe av etterslepet som har opparbeidet seg i salærstøtten siden 1999», sier Advokat-

foreningen. «Det må videre utarbeides en flerårig plan for videre kompensasjon av etterslepet i salærstøtten, og det må innføres et nytt regime for de årlige justeringene av salærstøtten», heter det i kravet. Advokat Mette Yvonne Larsen, som deltar i aksjonen, sier til NRK at den nåværende støtten på 970 kroner i timen er så liten at det er en fare for rettssikkerheten. – Det er ganske lite når man skal betale halvparten i skatt, ansette folk og betale utgifter til å drive et advokatfirma. En vanlig advokat pleier å ta mellom 2500 og 4000 kroner i timen, sier Larsen til NRK.

ser tilbake

40 år siden

«Fra 1. september er bruk av bilbelte påbudt. Overtredelse av påbudet er ikke straffbart og det medfører ingen andre sanksjoner i form av gebyr e.l. Sett med juristøyne er dette et interessant eksperiment.»

(Men fortsatt gebyrfrihet forutsetter at de fleste bilister tar beltet i bruk, sier departementet)

30 år siden

«Vi kan forstå at det er fristende for de folkevalgte å bygge ut sine egne posisjoner, men vi tror ikke at en slik utbygging leder til det mål politikerne har satt seg: Å styrke det kommunale demokrati.»

(Juristforbundet skeptisk til «store politikerakt i Oslo kommune» på bekostning av fagadministrasjonene)

20 år siden

«Det øker pressens makt at det på mange hold er en forståelig engstelse for å legge seg ut med pressefolk. Dette kan føre til en for stor ettergivenhet fra politikernes side når de stilles overfor urimelige krav fra medielaug.»

(Anders Bratholm advarer mot «medielaugets» makt)

10 år siden

«Erik har ikke studert jus, men i likhet med de andre har han møtt mange jurister og advokater. – Det er mange av oss som har sørget for at de kjører rundt i jaguarer, ler han.»

(Erik og andre tidligere fengselsfugler i organisasjonen Wayback)

We'll take you there.

VI OVERSETTER JURIDISKE DOKUMENTER FOR JUSTISDEPARTEMENTET, OVER 100 ADVOKATKONTORER, RETTSINSTANSER OG POLITIDISTRIKT OVER HELE LANDET. VI TILBYR OGSÅ TOLKETJENESTER TIL OVER 90 SPRÅK.

Tlf: 922 46 373, E-post: translations@amesto.com, www.amesto.no

amesto
Translations

All parkering av scootere/
motorsykler i bakgården
er forbudt.
Kjørstøyer vil bli fjernet
for eiers regning uten
næringsvarese.

Samsøet A/S

Fra advokatkontor til Jurk – Stort udekket rettshjelpbehov for kvinner

Sara Eline Grønvold gikk i vår
fra advokatkontoret Staff til
jobb som daglig leder i Juridisk
rådgivning for kvinner (Jurk).

*Tekst: Ole-Martin Gangnes
Foto: Thomas Haugersveen*

Vi treffer Sara Eline Grønvold på JURK-kontoret i Arbinsgate i Oslo sentrum. I et hjørne ligger hunden Lucy Smith, oppkalt etter Norges første kvinnelige jusprofessor. Grønvold begynte som ny leder av JURK i våres. Advokaten gikk fullmektigtiden i advokatfirmaet Staff og kommer utenfra – i den betydning at hun ikke har bakgrunn fra JURK fra før av. Men hun var engasjert i Jushjelpa i Midt-Norge under studiet.

– Jeg tror bakgrunnen min gjør at jeg kan se ting litt mer utenfra, sier hun.

– Jeg trivdes i Staff, men kom til et veiskille det jeg følte tiden var moden til å prøve noe annet. Her får jeg blant annet arbeidet med administrasjon. Jeg har også hatt et ønske om å jobbe kvinnepolitisk, forteller Grønvold.

Stillingen er et åremål på tre år.

Juridisk rådgivning for kvinner er et studentdrevet rettshjelps- og likestillingstiltak som har røtter tilbake til syttitallet. Organisasjonen tilbyr hjelp for kvinner med udekket rettshjelpsbehov, gjennom rettsinformasjon, rettspåvirkning og bistand i konkrete saker. Erfaringene fra den praktiske rettshjelpen brukes i rettpolitisk arbeid.

– Det er saksbehandlerne som driver JURK. Vi har forøvrig fått vår første mannlige saksbehandler. Men arbeidsfeltet er fortsatt rettshjelp for kvinner, sier Grønvold.

Det har vært åpent for mannlige søkere også tidligere, men interessen har ikke vært der før. En annen endring de siste årene er at JURK nå har et eksternt styre.

– Det hele er blitt mer profesjonalisert. På den måten er dette blitt en mer vanlig arbeidsplass som er familievennlig og inkluderende. Det er mindre arbeid på kveldstid. Men vi jobber ellers på samme måte som alltid, med å saksbehandle enkeltsaker, arbeide med rettspolitikk basert på de erfaringene vi har fra sakene våre og i tillegg arbeider vi med å spre rettighetsinformasjon.

Sara Eline Grønvold har oppkalt hunden sin etter professor Lucy Smith.

Av prosjekter den siste tiden, peker hun blant annet på et boligprosjekt, som går ut på å få en bedre overgang for kvinner som har vært på krisesenter.

– Og når det gjelder rettighetsinformasjon arbeider vi med å nå flest mulig kvinner. Da må vi kommunisere på en måte som gjør at vi blir forstått. Det ligger det mye lærdom i for studentene hos oss.

Kvinner utsatt

Det er mange områder å ta tak i for JURK.

– Vi ser at seksuell trakassering i arbeidslivet er et problem. Et annet område er graviditetsdiskriminering. Problemet er nok størst i de tilfellene der kvinnen har en løsere tilknytning til arbeidslivet. Da kan man rett og slett miste jobben ved en graviditet. I vår egen bransje, i juristverdenen, opplever kvinnelige advokater at porteføljen har blitt slankere etter at man kommer tilbake fra permisjon.

Grønvold er ikke i tvil om at det er behov for et eget rettshjelpstiltak rettet mot kvinner.

– Det er formell likestilling i dag, men fortsatt ser vi at kvinner er mer utsatt for familievold og at de etter et endt samboerforhold kommer dårlig ut økonomisk. Mange kjenner heller ikke til rettighetene sine.

Hun forteller at interessen for å jobbe med rettshjelp er stor blant studentene.

– Vi får veldig mange søkere til jobbene her. Det er søkere med ulik erfaring og vi har en god spredning.

– Dette arbeidet gir studentene viktig erfaring. De får også kontakt med arbeidslivet. Det er rundt 20 studenter som arbeider her. I tillegg er vi tre fast ansatte. Studentene binder seg for et år. De vokser enormt på dette året. Vi samarbeider med advokatkontorer og man får mulighet til å opptre som prosessfullmektig.

Noen av studentene får ikke se saken de jobber med komme i mål

innen det året de arbeider i JURK. Det er ofte lang saksbehandlingstid i det offentlige.

– Vi har dispensasjon fra advokatmonopolet. Alle brev som går ut kvalitetssikres og godkjennes. For klienten tar sakene da noe lenger tid men samtidig er det ikke strenge begrensninger på hjelpen som gis.

Saksbehandlerne er inndelt i ulike grupper som hver består av fem, seks personer. I gruppene blir sakene diskutert og svarene godkjent. Gruppen blir dermed kollektivt ansvarlig for den enkelte sak, selv om det er én saksbehandler som har hovedansvaret for sin klient. Arbeidet er delt inn i saksbehandlingsgrupper for gjeld, fengsel, vold og mishandling – arbeid, trygd og sosial – bolig, odel og utlendingsrett – og familie- og barnerett.

JURK driver også utstrakt foredragsvirksomhet for å informere om rettigheter. Siden begynnelsen av 2000-tallet har JURK blant annet utarbeidet flere foredrag hovedsakelig

|| I vår egen bransje, i juristverdenen, opplever kvinnelige advokater at porteføljen har blitt slankere etter at man kommer tilbake fra permisjon

rettet mot minoritetskvinner for å informere om rettigheter og plikter i norsk lovgivning.

Skal flytte

Sakstilgangen er stor.

– Nå har Juss-Buss vedtatt å slutte med familierett og jeg regner med at vi kommer til å oppleve en stor pågang innen det feltet. Vi samarbeider med de andre rettshjelpiltakene for å

unngå dobbeltarbeid på flere områder. Vi skal heller ikke behøve å finne opp kruttet hver eneste gang.

Det har en god stund vært bebudet at JURK, Juss-Buss og Gatejuristen skal samles på felles adresse i Skippergata. Planene er nå godt i gang med å bli realisert, men det er ikke bestemt en flyttedato.

– Det blir spennende å samles og vi får en sentral plassering. Både vi og Juss-Buss har jo vært her i Arbinsgate i mange år.

– Det har vært morsomt å komme hit til JURK. Stillingen er administrativ, men jeg er likevel med i diskusjon om sakene vi arbeider med. Jeg har gått fra å være den yngre og uerfarne på et advokatkontor til motsatt rolle her. Det har også vært en overgang å ikke ha direkte klientkontakt – på både godt og vondt. Jeg savner det litt noen ganger, men samtidig slipper man telefoner fra sentralarresten klokken ti om kvelden en fredag, sier Sara Eline Grønvold.

Kommentarserien fra Gyldendal Juridisk

Jus

**Gå inn på www.gyldendal.no/kommentarutgaver
for flere titler!**

Kommentarutgaver utkommet i 2015:

**Dekningsloven
med kommentarer**
Kristoffer Aasebø,
Leif Petter Madsen,
Siv Sandvik

**Forurensningsloven
med kommentarer**
Øystein Wang

**Havne- og
farvannsloven**
Brynjar Østgård

**Markedsføringsloven
med kommentarer**
Tore Lunde, Ingvild
Mestad, Terje Lundby
Michaelsen

**Pasient- og bruker-
rettighetsloven
med kommentarer**
Aslak Syse

**Produktansvarsloven
med kommentarer**
Ole André Oftedro,
Kyrre W. Kielland

Dommer etterlyser skjerpet
årvåkenhet rundt ID-sjekk i retten

– Vi må vite hvem som forklarer seg for domstolene

Domstolene forsikrer seg ikke om at personen i vitneboksen virkelig er den han eller hun utgir seg for å være. Vitner som avhøres over telefon kan bli ringt opp mens de befinner seg i trafikken, eller på helsestudioet, uten at noen kan utføre noen id-sjekk av dem.

Tekst og foto: Tore Letvik

Utviklingen har gått så langt at tingrettsdommer i Fredrikstad tingrett, Inge B. Tonholm tidligere i år fant grunn til rope et varsku gjennom å skrive et innlegg til domstolenes bransjeblad «Rett på sak», som utgis av Domstoladministrasjonen.

Juristkontakt fant opplysningene om mangelen på id-sjekk i domstolene så oppsiktsvekkende at vi tok turen til Fredrikstad tingrett for å snakke mer med juristen som ble dommer allerede i 1978. Vi møter en frittalende tingrettsdommer med glimt i øyet og med et viktig budskap i ermet.

– I de fleste tilfellene vet kanskje aktor, forsvarer eller andre i saken hvem vitnet er, og risikoen for at noen

fremstår med falsk identitet kan virke liten. Men det er et faktum at dagens praksis gjør at det eksisterer en risiko for at personer avgir forklaring for domstolene under falsk navn, sier Tonholm som peker på at det til syvende og sist vil være dommeren i den enkelte sak som har ansvar for å forsikre seg om at det er rett person som avgir forklaring for domstolen.

Han mener samfunnet nå er blitt mye mindre gjennomskiktig enn tidligere.

– Norge har endret seg fra å bestå av lokalsamfunn hvor de fleste visste hvem som var hvem, til å bli et mobilt samfunn hvor mange flytter på seg, og vi kanskje ikke lenger vet navnet på vår nærmeste nabo. Dette skaper en utfordring som er med på å skjerpe behovet for å sjekke hvem vi rent faktisk har fremfor oss når vi som dommere innhenter bevis gjennom vitneforklaringer. I ytterste konsekvens kan jo det et vitne sier i retten få avgjørende betydning for sakens utfall, sier Tonholm.

Godtroende

Han mener det er nødvendig å utøve en større grad av sunn skepsis i disse sakene.

– Det påstås at nordmenn er verdens mest godtroende folk. Vi er sikkert ikke uten konkurranse her, men

jeg synes det er et betimelig spørsmål om vi i domstolene ikke tar for lett på spørsmål om hvem som er hvem og hva som skal godtas av skriftlige bevis. Det kommer personer inn i retten som ingen kjenner. Vi legger uten videre til grunn at de er den de sier de er, sier Tonholm som har et eksempel som viser hvor galt det kan gå. Han hadde selv en straffesak i 2006 hvor to brødre av romfolket var tiltalt i en teppetyverisak i Fredrikstad. Da det kom til dokumentasjon av straffeattest protesterte den ene broren, som var 23 år, på at det i straffeattesten sto at han tidligere var dømt for en svindelsak i Oslo. I teppetyverisaken i Fredrikstad vedgikk imidlertid 23-åringens 20-årige bror å ha stått bak begått svindelsaken i Oslo.

– Det viste seg at 20-åringen hadde «tyvlånt» identiteten til sin tre år eldre bror, og klippet sammen et falsk identitetskort for å komme inn på utesteder. Da han senere ble pågrepet for en svindel i Oslo, legitimerte han seg som sin storebror. Storebroren ble innkalt til retten i det som da var han tilståelsessak, men 20-åringen fant innkallingen og møtte. Politiet oppdaget ikke identitetstyveriet og 20-åringen ble dermed dømt i storebrorens navn.

– Hvorvidt alt i denne historien er sant, vet ikke jeg. Men jeg vet den kunne vært det, så lenge de som møter

FREDRIKSTAD TINGRETT

3 etg. Rettssal 4 og 5

Seremoni-/vigselsrom

Venterom vitner

Oppholdsrom publikum

Advokatrom

Handikaptoalett

2 etg. **Ekspedisjon/Informasjon**

Kontorer

Rettssal 1, 2 og 3

Venterom vitner

Oppholdsrom publikum

Advokatrom

For påtalemyndigheten

Stotte

Inge B. Tonholm er tingrettsdommer i Fredrikstad tingrett.

i retten ikke må legitimere seg, sier Tonholm som også peker på at telefonavhør nå ofte skjer uten at man helt sikkert vet hvem som snakker til retten.

– Tidligere måtte sakkyndige møte i domstolen, selv om det bare var for å bekrefte at hun eller han hadde skrevet rapporten. Nå kan disse ringes opp, og gi en eventuell utdypning av rapporten via telefonavhør, noe som er helt problemfritt, og klart ressursbesparende, sier Tonholm.

Dommeren peker imidlertid på at bruken av telefonavhør har gått mye lenger.

– I dag kan man oppleve at aktor eller forsvarer under hovedforhandling ringer opp et vitne mens han eller hun står i gaten og venter på grønt lys, eller du kan høre at vitnet er i en svømmehall med skrålende barn i bakgrunnen. Og at det ikke er noen som kan gi en kvalifisert id-kontroll av vitnet, sier Tonholm til Juristkontakt.

– Bør foreta en innskjerping

I følge «Forskrift om fjernmøter og fjernavhør i straffesaker», fra 2011, kan fjernavhør gjennomføres som lydavhør, eller i praksis telefonavhør. I

forskriften heter det at avhøret bør «fortrinnsvis skje fra domstol, politistasjon, lensmannskontor eller fra fengsel. Avhør kan også skje fra sykehus, sykehjem, pleiehjem eller aldershjem dersom det er nødvendig av helsemessige årsaker og finnes hensiktsmessig», heter det. Men forskriften har en unntaksbestemmelse: «Når retten finner det ubetenkelig, kan avhøret skje fra annet sted».

// Jeg kan vanskelig se at det er noen grunn til å vente på den store skandalen før man foretar en innskjerping

– Etter hvert synes dette å ha blitt hovedregelen. Det er i dag høyst vanlig at retten bare får beskjed om at et eller flere vitner skal avhøres over telefon og da som regel på «annet sted». At det er dommeren som skal beslutte synes å være glemt. Man ringer folk der de

måtte være, det være seg hjemme, på gata eller på ferie, sier Tonholm.

En regel om å sikre identitet er heller ikke konsekvent, da det er en kan-bestemmelse. «Retten kan beslutte at siktede, vitner og sakkyndige skal ta med legitimasjon. Et pålegg om å ta med legitimasjon skal fremgå av innkallingen», heter det i forskriften.

Tonholm mener en utbygging av videokonferanser gir domstolene et utmerket redskap.

– Folk slipper å reise lange avstander for å avgi vitneforklaringer. En person som har møtt på et av stedene som nevnes i forskriften, legitimert seg og kommer inn på storskjerm i retten, ligger så tett opp til tilstedeværelse at det i de færreste tilfelle synes betenkelig at dette erstatter personlig fram møte. Dette er noe helt annet enn å avhøre en person som står på Carl Berners plass og venter på grønt lys, sier Tonholm som oppfordrer til økt bevissthet rundt betydningen av id-sjekk av vitner, siktede og tiltalte.

– Slik jeg ser det, bør domstolene foreta en innskjerping av praksis og følge forskriften. Videokonferanser er i de fleste tilfelle ubetenkelig, telefon-

avhør kan framstå som akseptabelt når en overlege skal besvare et par spørsmål i tilknytning til en avgitt erklæring eller en person ligger på sykehus eller sykehjem og avhøret formidles gjennom personalet på stedet som bekrefter vedkommende identitet. Handlekøer og kafeer er ikke egnede steder for å avgi forklaring som vitner, sier Tonholm som også oppfordrer til økt årvåkenhet når det gjelder elektronisk godkjente erklæringer.

Som for eksempel hvis en psykiater har godkjent en attest elektronisk, og retten kun får en utskrift av at attesten er elektronisk godkjent, men uten stempel eller underskrift.

Uten bekreftelse

– Det betyr at man får erklæringer uten noen form for underskrift eller bekreftelse. At en slik godkjennelse er godt nok så lenge den ligger i systemet, slik man nå er i ferd med å innføre med Elsam i domstolene, er greit. Men i det øyeblikk man tar en utskrift av dette på et papir, så er dette en ikke undertegnet erklæring, sier Tonholm som viser til at det i Fredrikstad tingrett kom inn en legeerklæring som bekreftet at en person ikke kunne møte til hovedforhandling.

– Det var skrevet på et blankt A4 ark, ikke undertegnet og uten så mye som et stempel. Hvem som helst kunne ha skrevet denne ved å finne en attest utstedt til en annen ved en annen anledning, og skrevet den av, kun endret navn og dato. Borgarting lagmannsrett la imidlertid erklæringen til grunn uten en bemerkning. Jeg forlanger ikke at den lege som har skrevet journalen nødvendigvis skal undertegne denne, men at den som ekspederer utskriften forsyner den med påtegning om rett utskrift og et stempel, burde ikke være et urimelig krav, sier Tonholm som peker på at dette allerede er praksis i store deler av offentlig forvaltning.

Han mener det dermed bør foretas en innstramming av id-kontrollen på flere plan, og at det er særlig viktig at

det ikke må kunne trekkes i tvil hvem som har forklart seg for domstolene.

– Når folk skal gifte seg i tingrettene, må de legitimere seg. Dette selv om de har med to vitner som bekrefter underskriftene. Møter man som siktet, tiltalt eller vitne er det ingen som spør etter legitimasjon. Jeg kan vanskelig se at det er noen grunn til å vente på den store skandalen før man foretar en innskjerpning, sier Tonholm.

Får full støtte

Leder av Den norske Dommerforening, Ingjerd Thune, støtter Inge B. Tonholms oppfordring om å forsikre seg om at det er rett person som møter i retten eller avgir forklaring via fjernmøter eller fjernavhør.

– Når det gjelder gjennomføringen av fjernmøter/fjernavhør så har vi en forskrift som regulerer dette, og det er opp til dommeren i den enkelte sak hvilke krav som stilles i forbindelse med gjennomføringen av dette i den konkrete sak. Fjernavhør er en svært praktisk ordning, som også sparer samfunnet og den som avhøres for store ressurser. Det er imidlertid viktig at dommeren sikrer seg at det virkelig er vedkommende som skal avgi forklaring som stiller, samt at vedkommende oppholder seg på et sted der det ikke er unødige forstyrrelser, sier Thune.

Hun mener det også må være opp til den enkelte dommer å kontrollere dokumenter som legges fram i retten.

– Med hensyn til kravene til skriftlig dokumentasjon så har vi i Norge tradisjonelt akseptert at det legges fram kopier av dokumenter, uten at disse er bekreftet. Det må være opp til dommeren i den enkelte sak å foreta en konkret vurdering av de fremlagte dokumentene og ektheten av disse, sier Thune til Juristkontakt.

– Når det gjelder spørsmålet om sikring av at det er riktig person som møter i retten, og om vedkommende bør legitimere seg, så må det også være dommerens ansvar å sikre at det er rett person som møter. Dersom det kan være tvil om dette bør dommeren

Ingjerd Thune i Dommerforeningen støtter oppfordringen om bedre ID-sjekk i domstolene.

forsikre seg om dette ved eventuelt å be om at vedkommende legitimerer seg, sier Dommerforeningens leder.

Hun forteller videre at det nok er mange land som stiller større krav til bevis og til bekreftelse av personers identitet enn det vi gjør i domstolene i Norge.

– Jeg var en gang til stede ved en rettsak i Spania, og der måtte til og med advokaten legitimere seg og dokumentere at han hadde advokatbevilling før han slapp inn i retten. Videre måtte alle dokumentene som skulle fremlegges for retten være notarialbekreftet. Dette synes vel vi ville være å gå litt for langt ut fra våre tradisjoner. Samtidig så er samfunnet i endring, og det er viktig at domstolene ikke er godtroende og naive i sin behandling av sakene, understreker Thune.

– Barnevernet fra oss

A woman with blonde hair tied in a bun, seen from behind, looking at a wall with faint drawings.

- Barnevernet er gjenstand for kritikk i mange saker.
- Fylkesmannen i Vestfold gransker nå om barnevernet i en kommune i Vestfold har brutt barnevernloven i en sak hvor en to uker gammel jente ble fratatt foreldrene og plassert i fosterhjem. Fylkesnemnda slo fast at barnevernet hadde bidratt til å gjøre barnet så «sårbart» at det ikke kan tilbakeføres til foreldrene, og plasserte barnet i fosterhjem.
- Advokat Ann-Iren Skjelbred engasjerer seg sterkt for bedre kvalitet i barnevernet.

Tekst og foto: Tore Letvik

tar veslejent for alltid

– Vi er tre, men skulle vært fire.
Barnevernet har tatt veslejent,
sier foreldrene som er advokat
Ann-Iren Skjelbreds klienter.

Vi reiser til Vestfold for å sette oss inn i en barnevernssak hvor det offentlige har overtatt omsorgen fra mor og far. Det er to sterkt fortvilede foreldre som møter Juristkontakt til intervju. Vi befinner oss inne på møterommet hos deres advokat, som har kontor i Sandefjord. Ute på gangen venter deres eldste datter, som er åtte år. Foreldrene vil spare henne for de følelsesmessige reaksjonene de kan komme til å vise under intervjuet.

– Vi ønsker å være en liten familie – en hel familie, men barnevernet har tatt velsejenta fra oss, sier de. – Vi vil ha henne tilbake, men det er som en kamp mot vindmøller – en Davids kamp mot Goliat, sier mor og far som kommer fra et europeisk land, men snakker godt norsk etter at de har vært i Norge henholdsvis siden 2006 og 2008.

De opplever at det offentlige i større og større grad faser dem ut som foreldre, for å helt ta barnet fra dem og overta omsorgen. Deres mareritt startet for alvor i 2013. Da fødte kona et fullbåret dødfødt barn, noe som startet paret i en tilstand preget av fortvilelse og depresjon. Ikke lenge etter ble hun gravid igjen, men paret slet fortsatt med sorgen over det dødfødte barnet, og fikk ingen tilbud om hjelp for å bearbeide sorgene.

Da det nye barnet ble født, skjedde fødselen mange uker før termin, i en dramatisk fødsel. Kona (30) ble liggende på sykehuset i to uker, og far fikk ansvaret for den eldste jenta som da var syv år gammel. Faren var nervøs for at noe skulle skje med den nyfødte og ringte sykehuset i frustrasjon over at kone og barn ikke kom hjem. Økonomien var også skral, og han spurte sykehuset om hvordan han skulle kunne klare å ta vare på barnet.

– Jeg var nervøs og spurte sykehuset hva jeg skulle gjøre. I samtalen formulerte jeg meg tåpelig, og sa ting jeg ikke burde ha sagt, men det var bare nervøsitet, sier 36-åringen.

Det førte til at sykehuset sendte en bekymringsmelding til barnevernet,

og dermed var prosessen i gang, en prosess som ennå ikke er slutt.

Den lille familien representeres ved advokat Ann-Iren Skjelbred. Hun er sjokkert over hva hun har blitt vitne til i denne saken.

– Jeg har vært advokat i mange barnevernssaker i flere år. Det offentliges behandling av disse foreldrene og deres barn representerer det det verste overgrepet jeg noensinne har opplevd, sier Skjelbred som nylig begynte som advokat ved Advokatfirmaet Eldens Sandefjord-kontor.

|| I frykt for å gjøre for lite, virker det som at barnevernet i en del saker tar så sterkt i at de utsetter barn og familier for de reneste overgrep

Kastet på glattcelle

To dager etter at sykehuset sendte bekymringsmelding til barnevernet kom familien hjem. Barnevernet kom da på besøk for å observere og vurderte det slik at mor holdt barnet på en uvøren måte, og reagerte på at barnet sov i armene hennes.

– Vedkommende fra barnevernet fremstilte det som om barnet så ut som en deigklump i armene på mor, men vi snakker jo her om et bitte lite, prematurfødt barn, sier Skjelbred.

Etter spørsmål fra barnevernet innrømmet foreldrene at de av og til krangler, og at de kan være høylytte, da det å være direkte og å uttrykke seg med høy stemme er vanlig i det landet de kommer fra. Etter hjemmebesøket uttrykte barnevernet bekymring og reiste til skolen hvor den eldste jenta går. Det var da nøyaktig 14 dager siden hennes lillesøster var født.

En ansatt fra barneverntjenesten snakket med jenta under fire øyne, og

da skal jenta ha sagt noe som ble tolket som at pappa slår og at han skal ha dyttet henne. Eldstejenta sier også at han har lagt babyen under et teppe på en trampoline.

– Dette er opplysninger som ikke kan stemme, når man går informasjonen litt etter i sømmene, og det er i dag enighet om at det ikke er gjort funn av bruk av vold i familien, sier Skjelbred.

Hun forteller at eldstejenta også fortalte at faren hadde tråkket på henne da de bodde i det europeiske landet de opprinnelig kommer fra.

– Hun var da under ett år gammel på det tidspunktet, og det er enighet om at disse påstandene fra den da 6-7 år gamle eldstejenta ikke er riktig og kan ha vært et resultat av frustrasjon eller sjalusi overfor ny søster og all oppmerksomheten hun naturlig nok fikk, sier Skjelbred, som har reagert på regelen om barns rett til å ha en trygghetsperson til stede i samtaler med barnevernet.

– Det fikk hun ikke, og hun fikk heller ikke vite at hun kunne ha noen andre tilstede. Det er heller ikke skrevet noe journalnotat rundt dette, så vi visste ikke hva som skjedde, bortsett fra det som blir skrevet i et vedtak som kom noe senere, sier Skjelbred.

Reaksjonen på det jenta sa kom kontant. Barnevernet ga beskjed til politiet som rykket ut, pågrep far og satte ham på glattcelle.

– Her reagerte hele systemet fullstendig feil. Mens far satt på glattcelle reiste barnevernet til deres hjem og tok begge barna fra mor, selv om det ikke var noe mistanke om at mor hadde utøvet noe vold. Fra det øyeblikket ble foreldrene fratatt minstebarnet som er et nyfødt barn. Begge barna ble akutt plassert, selv om far, som på det tidspunktet var mistenkt for bruk av vold, sitter i varetekt og ikke var i familiesituasjonen lenger. Far sa rett ut at han skulle holde seg unna mens politiet sjekket påstandene, også om han ble løslatt. Men heller ikke dette stanser barnevernet i å ta begge barna fra mor, sier en hoderys-

tende Ann-Iren Skjelbred. Advokaten mener barnevernet overreagerer.

Måtte velge

– Alle er enige i at barnevernet må tidlig inn for å stanse reelle situasjoner hvor barn utsettes for vold. Men man må unngå å bruke så drastiske virkemidler når det helt klart ikke er grunn for det. I de tilfellene hvor barn lider er barnevernets inngripen rettmessig. Men i frykt for å gjøre for lite, virker det som at barnevernet i en del saker tar så sterkt i at de utsetter barn og familier for de reneste overgrep, sier Skjelbred til Juristkontakt.

Hun peker på at det i dette tilfellet ikke var noen grunn til å skille barna fra mor.

– I den tidlige fasen kunne jo myndighetene sikret seg et besøksforbud på far mens man etterforsket, eller man kunne sendt mor og barna på et familiesenter, krisesenter eller hva det måtte være. Hun fikk ikke tilbud om noe sånt. Hun fikk tilbud om krisesenter, men da uten barna. Det som skjedde her er ikke i tråd med loven, sier Skjelbred, som bringer fylkesnemndas vedtak om omsorgsovertakelse inn for tingretten.

På grunn av den tidligere inngripen har foreldrene til den nå litt over ett år gamle jenta aldri fått mulighet til å bygge nære relasjoner med sitt barn.

– Barna var plassert i beredskapshjem i mange måneder. Jeg kom inn i saken når det minste barnet var 4-5 måneder gammelt. Barnevernet skulle da flytte det minste barnet fra beredskapshjemmet til et annet fosterhjem. De flyttet babyen, som da har opplevd to opprivende brudd som liten baby. I fylkesnemnda krevde vi at foreldrene skulle få tilbake begge barna, men barnevernet krevde omsorgsovertakelse for begge barna. I nemndsmøtet ble vi enige med barnevernet om at den eldste jenta og foreldrene skulle få flytte inn på familiesenter sammen, mot at foreldrene frivillig samtykket i at den yngste jenta ble boende i beredskapshjem, sier Skjelbred.

– Vi måtte velge mellom å miste begge, eller å få beholde eldstedatte-

Advokat Ann-Iren Skjelbred

ren vår, og la barnevernet plassere veslejenten hos andre. Det var tungt, sier mor og far til Juristkontakt.

– Jeg rådet foreldrene til det, slik at de da hadde et familiesenter hvor de kunne vise at de er gode foreldre, og da få en god rapport derfra. Og det gikk kjempebra – det var bare gode tilbakemeldinger fra familiesenteret på at foreldrene er gode omsorgspersoner, sier Skjelbred.

Etter en stund flyttet de hjem, og har uttalelser fra to barnehager, skole, helsestasjon og naboer.

– Alle er utelukkende positive til disse foreldrene. Det har aldri vært noe tegn på omsorgssvikt. Alt er bare bra, også snakker vi om at de blir frattatt et barn på grunnlag av en eneste bekymringsmelding. I andre saker er det ofte 10-15 bekymringsmeldinger med reelt innhold, og i enkelte tilfeller reagerer ikke barnevernet adekvat heller da, sier Skjelbred.

Etter at foreldrene hadde fått tilbake sin eldste datter forberedte

advokaten tilbakeføring av veslejenten.

– Vi forsøkte å få til en dialog med barnevernet om dette – men de satte seg fullstendig på bakbena. Barnevernet fremmet i stedet en sak om omsorgsovertakelse på det yngste barnet – og argumenterte for at foreldrene ikke er gode nok til å ivareta dette barnet som nå er så sårbart at det ikke på nytt bør gå gjennom en flytting og forsøk på nye relasjoner.

– Så kom saken opp i fylkesnemnda nå i mai, hvor barnevernet fikk medhold med begrunnelse av at barnet er veldig sårbart og at foreldrene ikke vil klare å ivareta et så sårbart barn, sier Skjelbred som har anket avgjørelsen.

– Vi er ikke enige i den vurderingen fordi man ikke bevismessig kan si at de ikke er i stand til å ivareta barnet, sier hun.

I vedtaket står det flere steder at det offentlige må bære en del av ansvaret for at barnet er sårbart. Fylkesnemnda er kritiske til hvordan barnevernet har lagt opp til samværene.

– Blant annet var det mye støy. Samværet ble holdt på kontoret til barnevernet, og i kantina der, hvor det kom folk og hentet kaffe. Ved ett tilfelle ble den lille babyen også båret sovende inn til samvær, liggende i bilsetet. Da fostermor gikk våknet babyen opp, og stirret rett inn i ansiktet på en familie som elsker det over alt på jord, men som hun likevel ikke har fått bli kjent med, da hun bor hos fosterforeldre. Det er klart at jenta ble redd. Barnet har jo ikke fått anledning til å ha nok tid med sine biologiske foreldre, til å gi familien en sjanse til å vise at de kan utvikle trygghet og et godt samliv. I stedet lener barnevernet seg på en påstand om at de ikke har godt nok samspill, sier Skjelbred som forteller at en sakkyndig som ble oppnevnt tidlig i saken også var tydelig på at barna aldri skulle vært tatt fra foreldrene i første omgang.

– Psykologen sa at mor skulle vært tilbudt familiesenter med barna, men at når de engang er tatt fra familien, så har det minste barnet blitt svært sårbart. Psykologen observerer også foreldrene under samvær, fordi de fikk møte barna en gang i uka i en periode tidlig i saken. Man kan jo bare tenke seg hva slags krise både foreldre og barn er i. På disse samværene skulle de liksom gjøre alt etter boka, men de klarer jo ikke å roe den lille babyen. Minstebarnet er jo knyttet til fosterforeldrene, og de biologiske foreldrene klarer ikke å roe barnet, av den enkle grunn at det er bare fosterforeldrene som ville klart det på dette tidspunktet. Men da taler det mot foreldrene. Fylkesnemnda var sterkt kritisk til disse samværene og til den sakkyndiges vurderinger i den forbindelse, og kritikken var såpass sterk at jeg trodde vi ville fått medhold. Men slik gikk det altså ikke, sier Skjelbred som i tillegg til å anke vedtaket til retten, for å få en rettslig behandling, klaget barnevernets håndtering av saken til Fylkesmannen i Vestfold.

– Jeg mener det er brudd på barnevernlovens regler om barnets beste og brudd på forskrift om barns medvirkning

// **Det biologiske prinsipp er jo egentlig plattformen for hele barnevernloven, men vi ser en dreining mer og mer vekk fra det**

og tilbud om tillitsperson når eldstedatteren snakket med barnevernet, og at det er brudd på minste inngreps prinsipp og retten til familieliv etter barnekonvensjonen i og med at mor og barn ikke fikk tilbud om å dra på et familie- eller krisesenter sammen inntil man hadde fått utredet påstanden om vold. Alle er enige om at det ikke hadde skjedd noe vold, og at det var ei jente som var fullstendig frustrert og følelsesmessig opprørt, sier Skjelbred.

Ser en dreining

Den minste jentas fostermor har også vitnet i saken og hevdet at jenta sover og spiser dårlig i opptil ti dager etter de samværene hun hadde med foreldrene.

– Hvordan man kan si at det har med samværet å gjøre er litt spesielt. Samtidig vil det vel være av liten verdi hva fostermor mener eller synes da dette jo er en person med egeninteresse i å beholde barnet, sier Skjelbred som mener hun ser en stadig dreining vekk fra tanken om at det er best for et barn å vokse opp hos sine biologiske foreldre.

– Det biologiske prinsipp er jo egentlig plattformen for hele barnevernloven – alle tiltak etter barnevernloven er i utgangspunktet midlertidige – men vi ser en dreining mer og mer vekk fra det. I en NOU fra 2012 tar man i bruk et psykologisk prinsipp hvor det skal legges vekt på hva som er mest utviklingsfremmende for barnet – omsorg fra foreldrene eller omsorg fra det offentlige. Samtidig så ser jeg i mange av de sakene jeg er involvert i som advokat at barn i offentlig omsorg bytter fosterhjem svært mange ganger i løpet av de årene de er i offentlig omsorg. Å være fosterforeldre er jo også basert på en oppsigelig kontrakt, slik at ingen

kan garantere at barn eller unge får beholde de fosterforeldrene de havner hos, sier Skjelbred, som har skrevet under på en bekymringsmelding som fagfolk har gått sammen om for å få politikerne til å gå gjennom lovverket og å sikre at barnevernet får bedre kvalitet.

Juristkontakt har av hensyn til barna, og etter overenskomst med foreldrene og deres advokat, valgt å anonymisere denne saken. Vi har imidlertid fått tilgang til dokumentene i saken, deriblant fylkesnemndas vedtak om omsorgsovertakelse. Dette er dokumenter som Fylkesmannen i Vestfold også hadde tilgang til under sin vurdering av om det var grunnlag for å åpne tilsynssak mot barneverntjenesten i den aktuelle kommunen. I Fylkesmannens beslutning om å åpne tilsynssak heter det følgende:

"Fylkesmannen har satt seg nøye inn i klagen og i nemndsvedtaket. Saker som har vært til behandling i rettssystemet eller i fylkesnemnda er i utgangspunktet ikke saker som omfattes av Fylkesmannens myndighetsområde. I denne saken fremkommer det imidlertid opplysninger som kan gi grunn til bekymring for barneverntjenestens saksbehandling og faglige vurderinger i forkant av at saken ble behandlet i fylkesnemnda. Fylkesmannen merker seg nemndas uttalelse om at det i denne saken også er forhold som det offentlige er ansvarlige for, som kan ha bidratt til å forsterke det yngste barnets sårbarhet. Nemnda skriver i sitt vedtak at samværene de fem første månedene etter plassering av det yngste barnet bar preg av manglende tilrettelegging med tanke på barnets behov for trygghet og foreldrenes utfordringer i samspillet med jenta».

Juristkontakt har vært i kontakt med leder for barnevernet i den aktuelle kommunen. Lederen sier kommunen ikke ønsker å prosedere saken i media, da den skal opp for tingretten denne høsten. – Barneverntjenesten vil besvare foreldrenes klage til Fylkesmannen innen fristen. Utover dette har vi ingen kommentar til saken, sier lederen.

Barnevernet under hardt press

Kritikken øker mot mange av barnevernets omsorgsovertakelser. I juni gikk fagpersoner på feltet ut med en bekymringsmelding om at dagens system og saksbehandling fører til at barn og familier utsettes for grov uforstand og overgrep.

Tekst: Tore Letvik

Samtidig som bekymringen øker blant fagfolk tar det offentlige over omsorgen for stadig flere barn og unge. En rapport fra et fireårig forskningsprogram ved Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), viser at antall barn som plasseres i fosterhjem er blitt tredoblet de siste 25 årene. Rapporten viste at det på slutten av 2012 bodde 9600 barn og unge i fosterhjem i Norge og at antall nye fosterhjemsbarn økte med 800 i året.

En gruppe fagfolk har overlevert en bekymringsmelding til Regjeringen. De som har tatt initiativ er Elvis Chi Nwoso, Einar C. Salvesen og Thea Totland. (Foto: Dan P. Neegaard)

I et stort flertall av sakene blir barna plassert i fosterhjem etter at barnevernet har fått medhold av fylkesnemndene i sitt krav om å få ta omsorgen fra foreldrene. Nemnda er et statlig organ som skal bestå av en ►

jurist som leder og medlemmer fra et utvalg av sakkyndige samt et utvalg av lekfolk. Fylkesnemndene treffer primært vedtak etter barnevernloven, i saker hvor barneverntjenesten skal overta omsorgen for et barn, i samværsspørsmål og fratakelse av foreldresansvar med eventuelt samtykke til adopsjon. Nemndene fatter også vedtak om tvangsmessig tilbakehold i institusjon av rusmisbrukere.

En evaluering av landets 12 fylkesnemnder, utført av Oxford Research på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet viser at stadig flere av fylkesnemndenes vedtak bringes inn for domstolene. Mens 42 prosent av vedtakene ble bragt inn for domstolene i 2007 var andelen økt til 50 prosent i 2010 og til 63 prosent i 2013.

Undersøkelsen viser også at bare rundt 40 prosent av vedtakene som bringes inn for domstolene ble realitetsbehandlet, og at denne andelen er synkende. For vel 70 prosent av de sakene som realitetsbehandles i tingretten ble nemndas vedtak opprettholdt. I saker som gjaldt vedtak om plassering i fosterhjem ble fylkesnemndenes vedtak opprettholdt i nesten 90 prosent av sakene. Undersøkelsen viser også at antall saker som ble behandlet i fylkesnemndene økte fra 3693 i 2007 til 5831 i 2014 – en økning på 58 prosent.

Massive bekymringer

Over hundre fagfolk har overlevert et opprop til regjeringen der de gir uttrykk for bekymring for situasjonen i barnevernet. Gruppen som blant annet består av prosjektleder Elvis Nwoso, advokat Thea Totland, psykolog Einar C. Salvesen, advokat Brynjar Meling, advokat Venil Katharina Thiis, fastlege Eivind Meland og forskningsleder Nina Witoszek, mener det er på tide å mobilisere et sterkere engasjement rundt utfordringene i norsk barnevern, skriver Aftenposten.

Mye tyder på at tiltak som til nå er blitt iverksatt, eller som er planlagt,

Antall barn som plasseres i fosterhjem er blitt tredoblet de siste 25 årene

ikke er tilstrekkelige, mener fagfolkene.

– Barnevernsoppnevnte sakkyndige tillegges uforholdsmessig stor vekt når sakene kommer til rettsapparatet. Ofte ser vi at biologiske foreldre er sjanseløse overfor et stort og mektig apparat, sier Salvesen.

Barne- og likestillingsminister Solveig Horne (Frp) inviterte initiativtakerne bak oppropet til et møte, og sa hun så fram til å motta konkrete forslag til hva som kan gjøres.

– Jeg deler mange av de samme bekymringene som denne gruppen av fagfolk kommer med i meldingen sin, sier Horne.

– Situasjonen i norsk barnevern er dypt foruroligende. Som fagpersoner og ansvarlige samfunnsborgere føler vi et ansvar for å si klart og tydelig fra at en lang rekke barn – hvor mange vet ingen – med dagens system utsettes for grov uforstand og overgrep. Som samfunn kan vi ikke lenger leve med denne situasjonen. Vi mener det er på tide å mobilisere et sterkere engasjement rundt utfordringene i norsk barnevern – i fagmiljøer, blant politikere, i media og i samfunnsdebatten for øvrig. Som medlemmer av det sivile samfunn har vi alle et ansvar for at barn og familier ikke utsettes for uforstand overgrep og menneskerettighetsbrudd fra et omsorgs- og beslutningsapparat som er etablert for å gi dem trygghet og omsorg, skrev initiativtakerne bak bekymringsmeldingen som ble trykket i Aftenposten i juni.

Halvparten under tolv år

Etter at regjeringen mottok oppropet hvor over 100 fagfolk ga uttrykk for

bekymring for situasjonen i barnevernet har barne- likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne (Frp) gjort klar at det skal stilles strengere kompetansekrav til ansatte i barnevernet. I begynnelsen av august opplyste Horne til Aftenposten at et lovutvalg nå går gjennom barneloven og at utvalget i løpet av neste år skal legge fram anbefalinger for hvordan barnevernloven bør se ut i framtiden.

– Det er viktig at alle som jobber i barnevernet, har solid kompetanse. Felles nasjonale retningslinjer kan være en løsning som sikrer dette, sier Horne til avisen.

Akademikerforbundet hadde tidligere gått ut med en bekymring over at kompetansen varierer blant de ansatte, noe også Horne mener er bekymringsfullt.

– Barnevernsloven sier ikke noe om hvilke kvalifikasjoner en saksbehandler i barnevernet skal ha. Det gjør at det er veldig stor forskjell på hvilken kompetanse ansatte i barnevernet har, sa Anne Grønsund, leder for barnevernspedagogene som er organisert i Akademikerforbundet.

– Loven sier for lite om hva de ansatte i barnevernet skal kunne. Tydelige krav til kompetanse må derfor inn i lovverket, mener Grønsund som hva som er vanlig i andre etater.

– Innenfor skole- og helsevesenet er det en del kompetanse som det kreves at alle som jobber innen sektorene har. Slik burde det også være i barnevernet, sier Grønsund.

NOVA-rapporten, «Fosterhjem for barns behov» som ble levert regjeringen i desember 2013 viser at halvparten av barna som plasseres i fosterhjem var 12 år og yngre, og at det er omtrent like mange jenter som gutter i fosterhjem, samt at en fjerdedel av fosterbarna har minoritetsbakgrunn, og særlig fra andre europeiske land og fra Asia. Og det er en stor økning i antall barn og unge som ikke vokser opp hos sine biologiske foreldre.

De siste årene har rundt 800 nye barn og unge blitt fosterhjemsplassert

Barne- og likestillingsminister Solveig Horne forteller at et lovutvalg nå går gjennom barneloven og at utvalget i løpet av neste år skal legge fram anbefalinger for hvordan barnevernloven bør se ut i framtiden. (Foto: Regjeringen)

hvert eneste år. Økningen skyldes dels at det har skjedd en generell og stor økning i antallet barn og unge i barnevernet, men også at det har skjedd en villet vridning bort fra bruk av barnevernsinstitusjon, heter det i rapporten som også konkluderer med at det har skjedd en viktig endring i sammensetningen av fosterhjemstiltaket, ved at fosterhjem i stor grad har blitt erstattet med forsterkede fosterhjem.

Flere private

Disse kjennetegnes særlig ved at en eller begge fosterforeldre frikjøpes fra vanlig arbeid i kortere eller lengre tid, eller får ekstra veiledning i tillegg til

vanlig opplæring og veiledning. I løpet av året 2000 var 25 prosent av fosterhjemmene forsterket, mens andelen nesten var blitt fordoblet, til 44 prosent, i løpet av 2012», heter det i rapporten.

Den peker også på at det i bildet hører med at også flere private, ideelle og kommersielle aktører har begynt å formidle og følge opp fosterhjem de siste årene.

”Alt i alt kan vi derfor se en endring av fosterhjemstiltaket som både er av kvantitativ og kvalitativ art. Og et viktig spørsmål som stilles i rapporten, er om og på hvilke måter vi står foran en profesjonalisering av fosterhjem-

stiltaket i den forstand at det det å være fosterforeldre begynner å ligne et omsorgsykke, med de kjennetegnene slike yrker vanligvis har. Disse endringene er noe av bakgrunnen for at det nå har vært viktig å fornye kunnskapen om fosterhjemstiltaket», heter det i rapporten.

Forskningen ble gjennomført som et samarbeid mellom Fafo, NOVA og Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Vest- psykisk helse og barnevern (RKBU Vest), Uni Helse. Elisabeth Backe-Hansen, NOVA, ledet programmet.

Jurist med Pigghå-ansvar!

– Utdannelsen gir utrolige jobbmuligheter

Under jusstudiet fikk hun høre om mulighetene til å bli advokat og politijurist. Hun valgte annerledes. I dag er Maja Kirkegaard Brix (36) med på å sikre en rettferdig fordeling av fiskekvotene langs kysten og har ansvar for en av Norges truede haiarter.

Tekst og foto: Tore Letvik

– Da jeg studerte juss fikk jeg aldri høre om de utrolige jobbmulighetene som åpner seg når man er ferdig utdannet jurist. Men faktum er at det finnes et vidt spekter av mulige yrkesvalg der ute for jurister, ikke minst i det offentlige, sier Kirkegaard Brix og setter sjøbein med ryggen mot sjøen på verandaen til Fiskeridirektoratet i Bergen.

Juristkontakt besøker henne på jobb. Hun jobber som jurist i Fiskeridirektoratet. Vi er ferdige med selve intervjuet inne i direktoratet og går ut for å ta noen bilder. Det er, ikke uventet, regn i luften, og en vind som røsker kraftig i håret. I bakgrunnen strekker utseilingen fra Bergen seg ut. Det er her fiskebåtene fra Bergen går ut når de til havs for å prøve å få fylt sine kvoter. Kvoter som fastsettes som følge av en lang prosess hvor blant andre Kirkegaard Brix bidrar med sin juridiske kompetanse og etter hvert mangeårige erfaring.

Som ferdigutdannet jurist visste hun ikke helt hvor hun ville jobbe.

– Det var et fokus på de mest typiske juristyrkene. Og kanskje på mulighetene innen oljesektoren. Ingen fikk vite noe om at fiskeriet,

som er en av Norges største næringer, trengte jurister i jobb for blant annet å delta i reguleringen av kvotene. Det kan kanskje høres kjedelig ut å jobbe som jurist i Fiskeridirektoratet, men realiteten er en helt annen. Dette er en utrolig spennende jobb hvor den ene dagen sjeldent er den andre lik, sier den engasjerte juristen og bergenserens og kikker utover sjøen.

Det går hvitt der ute. Kirkegaard Brix's jobb er blant annet å være med på å justere de fastsatte kvotene dersom det viser seg at det kan være mer fisk av en fiskeart, eller det viser seg at uvær gjør at fiskerne ikke klarer å få opp kvotene de er tildelt.

– Da kan det være at vi må gi fartøyene andre kvoter senere på året, sier juristen. Hun har jobbet i Fiskeridirektoratet siden 2010. Siden da har hun har hun bare én gang vært vitne til at været har vært så hardt at de hardføre og trauste fiskerne har satt kursen mot Bergen for å søke nødhavn.

– Da kom en armada av fiskebåter fossende inn fjorden for fulle maskiner mens det sto hvitt rundt baugen på dem. Det var et mektig og imponerende syn, sier hun. ►

Fra eiendom til fisk

Kirkegaard Brix jobber i reguleringsseksjonen, som er en del av ressursavdelingen i direktoratet.

– Jeg har en jobb midt i hjertet av det Fiskeridirektoratet gjør. Her er det folk som forhandler kvoter med EU og Russland, Grønland og Færøyene blant annet. Siden vi sitter med reguleringsene så snakker vi også mye med fiskerne. Det innebærer en del bruk av juss, men også mye ikke-juss. I våre samtaler med fiskerne får vi vite hva som foregår der ute på sjøen. Som for eksempel at enkelte arter kommer opp til overflaten når det er fullmåne, og at det da er vanskelig for fiskerne å unngå å få dem i fangsten, sier Kirkegaard Brix.

En av disse er Pigghå. Haiarten går i stim, og er i Norge regnet som utrydningstruet. Den befinner seg derfor på en rødliste som innebærer forbud mot fangst.

– Den er en art som det blir mye blest om og som skaper mye frustrasjoner. Fra fiskerne har jeg fått vite at den kommer opp i overflaten i januar, april-mai, og i oktober, ved fullmåne. Da forteller fiskerne oss at de ikke kan unngå å få pigghå. Vi sier til dem at de i hvert fall ikke kan ha direktefiske på den. Fiskerne sier da at den er i så enorme mengder at den ikke kan være truet. Men vi kan ikke tillate direktefiske på den, og gir klar beskjed til fiskerne om at de da må la være å fiske, sier Kirkegaard Brix.

Hun forteller at det blir fisket på Pigghå, men i svært begrenset omfang.

– Pigghå har vi et bifangstfiske på for yrkesfiskere, med avregning på halvårsbasis. Det er et slags nødvendig onde slik at fiskerne skal få fiske annen fisk også når det er pigghå i området, samtidig som vi søker å beskytte pigghåen på best mulig måte ved å begrense fisket, sier Kirkegaard Brix som jobbet som eiendomsmegler før hun søkte og fikk jobben i Fiskeridirektoratet i 2010. Overgangen var enorm.

– Jeg husker jeg lo første halvåret da jeg fortalte andre om hva jeg egentlig holdt på med, som at jeg blant annet hadde ansvar for torsk!

Reguleringsseksjonen er delt inn i grupper hvor en økonom og en jurist jobber sammen.

– Du får tildelt dine fiskearter, som du blir ansvarlig for. Tidligere hadde jeg ansvar for torsk og hyse nord for 62 grader nord. Nå har jeg blant annet ansvar for makrell, og er midlertidig ansvarlig for torsk og hyse nord for 62 grader nord som følge av at en kollega som er i fødselspermisjon, sier Kirkegaard Brix.

I januar begynner vi på nytt med ferske kvoter. Da har du de fiskerne som ringer etter to uker og sier at de har fisket opp kvoten, og spør om å få mer

Dynamisk arbeidshverdag

Juristen priser jobbhverdagen for å være dynamisk og inspirerende. Hun er med på å effektivisere forskrifter om kvotefordeling fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Informasjon om fiskebestand og forslag til regulering kommer etter at direktoratet får kvoteråd fra forskere, blant annet fra International Council for the Exploration of the Sea (ICES).

– På bakgrunn av rådene fastsettes det som heter en totalkvote, vanligvis etter forhandlinger med andre land. Når den er fastsatt begynner vi på reguleringsseksjonen, og da først og fremst økonomene, med å fordele kvoten på fiskeflåten. Vi lager så forslag til dokument som kan gå videre til et høringsmøte i november. De store sakene, som blant annet omhandler

torsk, hyse, sei, makrell og norsk vår-gytende sild går til departementet som deretter kommer med sin forskrift. I januar begynner vi på nytt med ferske kvoter. Da har du de fiskerne som ringer etter to uker og sier at de har fisket opp kvoten, og spør om å få mer. Noe vi selvsagt må si nei til. Det er en fordeling som må være mest mulig lik og rettferdig for alle, sier Kirkegaard Brix.

Hvis for eksempel dårlig vær, eller andre faktorer gjør at fiskerne ikke kan ta sin kvote, må hun og hennes kolleger inn med nye vurderinger.

– Det kan også være at Kina ikke vil ha fisken, problemer med eksport til utlandet – slike ting kan gjøre at man ikke fisker så mye fordi man får ikke avsetning på fisken – så det gjør at det kan bli mer å fiske senere på året – og da kan vi justere slik at de kan hente sin kvote senere enn opprinnelig fastsatt, sier juristen som er med på å endre de forskriftene departementet gir ut, når det er nødvendig for å få en riktig og rettferdig fordeling av fiskeressursene.

– Vi sitter jo og utreder nye juridiske problemstillinger hele tiden. I fjor utførte vi i underkant av 300 forskriftsendringer, sier Kirkegaard Brix som etter endt jusstudium jobbet som inkassomedarbeider i Skandiabanken, før hun jobbet halvannet år hos Namsfogden, og deretter som eiendomsmegler i to år, før hun begynte som jurist i Fiskeridirektoratet.

Stort ansvar

– Er det nok kjent – den spennvidden man faktisk har av yrkesvalg – når man har utdannet seg til jurist?

– Generelt sett så synes jeg ikke det. Slik var det i hvert fall ikke da jeg studerte. Men jeg må si at det finnes veldig mange jobber, tilsvarende den jobben jeg har. Jeg har deltatt på noen kurs og møtt mennesker fra organisasjoner som jeg aldri tidligere har hørt navnet på. Og det er jo det som er fint med jurister, vi er jo litt poteter, og kan brukes mange steder. Jeg tror det ofte er veldig nyttig, selv om stillingen ikke

Maja Kirkegaard Brix foran fiskernes fangst på fisketorget i Bergen.

helt krever en jurist så kan det være nyttig å ha en jurist der for å strukturere ting og å få satt ting i system, for det har vi jo lært under studiet, sier Kirkegaard Brix som anbefaler jusstudenter eller jobbsøkende jurister å se seg litt rundt.

– De tradisjonelle juristyrkene som blant annet advokat – er jo veldig spennende jobber det også, men det jeg mener vi er heldige med her på min seksjon er at man får veldig stort ansvar og får lov å sitte med mye selv. Og slik er det, etter det jeg har fått inntrykk av, mye av i det offentlige. At du ikke blir begrenset, og at det ikke sitter noen over deg hele tiden og sjekker hver minste ting av hva som

kommer, men at vi har en stor grad av mulighet for medbestemmelse, sier Kirkegaard Brix.

Hun peker imidlertid på at lønnen kan være et minus.

– Lønsmessig er vi ikke i nærheten av advokater og jurister som jobber i det private, så lønnsnivået i det offentlige vil jeg generelt si ikke er bra nok, ei heller her i Fiskeridirektoratet. Men en ting lærte jeg fra min tid som eiendomsmegler. Det er noen goder du skal sette veldig pris på, som ikke kan verdsettes i penger. Som å kunne gå fra jobb, legge fra deg telefonen og ha helgene fri, og det å kunne flekse. Når det er behov for det så stiller man opp, og det kommer folk inn her også

på kveldstid og i helger. Så det jobbes mye her, men i naturlige former som ikke brenner ut folk sier Kirkegaard Brix som også setter pris på å ha godt voksne kolleger.

– Jeg er nybegynner fortsatt, etter fem år. Flere av mine kolleger har jobbet her i 20-30 år, noe som gjør at vi har en stab med enorm kompetanse. Og med de alltid utfordrende arbeidsoppgavene så blir det heller aldri kjedelig, sier hun.

Oppfordrer jurister til

– Å bruke noe av sin tid på frivillig arbeid for mennesker i nød gir en ekte følelse av at du som jurist kan utgjøre en forskjell. Det gir også en unik erfaring man kanskje ellers ikke ville fått, sier Arild Brekke Djup.

Tekst: Tore Letvik

Brekke Djup jobber til daglig som advokat i advokatfirmaet Tønset AS i Lillestrøm. Gjennom bekjente fikk han vite om at nødhjelpsorganisasjonen Caritas i Norge var ute etter personer som kan stille opp med juridisk veiledning og assistanse til innvandrere som kommer til Norge.

– Som ansatt i et lite advokatfirma er man jo alltid på utkikk etter kontakter og muligheter. Da det viste seg at Caritas var interessert i å ha jurister

som frivillige tok jeg kontakt og har siden jobbet en del for Caritas'infosenter i Oslo, sier Brekke Djup som forteller at han ikke har angret et sekund på sitt valg.

– Arbeidet gir nærhet og viktig erfaring for meg som jurist. Du treffer folk som kommer rett inn fra gata. Store voksne menn som sitter og gråter fordi de er virkelig desperate. De kan ha kommet fra land som Spania, Romania og Polen til Norge i håp om å få jobb, for

å stille opp på frivillig basis

Sigrid Westeng Odden, midten, er daglig leder for Caritas Infosenter i Oslo.
(Foto: Caritas)

så å ha opplevd å bli blitt lurt inn i elendige arbeidskontrakter her som gjør at de kanskje ikke tjener nok til å kunne hjelpe sin familie, og sine barn. Så oppsøker de Caritas sitt informasjons- og ressurscenter for arbeidsinnvandrere, da de kanskje føler at de ikke har andre steder å gå, sier Brekke Djup.

Caritas betyr nestekjærlighet og er den katolske kirkes nødhjelpsorganisasjon med målsetting om hjelpe alle uavhengig av religiøs tilknytning. Den

er organisert i 162 nasjonale avdelinger, som er aktive i mer enn 200 land og territorier. Caritas Internationalis ble opprettet i 1924 og har hovedkontor i Roma. Den norske avdelingen, Caritas Norge, ble opprettet i 1964. Siden organisasjonens informasjons- og ressurscenter for arbeidsinnvandrere ble åpnet i Oslo i 2011 har infosenteret hatt over 21.000 besøkende.

– Vårt informasjonsarbeid for innvandrere har som mål å hjelpe innvan-

drere til å orientere seg i det norske samfunnet. Våre informasjonsrådgivere gir råd i forhold til utfordringer knyttet til arbeidsliv, helsevesen, arbeidssøking eller andre utfordringer man lett kan møte på som ny i Norge, sier daglig leder for infosenteret, Sigrid Westeng Odden til Juristkontakt.

Senteret gir også tilbud om gratis eller rimelig norskundervisning og drives i dag av daglig leder, tre ansatte i deltidsstillinger på 40 prosent og ►

15-20 frivillige. I 2014 mottok Caritas Infosentre i Bergen og Oslo over 9 600 henvendelser fra innvandrere som søker råd, hjelp og støtte. De fleste av de som oppsøker sentrene har statsborgerskap fra Spania (36 %), Romania (16 %) og Polen (16 %).

– En del av dem som tar kontakt med oss er ofre for utnyttning, sosial dumping eller menneskehandel, men vet for lite om sine rettigheter i det norske samfunnet. For å kunne gi dem bedre hjelp, ønsker vi å knytte til oss flere frivillige med juridisk kompetanse og med interesse for arbeidsinnvandring. Språkkunnskaper er et pluss, men vi kan også benytte tolk, sier Westeng Odden.

Spansktalende advokat

– Jeg er så heldig at jeg snakker spansk, og det kan man ha nytte av som frivillig jurist i Caritas, uten at det er absolutt behov for det. Men faktum er at det er mange søreuropeere og østeuropeere som kommer til infosenteret for å få hjelp. Det kommer også folk fra andre deler av verden. En god del sør-amerikanere, Midtøsten og Nord-Afrika har på en måte «mellomlandet» i Sør-Europa og søkt seg oppover. På en travel dag har infosenteret i Oslo rundt 90 personer innom, med et veldig spenn av problemstillinger, med alt fra enkle, praktiske forespørsler om hva gjør jeg – hvordan ordner jeg det – til saker hvor brukerne forteller om ganske grov sosial utnyttelse, sier advokat Brekke Djup.

Han forteller at det er alt fra mennesker som i utgangspunktet er svært ressurssterke, både materielt og på andre måter, til folk som har det helt marginalt.

– Som jurist er det en utfordring og svært lærerikt. Som frivillig i et slikt lavterskeltilbud kommer man i kontakt med folk som omtrent kommer rett fra flyplassen, og som ikke har stort mer enn det de går og står i, og det de har i kofferten, sier Brekke Djup.

Advokat Arild Brekke Djup ser mange triste skjebner på jobbmarkedet.
(Foto: Tore Letvik)

– Er det et stort behov for juridisk bistand?

– Ja, absolutt. Det er jo et førstelinjetilbud det her. Krisen i Sør-Europa har satt en del mennesker i en ganske vanskelig og desperat situasjon, og det er den virkeligheten vi møter nå – i form av at de som er rammet nå befinner seg på gata i Oslo. Du møter folk som på en måte har gitt opp drømmen i Spania – og som har reist fra huset – og solgt bilen – og nå står de

i Oslo og spør: Er det noen som har en jobb til meg? Det er virkeligheten anno 2015, og svaret på spørsmålet er vel kanskje: I utgangspunktet så har vi ikke en jobb til ham eller henne, sier Brekke Djup.

Gjennom sitt arbeid for Caritas har han sett mange triste skjebner på jobbmarkedet.

– Mitt inntrykk er at vi i Norge har fått et slags todelt arbeidsmarked – hvor du har et «seriøst» arbeidsmarked,

som er for nordmenn og norskkyndige – altså folk som er født her – og som har gått på norsk skole og er norsk-språklige. De er aktuelle for det «seriøse» markedet og kan gå på Finn.no og søke jobb. Så får du i større og større grad et sekundært arbeidsmarked som følger helt andre spilleregler både når det gjelder rekruttering og håndtering av arbeidstakerne. Det gjelder kanskje særlig innen bransjer som restaurant, renhold og bygg, hvor jeg får høre mange triste historier fra arbeidsinnvandrere, sier den engasjerte advokaten. Han understreker at han da bare får høre brukernes versjon.

To kontrakter

– Det er likevel noe med hvor mange sånne historier man hører. Omfanget er så stort at det er vanskelig å forstå annet enn at vi her må snakke om et slags samfunnsproblem. Mange av historiene fra arbeidsinnvandrerne går på at de blir lurt inn i arbeidskontrakter, hvor de ble lovet en god lønn. Når det viser seg at arbeidsgiver nøler med å betale ut riktig lønn, og arbeidstakeren protesterer, så får de høre: bare slutt du, for jeg har mange andre som kan begynne i din jobb i morgen, sier Brekke Djup som forteller at det også er en annen versjon han får høre mye av.

– De er fra arbeidsinnvandrere som går og spør om jobb og da spesielt i såkalte allmengjorte bransjer som innen renhold hvor du kanskje har en såkalt allmengjort timelønn – en minstelønn, på 169,37 kroner timen. Så sier en useriøs arbeidsgiver at han eller hun skal få jobb, men kanskje bare til 70 kroner timen, og krever at det skrives to kontrakter. En som vises til arbeidstilsynet, på 169,37 kroner timen, og en som gjelder mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, på 70 kroner timen, sier Brekke Djup som av brukerne av infosenteret er blitt innviet i ulike måter arbeidsgiveren løser kravet til minstelønn på.

– En av disse er at arbeidsgiver betaler ut full lønn, men krever at

// Så får du i større og større grad et sekundært arbeidsmarked som følger helt andre spilleregler både når det gjelder rekruttering og håndtering av arbeidstakerne

arbeidstaker deretter tar ut disse pengene og gir de tilbake til arbeidsgiver.

– Da får arbeidsgiver også trukket fra lønnsutgiften i virksomheten. Man sier i dag litt flåsete at de som skjer av nyetablering i de bransjene i dag, skjer i dette segmentet. Du har de store og etablerte som forsøker å drive seriøst og forholde seg til lover og regler også har du et stort antall små, nystartede bedrifter som går et år eller tre, som i praksis utnytter arbeidskraft før arbeidsgiver stenger og kanskje starter på nytt. Dette skaper ikke bare fortvilelse blant arbeidsinnvandrere, men det er i tillegg svært konkurransevridende.

Ikke fagorganisert

– Når du tar kontakt med Arbeidstilsynet – og andre myndigheter – blir det reagert ordentlig da?

– Både og. For det første blir det et spørsmål om man har kapasitet til å følge opp alle disse sakene overfor myndighetene. Det man kan gjøre som jurist er jo å forsøke å fremme et lønnskrav på vegne av brukeren, men det er svært tidkrevende og i dag får du i utgangspunktet ikke fritt rettsråd for lønnskrav. Du får fritt rettsråd for erstatning etter oppsigelse, dersom selve avslutningen av arbeidsforholdet er rettsstridig og da blir det et spørsmål om man har vært fagorganisert. Veldig mange av de brukerne som kommer til Caritas' infosenter har ikke vært fagorganisert, sier Brekke Djup.

Han mener en organisasjon som Caritas har en viktig funksjon.

– Jeg er ganske sikker på at dersom man tenker samfunnsøkonomisk så gjør det senteret en jobb som sparer og effektiviserer ganske mye for det offentlige. Man får ting linet opp og ordnet i stand, får folk henvist riktige steder og ikke minst får de nødvendige papirene på plass. For min egen del så synes jeg det er interessant å jobbe med folk som har internasjonal bakgrunn, og det hender jo at man treffer folk som har virkelig store utfordringer. Å klare å hjelpe de – det er givende.

– Gir det en erfaring som du ikke ville ha fått i en vanlig advokatpraksis?

– Ja, det tro jeg nok. Man får innsikt i noe man sjeldent får vite noe om. Nedgangstidene i Europa vet vi jo om, og noe av utviklingen ser man på gaten, sånn som dette med tigging, som jo er helt åpenlyst. Men man ser kanskje ikke like godt den afrikaneren som har kommet via Spania og som nå har kommet til Norge, og som dukker opp på infosenteret til Caritas i Oslo hvor du spør ham om hvor mye penger han har i banken. 1000 sier han. Så spør du: 1000 euro? Nei 1000 kroner, svarer han. Så har han ikke noe sted å sove i natt, og han kom til Norge i dag. Og han har ingen jobb, og ingen kontakter, bortsett fra at han har hørt at noen har fått seg jobb og tjener godt i Norge. Og han snakker knapt nok engelsk, og kan knapt nok skrive. Men han skal inn på det norske arbeidsmarkedet. Det er en del utfordringer der, sier Brekke Djup som har følgende oppfordring til andre jurister i kjølvannet av at Caritas etterlyser tilgang på flere frivillige med juridisk kompetanse:

– Juristkolleger – bare meld dere – der blir man tatt i mot med åpne armer, og er det noen nyetablerte advokater der ute som har lyst på et oppdrag eller tre – så er jeg sikker på at det vil man også ville få inn som en følge av det frivillige arbeidet der, sier Brekke Djup.

Dugnad med verdiløse menn

«Kan alle de som føler seg vellykka vær så snill og gå hjem. Dette er et privat lite treff for oss verdiløse menn», sang Gard Eidsvold, Jan Sælid, Finn Schau og Kim Sørensen. Ensembleret, her også med Marte Engebriksen, ga inntektene til en forestilling i august til Gatejuristen. Salen var full av jurister og advokater.

Tekst: Aina Johnsen Rønning
Foto: Kristine Jakobsen

Skuespiller Gard Eidsvold
kjørte bil da han hørte om
Oslo kommunes kutt
i støtten til Gatejuristen.
Det ble det gratis-
forestilling av.

Oslo kommune reverserte etter hvert kuttet, slik at Gatejuristen likevel får pengene sine. Cathrine Moksness fikk derfor en uventet budsjettøkning.

– Forestillingen «Verdiløse menn» er en fantastisk flott gave til Gatejuristens klienter! Gaven vil styrke vårt arbeid. Den vil gjøre oss i stand til å hjelpe enda flere, og vil styrke vårt forebyggende arbeid gjennom «Barnas Jurist», sier hun strålende fornøyd.

Den prisbelønte og kritikerroste forestillingen «Verdiløse menn» er igjen satt opp på Nationaltheatret. Joachim Nielsens låter sydd sammen i broren Christopher Nielsens teaterstykke viser undergangen til fire slitne kamerater. En trist fortelling med mye samhold og humor.

– Dette handler stort sett om noen kamerater som sitter i sofaen og snakker skit. De har egentlig bare hverandre, og det handler mye om å ta vare på hverandre. Helst bør folk le med og ikke av karakterene, men det er ikke lett å vite hvor grensen går, sa Gard Eidsvold i en samtale før gratisforestillingen.

Cathrine Moksness kjenner godt igjen karakterene til Joachim Nielsen. De kunne like gjerne ha vært klienter hos Gatejuristen.

– Dette er en stigmatisert gruppe, og det smitter ofte over på behandlerne, slik at rusmisbrukerne ikke får det de har rett på. Da holder det i mange tilfeller at Gatejuristen trår til og hjelper dem videre, sa Moksness før forestillingen.

– At disse får hjelp, utgjør en verdi som noen burde betale for. Kanskje går det bedre med dem, slik at de er mindre til belastning for samfunnet, la Johan H. Andresen i Ferd til.

Og nettopp det var det ensemblet ved Nationaltheatret gjorde denne søndagen i august. Salen var full av jurister da Jokkes musikk og misere drønnet fra scenen.

– Hele ensemblet er utrolig glade for å kunne gi noe tilbake. Jeg kan ta av meg kostymet og trille hjem på sykkel som en normal mann. Men, mange rundt oss lever i dette hver eneste dag. De fortjener mer respekt enn det de får av alle oss andre, sa Gard Eidsvold før han gikk på scenen som «Kleggen».

Speilet rettssalen

Hele forestillingen er en eneste lang nedoverbakke for de fire mistilpassede kameratene. Fra å sitte hjemme, drømme og drikke, blir de etter hvert fengselsfugler og tungt narkomane. Christopher Nielsen tegner ikke opp noen ondskapsfulle karakterer. Det er noe hjelpeløst over forbrytelsene deres, som stort sett handler om å bruke eller skaffe penger til narkotika.

Teaterstykket gir et nydelig relieff av en rettssal, da alle fire dømmes til lange fengselsstraffer etter ulike forbrytelser. Da har vi blitt godt kjent med karakterene, og kjenner sjargongen og personligheten deres. Som absolutt ikke passer i rettssalen. Møtt av den logiske og kjølige rettsprosessen – der dommeren ikke en gang er en karakter men bare en gudsstemme fra høyttalerne, faller de verdiløse helt i gjennom. Totalt utroverlige, uten kunnskap om rettssystemets dramaturgi og språk, i slitne hverdagsklær og heller ikke her nykter, dømmes de hardt av samfunnet. Domstolen sender dem rett til fengselsvesenet – illustrert av gamle toaletter. Der blir de sittende i år etter år for å få gnidd det skikkelige inn. De er verdiløse elementer i et samfunn som ikke vil ha dem.

– Nå er vi nederst på stigen. Ingen under og ingen ved siden. Alle er over oss, sier Gard Eidsvold som «Kleggen» mistrøst.

Litt senere finner de noen som likevel er lengre nede enn dem selv. Tiggende sigøynere som de selv trækker på.

Studenter i internasjonal forhandlingskonkurranse

– Har lært ferdigheter vi vil ha stor nytte av når vi skal ut i arbeidslivet

Karoline Wergeland og Thea Willas Bure (fra venstre) under en av rundene i forhandlingskonkurransen.

Jusstudentene Karoline Wergeland og Thea Willas Bure skriver her om sin deltakelse i sommerens internasjonale forhandlingskonkurranse.

Av Karoline Wergeland og Thea Willas Bure, vinnere av ELSAs nasjonale forhandlingskonkurranse og deltakere i den internasjonale forhandlingskonkurransen i Dublin.

«Forhandling er en dialog mellom to eller flere personer eller parter, med formål å oppnå en gjensidig gunstig resultat».

Dette virker kanskje litt fremmed for jusstudenter, hvor prosedyrekonkurranser lenge har vært enerådende. Så vi tenkte: ja, hvorfor ikke? Og det skulle vise seg å gå bra.

16. april vant vi ELSAs nasjonale forhandlingskonkurranse. Vi kvalifiserte oss da som deltakere til den internasjonale forhandlingskonkurransen som i år ble avholdt i Dublin, Irland 6.-10.juli. For å gjøre oss best mulig rustet til de internasjonale forhandlingene, vant vi coaching fra en av Juristforbundets aller dyktigste forhandlere, Roar Wægger.

I løpet av mai møtte vi Roar ukentlig til lærerike og hyggelige lunsjer, hvor vi lærte mer om teori bak forhandlingsteknikk. Fra å være relativt ferske innenfor forhandlingsverden fikk vi et hurtig, men relativt dypt dykk ned i forhandlingspsykologiens verden. Vi lærte raskt at «relasjon» og «kommunikasjon» er selve kjernen til en vellykket forhandling. Ved at partene får tillit til hverandre er det mulig å utvide mulighetene og øke verdiene i avtalen. Denne kunnskapen gjorde at vi ble tildelt prisen «Maximizing joint gains» etter vår avsluttende runde i konkurransen.

Både i tiden frem mot konkurransen og under selve konkurransen var Roar med oss, slik at vi kunne sparre med ham om strategier, muligheter til avtaler og hva slags informasjon den andre parten kunne tenkes å sitte med.

Karoline Wergeland og Thea Willas Bure sammen med de indiske deltakerne. De møtte konkurrenter fra 22 ulike land i Dublin i sommer.

Etter rundene fikk vi verdifull tilbakemelding om hva som fungerte og hva som kunne bli bedre.

Vi var også så heldige at vi hadde med oss to representanter fra ELSA på turen. Erlend Serendahl og Pauline Helle tok seg av alt det praktiske og tilrettela for at turen og oppholdet ble vellykket, og ikke minst var de veldig hjelpsomme med å simulere motparter når det var noe vi måtte øve på til konkurransen.

22 land

Selve konkurransen strakte seg over en uke, med både konkurranse og sosiale poster på programmet. Vi møtte svært dyktige deltakere fra 22 ulike land, mange hadde vært gjennom 30-40 forhandlingsrunder på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå for å kvalifisere seg til konkurransen. Flere av lagene fortalte også at de studerte forhandlingsteknikk som en del av jusstudiet.

Hva om vi også kan få gjøre det?

Forhandlinger brukes i store deler av ditt virke som ferdigutdannet jurist. Ikke bare over bordet med en motpart for å løse tvister, men også blant annet i relasjon til arbeidsgiver i lønnsforhandlinger og ikke minst i tilknytning til klientskandaler. Med dette som med annet trengs det øvelse for å mestre. Vi føler at etter å ha deltatt i denne konkurransen har vi lært ferdigheter som vil ha stor nytte av når vi skal ut i arbeidslivet, og vi mener dette burde være tilgjengelig for flere studenter.

ELSAs forhandlingskonkurranse er relativt ny, men vil forhåpentligvis bare bli større de neste årene! ELSA har gjort en strålende jobb med å planlegge og gjennomføre denne konkurransen både lokalt og nasjonalt.

Forhandlingskonkurransen er noe vi anbefaler på det sterkeste, og en sjanse som studenter ikke burde la gå fra seg.

Utilregnelighet avvist av sakkyndige i to store kriminalsaker

Rettspsykiatere står stadig ovenfor siktede i straffesaker som hevder de ikke kan straffes som følge av utilregnelighet. I to alvorlige kriminalsaker har nå sakkyndige avvist de siktedes påstander og slått fast at de kan straffes for handlingene.

Tekst: Tore Letvik

Diskusjonene om rettspsykiatri nådde nye høyder i forbindelse med 22. juli-retssaken og blåste liv i en gammel debatt om den norske straffelovens utilregnelighetsregel. Spørsmålet om det er for lett å bli funnet utilregnelig kom til overflaten. "Gevinsten" en lovbrøyer oppnår ved å bli erklært strafferettslig utilregnelig vil i første rekke være at personen slipper å bli straffet. I stedet får da vedkommende behandling for sin psykiske lidelse og kan bli utskrevet fra behandlingsinstitusjonen i det øyeblikk behandlende lege mener vedkommende er frisk, og han eller hun ikke lenger anses å utgjøre en samfunnsfare.

Fra tid til annen prøver straffeforfulgte å bli erklært utilregnelige. Så sent som under etterforskningen av Monika-saken i Bergen skal rettsoppnevnte sakkyndige ha avdekket at den 33 år gamle litaueren som er siktet for drapet på 8-åringen forsøkte å bli erklært utilregnelig. I følge avisen Verdens Gang mener rettspsykiaterne at han prøvde å spille gal under deres judisielle observasjon av mannen.

De to oppnevnte sakkyndige, Knut Dalen og Gunnar Johannessen, gjennomførte timelange samtaler med 33-åringen for å danne seg et bilde av tilregneligheten til mannen som politiet mener tok livet av den lille jenta, Monika Sviglinskaja. I følge VG har de to erfarne rettspsykiaterne konkludert med at 33-åringen har evne til å kunne bli straffet. De har funnet ham tilregnelig og mener 33-åringen prøvde å spille gal under noen av samtalene med dem. De to skal, i følge VG, også ha konkludert med at 33-åringen har psykopatiske trekk. Ingen av de to sakkyndige ønsker å kommentere sine konklusjoner.

– Hvordan vi har lagt opp våre undersøkelser og hva vi har snakket om må vi vente med å uttale oss om til vi eventuelt havner i retten med denne saken. Vi kan ikke kommentere kon-

klusjonene våre på dette tidspunktet, sier psykolog Knut Dalen til VG.

Heller ikke påtaleansvarlig i den gjenopptatte etterforskningen, politiadvokat Asbjørn Onarheim kan si noe om de rettspsykiatriske sakkyndiges konklusjoner.

– Vi har ikke anledning til å kommentere rapporten, sier Onarheim til VG.

Heller ikke litauerens forsvarer, Aasmund Sandland, vil kommentere rapportens hovedkonklusjon.

Tente på ekskone

Et annet eksempel hvor en tiltalt nylig hevdet å ha vært psykotisk og utilregnelig og derved uten skyldene var under strafforfølgingen og pådømmelsen av en 48 år gammel mann fra Kristiansand. Under en hyttetur på Sørlandet i juli i fjor helte han bensin over sin ekskone og tente på. Deres to barn var også tilstede i hytta.

Hun overlevde som ved et mirakel og takket være en sterk evne til å kjenne for sitt eget liv. Kvinnen lå og sov og våknet av at hun var dynket i bensin. Mannen som var innkvartert på et annet sted i hytta, var kommet inn i hennes soverom med en bensinkanne i hånda. Ifølge avisen Fædrelandsvennens rettsreferat sa hun følgende i retten:

Mannen som tente på sin ekskone under en hyttetur i Evje og Hornnes kommune i Aust-Agder ble dømt til tolv års fengsel. (Foto: Anne Rakel Haaland/NTB Scanpix)

– Jeg våknet av at han helte bensin over meg og senga. Jeg skjønnte ikke hva som skjedde, og satte meg opp. Så ble jeg livredd, sa hun og fortalte at det ble en kamp om bensinkannen – en kamp som han – i følge henne – vant.

Kvinnen fortalte at eksmannen da fortsatte med å helle bensin over henne for så å tenne på med en lighter. I retten fortalte taltale at han var veldig lei seg for det som hadde skjedd, men at han ikke erkjente straffskyld. I retten ble 48-åringen spurt om han mente at han var psykotisk den kvelden og natta.

– Ja. Jeg mener det. I ettertid har jeg sett at det ikke er normalt å dra på ei bensinkanne, sa mannen som også hevdet han hadde vært psykotisk før i forbindelse med tidligere branntilløp hjemme hos han selv.

De rettsoppnevnte sakkyndige i saken, Magne Tauler og Gunnar Johannessen, slo i sin rettspsykiatriske rapport fast at tiltalte ikke var psykotisk

Det kan bety at de medisinske prinsipp gir straffritak i en ikke ubetydelig mengde saker hvor gjerningsmannens psykiske lidelse ikke har påvirket den kriminelle handlingen

under hendelsen. Tauler fulgte også hovedforhandlingen og fortalte på slutten av saken at han ikke hadde vært i tvil om konklusjonen, og at det heller ikke var kommet noe fram i løpet av rettssaken som fikk ham til å tvile. Saken ble bredt omtalt i mediene ikke minst som følge av grufulle detaljer som kom fram i vitneforklaringene. Døtrene forklarte at moren så ut som "en levende fakkel" da hun løp ned til et vann i nærheten for å slukke flammene. Hun fikk livstruende

brannskader på 75 prosent av kroppen. Aktor nedla påstand om 13 års fengsel. Dom i saken falt i april måned. Kristiansand tingrett festet ikke lit verken til mannens forklaringer om antenelsen eller hans påstand om at han var utilregnelig og viste til at rettspsykiatrerne var sikre på at han ikke var psykotisk. Retten påpekte i dommen også at mannen husket mange detaljer fra hendelsen, og dømte ham til 12 års fengsel. Etter domsavsigelsen sa mannens forsvarer, advokat Henrik Blikrud, til NRK at dommen ankes.

Mangler årsakssammenheng

I mange kriminalsaker hvor den tiltalte blir frifunnet grunnet utilregnelighet, kan det tyde på at det ikke er noen årsakssammenheng mellom sykdom og handling. Dette viser en studie fra NTNU. Studien er publisert i Tidsskrift for Den norske legeförening.

I studien har psykolog Christian Aarup Skeie og professor i rettspsykologi, Kirsten Rasmussen undersøkt lagmanns-

rettsavgjørelser hvor tiltalte ble kjent utilregnelig på gjerningstidspunktet. De to har undersøkt sammenhengen mellom psykisk tilstand og handling. Data fra i alt 373 domsavsigelser ble funnet i et søk på lagmannsrettsavgjørelser publisert på lovdata.no, en database som inneholder blant annet anonymiserte avgjørelser. Av de 373 domsavsigelsene ble 75 funnet egnet og inkludert i studien. I 17 av de 75 rettsavgjørelsene, eller hele 23 prosent, ble det vurdert at det ikke forelå noen årsakssammenheng mellom sykdom og handling.

Rettsaken etter terrorhandlingene 22. juli 2011 blåste liv i debatten om berettigelsen av en utilregnelighetsregel som kun er basert på en medisinfaglig diagnostisering. Resultatet av studien er av interesse for det som er utgangspunktet for den norske vurderingen av tilregnelighet i straffesaker i Norge – det medisinske prinsipp. Prinsippet betyr at en lovbrøyer som blir funnet psykotisk ikke kan dømmes til straff da det i Norge ikke stilles krav til årsakssammenheng mellom psykosene og selve lovbruddet. Norge er ett av få land i verden som følger dette prinsippet.

Andre land, som Sverige, følger det psykologiske prinsipp. Det innebærer at gjerningsmannen kun slipper straff dersom man finner at forbrytelsen ble begått fordi vedkommende var psykotisk. Sverige har da også egne rettspsykiatriske klinikker hvor personen blir lagt inn og studert over tid, for å finne ut av om det var årsakssammenheng mellom psykosene og handlingen. I Sverige bruker man ikke betegnelsen "tilregnelighet" og når en lovbrøyer dømmes til rettspsykiatrisk forvaring i Sverige, så defineres dette som straff, noe som gjør at man blir dømt og ansvarliggjort for den straffbare handlingen. I løpet av denne tiden får den dømte behandling dersom han eller hun er psykisk syk, for så å fortsette soningen av straffen når vedkommende er frisk.

Studien som Aarup Skeie og Rasmussen har gjennomført kan indikere at flere ville blitt dømt til straff i Norge dersom Norge hadde fulgt samme prinsipp som vårt naboland.

Professor i rettspsykologi, Kirsten Rasmussen, har sammen med psykolog Christian Aarup Skeie undersøkt lagmannsrettsavgjørelser hvor tiltalte ble kjent utilregnelig på gjerningstidspunktet (Foto: Tore Letvik)

– I noe under en fjerdedel av de rettsavgjørelsene vi så på, vurderte vi at det ikke forelå noen sammenheng mellom psykisk lidelse og handling. I de alvorligste sakene, som drap og drapsforsøk, fant vi en sammenheng mellom tilstand og handling. I mindre alvorlige saker, for eksempel narkotika og vinningsforbrytelser, var det mindre sannsynlig at det forelå en sammenheng mellom tilstand og handling, sier Rasmussen til Tidsskrift for Den norske legeforening, Tidsskriftet.

Rasmussen har lang erfaring i oppnevne som rettspsykiatrisk sakkynndig i alvorlige kriminalsaker her i landet. Vinning og narkotikaforbrytelser, men også ildspåsettelse, sedelighetsforbrytelser, voldtekt og voldtektsforsøk var de mest vanlige forbrytelsene i de tilfellene der det ble vurdert ikke å være noen sammenheng mellom sykdom og kriminell handling. De vanligste diagnosene var schizofreni, schizotyp lidelse og paranoide lidelser.

Betydelig mengde saker

Noen mener det er for lett å bli funnet utilregnelig og derved unngå straff, og at endring til det psykologiske prinsipp ville gitt færre frifinnelser. En av de som har rettet kritikk mot det nor-

ske systemet er den svenske dommeren, chefsrådmann ved en av Sveriges største tingretter, Helsingborgs tingsrett, Stefan Reimer. I forbindelse med et foredrag han holdt i Oslo i fjor, under en samling av toppjurister fra hele Norden, sa han rett ut at det norske rettssystemet må endres slik at flere kan straffes for gjerningene sine.

– Jeg mener at psykosene må være årsak til handlingen for at noen skal kjennes utilregnelig. Retten i Norge i dag er blitt svært avhengige av de rettspsykiatriske diagnosene, sa Reimer til Aftenposten.

Uavhengig av dette viser undersøkelsen som er gjort i Norge, og som ble publisert tidligere i år, at det i 17 av 75 saker ikke forelå noen sammenheng mellom sykdom og handling.

– Det kan bety at de medisinske prinsipp gir straffritak i en ikke ubetydelig mengde saker hvor gjerningsmannens psykiske lidelse ikke har påvirket den kriminelle handlingen, skriver de.

– Dette betyr ikke at vi kan utelukke at det foreligger en slik sammenheng. Men vi kunne ikke påvise det, eller finne holdepunkter for det, sier Rasmussen til Tidsskriftet.

Randi Rosenqvist, som er spesialist i psykiatri, ansatt ved Ila fengsel og forvaringsanstalt og tidligere leder for Den rettsmedisinske kommisjon, skriver i en lederartikkel at det er vanskelig å vite hvor presist Skeie og Rasmussen har kunnet besvare sitt spørsmål. Hun mener at studien hadde gitt mer informasjon dersom de også hadde vurdert de rettspsykiatriske erklæringene.

– Men hva som egentlig foregikk i hodet på gjerningsmannen, vil vi aldri kunne vite eksakt, skriver hun.

Kirsten Rasmussen sier til Tidsskriftet at hun er klar over at studien har noen usikkerhetsmomenter, men understreker at funnene er i tråd med vitenskapelige funn fremkommet med bedre egnet metodikk. I følge Tidsskriftet er både Rasmussen og Rosenqvist enige om at dette er et felt som skriker etter mer forskning.

Utvalg

Som et resultat av tilregnelighetsdebatten etter 22. juli-saken nedsatte regjeringen et utvalg som skulle gå gjennom metodene som brukes for å vurdere om en person er strafferettslig tilregnelig eller ikke. Utvalget ble ledet av Georg Fredrik Rieber-Mohn.

I oktober i fjor leverte tilregnelighetsutvalget en rapport som nå har vært ute til høring. I rapporten konkluderte utvalget med at det medisinske prinsippet fortsatt skal legges til grunn i vurdering av utilregnelighet i Norge, om enn med noen modifikasjoner. Utvalget markerte at det er domstolens oppgave å trekke opp utilregnelighetens grenser – ikke legene. De sakkyndige skal ikke lenger uttale seg om eller konkludere med om lovbryteren var psykotisk i lovens forstand.

Forslagene i rapporten får en blanded mottakelse blant høringsinstansene. Den norske legeförening skriver blant annet i sitt høringsvar:

”Vi støtter behovet for å tydeliggjøre skillet mellom de sakkyndiges rolle og rettens rolle.”

”En opprettholdelse av det medisinske prinsipp vil favne for snevert til å ta stilling til skyldene. Det medisinske prinsipp bør derfor suppleres med et psykologisk prinsipp som krever en sammenheng mellom den medisinske tilstand og handlingen.”

Den rettsmedisinske kommisjon (DRK) mener det medisinske prinsipp bør opprettholdes og skriver blant annet:

”DRK støtter Tilregnelighetsutvalget i forslaget om å beholde det medisinske prinsipp og oppfatter at de argumenterer godt for dette. I sammenligningen med andre lands lovgivning peker de på en overbevisende måte at det norske prinsippet fremstår strengt og av den grunn er det mindre behov for begrensende tilleggsvilkår enn i mange andre land. Spesielt ville innføring av element fra et psykologisk prinsipp i stor grad vanskeliggjøre den arbeidsdeling mellom de sakkyndige og retten som utvalget ønsker å legge opp til.”

Det nasjonale statsadvokatembetet for bekjempelse av organisert og annen alvorlig kriminalitet gjør det klart at det helst ville sett at det ble innført et såkalt blandet prinsipp, men at det tiltrer utvalgets forslag.

”Embedet er enig med utvalget i at hovedutfordringen ved utformingen av utilregnelighetsregler er å oppnå treffsikkerhet, slik at utilregneligheten bare vil gjelde de gjerningspersoner som har en så avvikende sinnstilstand i gjerningsøyeblikket at de ikke bør trekkes til ansvar for handlingen. Utvalget legger til grunn at det er verre å straffe personer som ikke kan klandres enn å frita for mange, men embedet vil også understreke det uheldige ved at gjerningspersoner som tross en psykisk avvikstilstand på gjerningstidspunktet skjønte at de gjorde noe galt anses utilregnelige.

”Fra denne side var en således i utgangspunktet positivt innstilt til en regel basert på et blandet prinsipp, med en antakelse om at en slik regel ville gi størst treffsikkerhet. Vi registrerer imidlertid den usikkerhet og de vanskeligheter ved praktiseringen av et slikt prinsipp som utvalget gjør rede for, og støtter derfor utvalgets forslag om et modifisert medisinsk prinsipp. I denne sammenheng antar embedet at det markante skillet mellom psykiatri og jus - herunder skillet mellom det medisinske og det rettslige psykosebegrepet - som utvalget legger opp til være en klar forbedring i forhold til dagens situasjon.”

Vil utvide

Oslo statsadvokatembeter, som håndterer en stor andel av de mest alvorlige forbrytelsene hvor utilregnelighet vurderes, ønsker å utvide adgangen til å holde farlige utilregnelige i lukket institusjon.

”Oslo statsadvokatembeter er enig i at man viderefører det «medisinske prinsipp». Likevel vil en nevne at, reelt sett, fungerer dette langt på vei som en bevisbyrderegel i forhold til det «blandende prinsipp». Resultatet ville antagelig, i de fleste tilfelle, bli det samme der-

som man anvender sistnevnte regel sammen med de vanlige bevisprinsipper som legges til grunn i strafferetten. Utvalget trekker en skarp og logisk grense mellom rettsanvendelse og bevisvurdering. Dette er vi enig i, men en vil likevel understreke at det syntes nokså selvsagt at rettsanvendelsen må forankres i et medisinsk sykdomsbegrep. Noe annet har neppe vært utvalgets intensjon. Domstolene må selvsagt anvende psykiatri og psykiatriske sakkyndige når det gjelder beskrivelse av symptomene og styrken i disse. Tvil om slike forhold er knyttet til skyldspørsmålets faktiske side. Derimot vil domstolene i prinsippet stå fritt i forhold de sakkyndige i sin vurdering om hvorvidt denne beskrivelsen dekkes av lovens utilregnelighetsbegrep. Det må likevel understrekes at det vil være underlig om det skulle bli slik at lovens utilregnelighetsbegrep i vesentlig grad avviker fra det medisinske sykdomsbegrep”, skriver embetsleder, førstestatsadvokat Jørn S. Maurud.

Han peker i høringsuttalelsen også på at det kan være saker hvor det kan være grunn for å endre loven når det gjelder krav om opphør av reaksjon på tvungen psykisk helsevern. I følge straffelovens regler skal påtalemyndigheten senest tre år etter siste rettskraftige dom enten beslutte opphør av reaksjonen eller bringe saken inn for tingretten, som avgjør om reaksjonen opprettholdes. Dette gjelder i de tilfeller der domfelte ikke selv har begjært opphør av dommen.

”Etter Oslo statsadvokatembeters syn, bør det vurderes om det ikke i særlig tilfelle bør kunne fastsettes minstetid som er lengre enn 3 år. Det er noen saker der sykdomsbildet er ganske konsistent og faregraden likeså. Det vil oftest komme til uttrykk i uttalelser fra institusjonen og de sakkyndige. I slike tilfeller bør det vurderes om ikke domstolene burde gis adgang til å fastsette en minstetid på fem år. Dette kunne formuleres som en unntaksregel fra 3 års regelen”, skriver Maurud.

Rikke C. Ringsrød,
forhandlingsleder

Tillitsvalgte er gull verdt

Sommerferien er over, og de fleste er igjen i full gang med hverdag og jobb. I den forbindelse har vi lyst til å komme med en hyllest til en gruppe av Juristforbundets medlemmer som påtar seg en svært viktig oppgave på vegne av fellesskapet, nemlig alle våre tillitsvalgte.

Våre tillitsvalgte gjør en uvurderlig jobb som Juristforbundets fremste ambassadører i de viktige prosesser som daglig pågår i virksomheter landet rundt. De aller fleste av våre tillitsvalgte påtar seg vervet i tillegg til sine ordinære arbeidsoppgaver. Derfor er det viktig at vi som forbund husker å takke for denne innsatsen.

Tillitsvalgtes oppgaver og utfordringer

Juristforbundets tillitsvalgte er forbundets fremste representanter og identitetsbyggere, og skal ivareta medlemmenes interesser som arbeidstaker, på den enkelte arbeidsplass, i de ulike tariffområder og på nasjonalt nivå.

Rollen som tillitsvalgt er forankret i den kollektive arbeidsretten, og oppgavene tildeles gjennom de lover, uskrevne regler og avtaler som regulerer arbeidslivet. Dette innebærer at de tillitsvalgte forvalter de ansattes medbestemmelse, er støtte for det enkelte medlem, forhandler lønn og er bindeleddet til organisasjonen på ulike nivå.

Tillitsvalgtrollen er krevende, men også spennende og utviklende. Det å være tillitsvalgt er kompetansebyggende. Du opparbeider deg god kunnskap om egen arbeidsplass, organisasjonsarbeid, møteledelse, prioriteringer, formidling, relasjons- og alliansebygging, og ikke

minst god kjennskap til lov- og avtaleverk.

Noe av det aller viktigste for en tillitsvalgt er å være godt forberedt – kjenne ditt mandat og dine fullmakter, kjenne saken og aktørene, ha kunnskap om prosessen og ha klare mål. Det er allikevel viktig å forutsette at du som tillitsvalgt har nødvendig tillit og tilstrekkelig handlingsrom til å få til resultater. Dersom du har for lite handlingsrom og uklare fullmakter, blir det vanskeligere å oppnå gode resultater.

Allikevel er det ikke til å stikke under en stol at man som tillitsvalgt også kan havne i skvis mellom ulike interesser. Noen ganger må man fronte avgjørelser tatt av politikere og/eller arbeidsgiver som innebærer lite populære endringer og omstillinger. Det er heller ikke alltid enkelt å prioritere lønnskrav og formidle resultater av lokale lønnsforhandlinger. Andre ganger kan medlemmene pålegge deg vedtak du ikke støtter, men lojalt må følge opp på vegne av medlemsmassen.

Utfordringene blir heller ikke mindre av at det i mange prosesser ikke legges til rette for at aktørene får tilstrekkelig tid til forberedelser – informasjon kommer sent, dokumentasjon er mangelfull, prosesser og beslutninger kjøres andre steder enn i de formelle kanalene.

Da er det viktig at Juristforbundet har skolert sine tillitsvalgte og har et støtteapparat som kan bistå med rådgiving, og forbundet er svært opptatt av at de som påtar seg et verv skal få nødvendig opplæring og støtte til å utføre vervet på en god og konstruktiv måte.

Tillitsvalgtprosjekt

Juristforbundet ser også at det er en utfordring å få de tillitsvalgte til å stå i vervet over tid. Tillitsvalgte kan oppleve at vervet går på bekostning av karriere- og lønnsutvikling eller blir for

belastende i tillegg til de ordinære arbeidsoppgavene. Juristforbundet ønsker å jobbe for at våre tillitsvalgte blir lengre i vervet, at de oppfattes som en skolert og konstruktiv part, være viktige i organisasjons- og politikkutviklingen av Juristforbundet og at den enkelte tillitsvalgte opplever oppgaven som givende og utviklende.

Sekretariatet i Juristforbundet har nedsatt et prosjekt for å se på hvordan forbundet kan tilrettelegge for bedre rammebetingelser for våre tillitsvalgte, og vil i løpet av året komme med forslag til forbedringer på flere områder. Dette arbeidet må gjøres i samarbeid med våre tillitsvalgte, og sekretariatet tar gjerne mot innspill til konkrete tiltak eller forbedringsområder. Innspill kan sendes til prosjektleder Rikke C. Ringsrød på rcr@jus.no

Når du nå igjen er i gang med hverdagslivet og arbeidslivets mange prosesser starter opp igjen, husk da at

Råd og bistand fra Juristforbundet

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentraltbord: 40 00 24 25

E-post: advokat@juristforbundet.no

oppgaven som tillitsvalgt gjør en forskjell for dine medlemmer og for Juristforbundet. Du er vår ambassadør der ute på arbeidsplassen og vi setter stor pris på din innsats!

The invitation card for Staldthing 2015 features a decorative black and white border at the top with a large white bow. The title "Staldthing 2015" is written in a stylized, cursive font. Below the title, the text reads: "Juristforeningen inviterer studenter og jurister til høstens staseligste arrangement: Staldthing." It then provides details about the event: "Ballet avholdes på Gamle Logen lørdag 10. oktober. Festlighetene starter kl. 18.00. Pris pr. billett er kr 850,- for studenter og kr 1250,- for kandidater. Antrekk: studentgalla." It also mentions the deadline for registration: "Påmelding gjøres til ball@juristforeningen.no innen lørdag 12. september." and "Spørsmål kan rettes til samme sted." A note says "Vennligst oppgi fullt navn og eventuelle allergier ved påmelding." The card ends with "Vi håper å se deg." and "Henner leve!". At the bottom, it says "WIKBORG | REIN JURISTFORENINGENS HOVEDSPONSOR" and includes the logo for Juristforeningen.

Endringer på jobben

Endringer, omorganiseringer, fusjoner og fisjoner, nye prosjekter, ny teknologi, nye oppgaver, nytt kontor eller flytting til åpent landskap, ny leder og nye kolleger. Noen som ikke har opplevd noe av dette? Neppe.

Av Inger-Christine Lindstrøm,
karriererådgiver
i Juristforbundet

Store endringer på jobben, å bytte jobb eller å oppleve store omskiftninger privat, dytter oss ut av komfortsonen for en periode. Også de positive endringene kan gjøre det. Mange av endringene opplever vi stort sett som spennende og stimulerende, og vi tar dem på strak arm.

De fleste vil si at de liker forandringer, i alle fall dem vi har tatt initiativet til selv. De fleste liker ikke at noen kommer og forandrer noe for oss. Vi vil vite hva som skjer og hvorfor. Vi vil involveres. Usikkerhet blir lett en stressfaktor, og de fleste større endringer innebærer usikkerhet. Slitsomt, synes de fleste. Endring er ikke nødvendigvis lett. Det vet alle som har prøvd å endre på noe i sitt eget liv. Og så reagerer vi forskjellig fordi vi er forskjellige.

Sannsynligvis vil endringer som ikke påvirker deg direkte, eller som du i hovedsak opplever som bare en fordel, gå litt av seg selv. Det er først når du opplever at endringen kan medføre at du må gi slipp på noe som er veldig viktig for deg at reaksjonene kommer.

Når det er snakk om omstillinger på en arbeidsplass, er det ofte fakta og tall, og hvor bra det kommer til å bli etter endringen, som i hovedsak blir presentert av ledelsen. Samtidig tenker hver og en (lederne også) «hva vil dette innebære for meg»?

Erfaringen viser at det blir gjort veldig mye godt arbeid når det gjelder planlegging og gjennomføring av de forretningsmessige sidene av omstillinger og endringer. Tallene, logistikken, informasjonsplanen og jussen er som regel godt ivarettatt. Det er bra. Hva så med den viktigste ressursen, menneskene i organisasjonen? Er lederne trent og klare for oppgaven? Er det tatt med i planleggingen å øke kompetansen på hvordan en best leder mennesker i en omstillingsprosess?

Hva som oppleves som viktig for hver og en, kan variere. Det som kan se ut som en bagatell for en, kan være viktig for en annen. Som leder er det viktig å fange opp dette og invitere til dialog. I disse situasjonene er det ikke alltid lederen kan finne løsninger som alle er fornøyde med, eller kan omgjøre beslutninger. Men er du leder, er det svært viktig at du viser interesse for hvordan medarbeideren opplever situasjonen, viser respekt for medarbeiderens perspektiv, at du er til stede og lytter. Dette opplever mange ledere som krevende fordi en vanligvis i lederrollen nettopp skal løse problemer «her og nå» for så å komme raskt videre. Men selv om dette kan oppleves ubehagelig eller uvant, vil det å ha informasjon om hvordan hver enkelt faktisk opplever situasjonen, utvide perspektivet og bidra til å lette en nødvendig endringsprosess.

Som medarbeider er det viktig å finne ut hva en selv kan gjøre, og kanskje selv ta initiativet om du har behov for informasjon, avklaringer eller støtte – enten på egen hånd eller gjennom tillitsvalgte. Ikke fall for fristelsen det er å spekulere eller tette behovet for informasjon med antakelser. Det at det ikke er noe nytt å informere om, er også viktig informasjon. Ledere bør informere hyppig, selv om det ikke er ny informasjon, og være tilgjengelige.

Dette motvirker rykter og unødvendig uro. Men ofte har medarbeiderne et større informasjonsbehov enn ledelsen er klar over, og da er det viktig å formidle dette og etterspørre informasjon.

Ved å erkjenne og respektere at endringen oppleves som krevende, legger vi et godt grunnlag for å finne ut hvordan vi skal håndtere den nye situasjonen og etter hvert tilpasse oss den. Noen ganger kan det være vanskelig å få øye på de menneskelige reaksjonene på endring, også egne reaksjoner. Det er forskjell på å føle motstand (og gi uttrykk for denne) og å være en reell motstander. Nøkkelen her er ofte tid og informasjon. Ledere og tillitsvalgte må være tett nok på, støtte og stille krav og stå i det mens endringen pågår. Og som medarbeidere kan vi bidra med innspill og forventninger, se nye muligheter og være støttende for kolleger, og dermed bidra konstruktivt til en god prosess.

Det kommer fortsatt til å bli mange små og større endringer på mange arbeidsplasser. Det må til for at vi skal klare å løse oppgavene fremover. Hvordan kan du best leve med dette, og hva vil det innebære for deg? Og kanskje kan en endring på jobben være det du trenger for å ta tak i ting du egentlig ikke har vært så fornøyd med? Endringsvilje og endringserfaring er nyttig kompetanse i dagens arbeidsliv, så i beste fall kommer du styrket ut av endringen.

Flere tips om endring og omstilling:

- Idébankens temahefte om omstilling: <http://www.idebanken.org/materiell/omstilling?articleId=m5&lang=nb>
- Hvem tok osten min? (bok) Hvordan du forholder deg til forandringer i livet ditt – privat og på jobben! Spencer Johnson ; Finn B. Larsen (Oversetter)
- <http://www.as3transition.no/endringsledelse/>
- [http://tinteguri.com/2015/07/13/2300/\(Jeg er drittlei ordet 'omstilling'\)](http://tinteguri.com/2015/07/13/2300/(Jeg%20er%20drittlei%20ordet%20'omstilling'))

JUS101

Introduksjon til Arbeidslivet

Jusstudiet har igjen vist seg å være et av de mest populære valgene for dagens unge. Studiet er preget av et sterkt karakterpress og karrierejag, og bedriftene øker sin målrettede rekruttering for å sikre seg de aller beste.

Jussen er på mange måter unik i den forstand at den kan tilby karrierevalg i uendelig mange retninger. Det er derfor en svakhet at kun noen få retninger blir presentert som den «riktige» veien.

Det første møtet med jusstudiet er egentlig et møte med det framtidige yrkeslivet – i hvert fall en liten del av det. Allerede den første uken blir man kjent med ulike prestisjeselskaper og statlige toppsteder. Det faste utestedet for jusstudentene «Frokostkjelleren» er prydet med logoer fra et selskap med undertittelen «forretningsadvokater». Denne introduksjonen til studiet medfører at man kan navnet på de største advokatselskapene, før man en gang vet hvilken rolle fylkesmannen har. Det er få studier som har en så sterk innflytelse fra arbeidslivet som jussen har, og dette påvirker studentene.

Når en har kommet inn på jusstudiet har en vært vant til å være en av de beste i klassen, og valget «juss» er ofte et resultat av at studiet har de høyeste opp-takskravene. De færreste er godt informert om hvilke muligheter de har som ferdig utdannede jurister, og fakultetet feiler når de prøver å forklare dette. I stedet for å presentere de virkelige engasjerende samfunnsproblemene som jurister kan være med på å løse, gir fakultetet fritt lende til bedrifter som kan fortelle at livet som jurist eller advokat handler om helt andre ting.

Denne presentasjonen av at de beste studentene skal bli en del av forretningsjuristene blir også ansett som den eneste veien – en er jo vant med å være

best. Alternativet vil være kapitulasjon, du har ikke lyktes, du «tålte ikke trøkket». Dette bildet av en arbeids-hverdag påvirker motivasjonen i studiet, og i valg av fag blir det ofte større fokus på hvilke emner arbeidsgiveren ønsker at du skal ha, enn å velge det du selv ønsker.

For hva handler jussen egentlig om? Som jurist skal man løse problemer ved hjelp av et sett med regler. Problemer finnes i alle samfunnslag, men er vidt forskjellige. I dag får studentene kun presentert en hverdag hvor man kun jobber for å bedre den allerede gode økonomiske situasjonen til bedrifter eller enkeltpersoner. Et slikt bilde av livet som jurist inkluderer ikke de problemene som har avgjørende virkning på enkeltpersoners liv og velferdssituasjon. Det å hindre myndighetsmisbruk, eller private institusjoners utnyttelse av personer i en vanskelig situasjon får i beste fall et teoretisk preg, og blir avskrevet som «fattigmannsjuss». De vanskelige samfunnsproblemene kommer i andre rekke for studentene, selv om disse rører kjernen av det jussen handler om.

Overfladisk kan man si at jus handler om å fremme rett og hindre urett. Det er likevel et problem at det ligger

mest prestisje i å gjøre dette for de med mest ressurser. Det er uheldig at noen få selskaper setter standarden for hva som er «kult» å jobbe med, mens interesseorganisasjoner og offentlige organer havner i bakgrunnen. Dette er en svakhet for rettstaten. De som har minst fortjener også å bli representert av de gode juristene, nettopp for å fremme rett og hindre urett der hvor urett oftest skjer. De som taper på at studentene ønsker å jobbe for de mest ressurssterke er taperne selv, og det er noe juriststanden ikke bør akseptere.

Hvem har så ansvaret for at studentene får et mest mulig balansert bilde av mulighetene etter endt utdanning?

Avgjørende er universitetet og fakultetets rolle. Selv om fakultetet vil påstå at de skal være nøytrale i påvirkningen av yrkesvalg for studentene, er studiet i dag langt fra nøytralt. I dag tillater man at de største aktørene i bransjen utnytter studentenes manglende kunnskaper om yrkeslivet til å skape et skjevt bilde av dagens arbeidsmarked. Fakultetet har derfor et ansvar til å forhindre et rekrutteringsmonopol bestående av noen få bedrifter. De må legge til rette for andre aktører for å balansere påvirkningen studentene blir utsatt for. Man må gjøre studentene bevisste på de samfunnsproblemene det vil være mulig å løse med juss.

Avslutningsvis må det bemerkes at studentene selv har et ansvar for å reflektere rundt rollen som jurist, og ikke undervurdere sin mulighet for å utrette forskjeller i samfunnet. I dette ligger også økt fokus på samfunnsengasjement i studentforeningene, og at rettshjelpsorganisasjoner som Juss-Buss, JURK og Gatejuristen gjør seg enda mer synlig.

Mathias Stang

I kjølvannet av Monikasaken

Våren ble preget av den såkalte Monikasaken, ikke minst for Juristforbundet. Flere av sakens aktører viste seg nemlig å være våre medlemmer, hvilket selvfølgelig medførte at vi ble sterkt involvert.

La meg først slå fast at politimannen Robin Schaeffer fortjener honnør for at han varslet, og han kan ikke kritiseres for noe av det han foretok seg i sakens anledning.

Når Juristforbundet likevel har stilt seg kritiske, dreier det seg hovedsakelig om den etterfølgende granskningen. Vi har ment, og mener fortsatt, at det først og fremst burde ha vært fokusert på det som Spesialenheten for politisaker omtalte som en kollektiv svikt, ikke på feil enkeltpersoner begikk. Granskning bør etter vårt syn ikke benyttes overfor enkeltpersoner, fordi de metodene som benyttes ikke i tilstrekkelig grad ivaretar helt elementære rettsikkerhetsgarantier.

Videre mener vi det er et problem at selskaper som spesialiserer seg på å gjennomføre granskninger, har altfor sterke incentiver til å finne feil. Vi tviler ikke på at Advokatfirmaet Wiersholm AS gjorde en samvittighetsfull jobb, men hele granskningsoppdragets karakter legger til rette for

at man skal finne feil, helst flere og mer alvorlige feil enn hva som allerede var avdekket av organer som tidligere hadde sett på saken. Vi mener også at selve granskningsrapporten bærer sterkt preg av dette.

Monikasaken har likevel vist at varslingsreglene ikke er lette å håndtere for noen. Granskningsrapporten har konkludert med at ingen av de som i ettertid skulle håndtere varslingen, kunne reglene om varslingsgodt nok. Både Hordaland politidistrikt, Spesialenheten for politisaker, Politidirektoratet og Riksadvokaten har måtte tåle sterk kritikk.

Varslingsinstituttet representerer en viktig nødbrems i norsk arbeidsliv. Der hvor alt annet svikter, er det viktig at arbeidstakere har en mulighet til å slå alarm – dra i nødbremsen. Det er imidlertid på ingen måte tilstrekkelig at den enkelte virksomhet har gode varslingsrutiner. Hvis en arbeidstaker ser seg nødt til å varsle, og det er god grunn for det, betyr det at organisasjonens ordinære kvalitetsrutiner har vært for dårlige. Har organisasjonen tilstrekkelig gode rutiner, skal det ikke være nødvendig å gå til det skritt å varsle. Alvorlige feil bør unngås, og hvis de likevel begås, skal det være tilstrekkelig å melde ifra i linjen på ordinær måte, uten å måtte gå så langt som til å varsle.

I kjølvannet av Monikasaken har Juristforbundet foreslått flere tiltak for å sikre høy kvalitet i politiets straffesaksbehandling. Felles for disse er at de lite kostbare og enkle å

gjennomføre. Vi mener at hvis man iverksatte våre forslag, ville det redusere behovet for nye varslingsaker i politiet.

Arbeiderpartiet har adoptert våre forslag om å bruke en «djevelens

advokat» som stiller kritiske spørsmål under etterforskningen og gjennomføre systematiske evalueringer etterpå. Dette vil heve kvaliteten på etterforskningen og følgelig rettsikkerheten. Systematisk evaluering gir økt læring.

Hva så med Juristforbundets egen håndtering av varslingsene i Monikasaken? To av forbundets egne medlemmer varslet i forhold til det de oppfattet som gjengjeldelse over for Robin Schaeffer. De har i ettertid begge meldt seg ut av Juristforbundet, angivelig fordi de ikke er fornøyd med vår håndtering av saken.

Først er det viktig å understreke at det er ekstremt krevende å representere medlemmer på begge sider i en varslingssak. Våre rutiner, som ble fulgt i denne saken, går i slike tilfeller ut på at vi benytter eksterne advokater til å representere den «ene siden» av saken, mens den «andre siden» blir representert av vårt eget advokatkontor. Min vurdering er at dette fungerte godt i denne saken.

En utfordring er at våre nå utmeldte medlemmer har følt at lokale tillitsvalgte har tatt parti mot varslerne og for dem som varslingen gjaldt. Jeg skal ikke ta stiling til om dette er riktig, men vi vil i nær fremtid gjennomføre en evaluering for å se på alle sider av vår håndtering. Uten å foregripe denne gjennomgangen, og uten at det må oppfattes som kritikk av våre lokale tillitsvalgte ved Hordaland politidistrikt, kan jeg allerede nå si at vi vil lage nye og bedre rutiner for hvordan tillitsvalgte skal forholde seg i varslingssaker. Vi vil også se på om vi ytterligere kan styrke fokus på varslingsregler og håndtering av varslingssaker i vår tillitsvalgtopplæring. Vi håper at dette vil kunne bidra til at vi står enda bedre rustet i tiden fremover.

Her finner du både de juridiske fagartiklene og meningsyttringer / debatt om jus, politikk og samfunn. Juristkontakt oppfordrer alle lesere til å delta. Enten du ønsker å dele en fagartikkel med andre eller du har en mening å ytre. Både små og store temaer er interessante. Send gjerne med et foto av deg selv. Juristkontakt tar forbehold om at svært lange innlegg må forkortes.

Innlegg sendes med e-post til omg@jus.no

Varsling

II *Det mange er nysgjerrige på nå, er i hvilken grad det finner sted en åpen og konstruktiv læringsprosess i Juristforbundet*

Fagforeningers rolle og ansvar i varslingsaker

■ **Av Birthe Eriksen, universitetslektor og jurist, NHH**

Siden varslingslegitimasjon ut i fra videre samfunnsinteresser, vil fagforeningers makt og engasjement for å beskytte sine medlemmer og ivareta deres interesser overfor store selskaper, organisasjoner og myndigheter, indirekte kunne føre til omfattende samfunnsendringer. Juristforbundet bør, med sitt ansvar for en høykompetent medlemsmasse, være godt skolert for å kunne håndtere utfordringene knyttet til det som den britiske professor John Q. Bowers omtaler som «den nye jussen».

Enhver fagforenings makt er imidlertid avhengig av at den kontinuerlig evaluerer sin rolle og ikke minst verner om sin uavhengighet slik at den unngår å bli gissel og alibi for sterkere interesser som i verste fall kan være direkte illegitime.

I et optimistisk perspektiv, innebærer varslingsakerne ved Hordaland politidistrikt et betydelig læringspotensial for de ulike aktørene som har hatt roller knyttet til det omfattende sakskomplekset. Vi ser at noen av dem i ulik grad «tvinges» til selvransakelse som følge av diverse granskningsrapporter som enten behandler hva som gikk galt i den underliggende etterforskningen i «Monika-saken», mangelfull håndtering av de ansattes varsler og ivaretagelse av varslene. Den siste, «Fougner-rapporten», konkluderte som kjent med at Robin Schaefer ble utsatt for omfattende gjengjeldelse,

herunder marginalisering da han legitimt og forsvarlig varslet om den mangelfulle etterforskningen i «Monika-saken». Det fremkommer også av rapporten at det var grunnlag for de etterfølgende varslene om ledelses- og organisasjonskulturen ved Hordaland politidistrikt.

To av disse varslene var medlemmer av Juristforbundet. Det mange er nysgjerrige på nå, er i hvilken grad det finner sted en åpen og konstruktiv læringsprosess i Juristforbundet knyttet til hvordan forbundet selv mener de har ivare tatt sin rolle og sitt ansvar overfor egne medlemmer i kanskje den viktigste varslingsaken i norsk rettshistorie så langt.

Det er ikke vanskelig å forstå at det må ha vært krevende å representere medlemmer med så ulike interesser i samme sak. Både politiledelsen og to av varslene i Hordaland-saken var medlemmer av Juristforbundet. Spørsmålet er hvordan Juristforbundet mener at det lyktes med sin håndtering av situasjonen. Hvordan vurderer ledelsen betydningen av at to av foreningens daværende medlemmer gir uttrykk for å ha opplevd seg så fullstendig sviktet i sine sårbare roller som varslere at de så seg «tvunget» til å søke medlemskap i en fagforening ►

som i utgangspunktet ikke er en særorganisasjon for jurister, slik Juristforbundet naturlig er.

Det første spørsmålet er hvorvidt Juristforbundet i utgangspunktet hadde på plass klare prinsipper for håndtering av interessekonflikter mellom egne medlemmer i samme sak? Hvis ja, hva sier disse – og hvordan mener man at disse ble fulgt i måten medlemmene ble ivaretatt på i Hordaland?

Et neste spørsmål, er hvorvidt Juristforbundets tillitsvalgte har blitt spesielt skolert på temaet og den spesielle risikosituasjonen en varsler befinner seg i. I en konflikt som oppstår og eskalerer i kjølvannet av at mottatte varsler ikke blir forsvarlig håndtert av arbeidsgiver, løper arbeidstakere som varsler en betydelig personlig risiko, en risiko som Fougner-rapporten underbygger. Tillitsvalgte må ha minimumskunnskap om sosiologien og psykologien i slike saker for å være den støttespilleren et medlem som varsler har behov for i sin kritiske situasjon. Det er med bakgrunn i det enkelte medlems situasjon en tillitsvalgt- og en fagforening skal gi råd og støtte. Uten å forstå varslingsfenomenet og varslernes situasjon og rettigheter, er det heller ikke mulig å gi medlemmene i politiledelsen adekvate og konstruktive råd.

Viktigst er uansett at både lokale tillitsvalgte og fagforeningen sentralt

Fagforeningers rolle i alvorlige varslersaker er et tema av voksende betydning

må vokte seg vel for å opptre som dommere i en sak hvor fagforeningen har medlemmer på flere sider i en konflikt hvis art og omfang i ytterste konsekvens kan lede til en alvorlig krise som truer hele den kommende politireformen.

Det har derfor vært alvorlig, men mest trist å følge særlig vestlandspressens dekning av politisaken hvor Juristforbundets representanter i sine uttalelser tilsynelatende har opptrådt som om de allerede umiddelbart tok stilling i den eskalerende konflikten som det på det aktuelle tidspunktet uansett ikke var mulig å skue de fulle konsekvensene av. Noen av uttalelsene handlet tilsynelatende direkte om å undergrave varslernes – og andre fagforeningers motiver, fremfor å holde fokus på forholdene det ble varslet om.

Sakens alvorlighetsgrad hadde krevd et mer synlig sentralt engasjement hvor ulike tillitsvalgte burde ha vært gitt ansvar for å ivareta henholdsvis ledelsens og varslernes interesser. En bedre årvåkenhet i forhold til

habilitetsspørsmål og interessekonflikter burde ha ført til tiltak for å hindre tvil om at Juristforbundets rolle i konflikten har vært å ivareta samtlige medlemmers interesser på likeverdig vis.

Fagforeningers rolle i alvorlige varslersaker er et tema av voksende betydning som er gjenstand for debatt internasjonalt. Lovgiver forutsetter i norsk rett at arbeidstakere alltid skal kunne varsle trygt og forsvarlig til fagforeninger. I så måte er det også beklagelig at mange av de andre fagforeningene som er representert ved Hordaland politidistrikt ikke har vært synlige i denne viktige saken i det hele tatt. Dette, til tross for at varslene gjelder alvorlige forhold knyttet til arbeidsforholdene og således har relevans for samtlige ansatte. I stedet har få personer og fagforeningsrepresentanter måttet bære et betydelig ansvar alene for å ivareta samfunnets interesser og nesten selv opptre som varslere med den enorme belastningen dette må ha medført.

Et konstruktivt samarbeid mellom flere fagforeninger ville ha lettet dette ansvaret og hadde trolig kunnet bidra til konfliktløsning på et langt tidligere tidspunkt. At dette ikke har skjedd, skyldes trolig underliggende makt- og konfliktstrukturer som det er nødvendig å ta et åpent oppgjør med dersom politireformen skal lykkes.

Juristkontakt – magasinet for hele jus-Norge

Neste utgave av Juristkontakt kommer 30. september.

Annonsefrist 18. september

Ring: 918 16 012 eller e-post: perolav@07.no

Barnebortføring

Skjev fremstilling av norske myndigheters håndtering av barnebortføringssaker

■ Av Vidar Brein-Karlsen, statssekretær (Frp), Justis- og beredskapsdepartementet

Jeg viser til artikkelen om internasjonal barnebortføring i forrige utgave av Juristkontakt, og er glad for at dette temaet settes på dagsorden. Artikkelen var basert på én konkret sak og rettet sterk kritikk både mot Haagkonvensjonen om internasjonal barnebortføring av 1980 (Haagkonvensjonen) og av norske myndigheters, særlig Justis- og beredskapsdepartementets, håndtering av slike saker.

En bortføring innebærer en belastning for barnet selv, og er svært krevende for den forelder som sitter igjen i Norge. Departementet prioriterer arbeidet med internasjonale barnebortføringssaker høyt. Jeg gjør det jeg kan for å sikre en god håndtering av de konkrete sakene og det arbeides fortløpende med å utvikle tiltak på dette feltet.

Vårt viktigste virkemiddel for å løse slike saker er Haagkonvensjonen. I tillegg er mye gjort for å sikre økt informasjon og styrke behandlingen av disse sakene, som nettportalen www.barnebortføring.no, etablering av en kontaktdommerordning for å styrke kompetansen i Norge og for å bistå utenlandske dommere som

Statssekretær Vidar Brein-Karlsen
(Foto: Olav Heggø/Fotovisjon)

håndterer barnebortføringssaker fra Norge. Det er utnevnt en kontaktperson i Kripos, og det er etablert en liste over advokater med særlig kompetanse på barnebortføringssaker.

Videre har en ekstern arbeidsgruppe gjennomgått alle sider ved behandlingen av internasjonale barnebortføringssaker i Norge. Rapporten ble ferdigstilt i desember 2013 og inneholder forslag både til lovendringer og generelle tiltak på barnebortføringsfeltet. Departementet har jobbet med oppfølging av denne og Regjeringen fremmet 19.06.15 en lovproposisjon til Stortinget, Prop. 143 L (2014–2015), med forslag til endringer i barnebortføringsloven, barnevernloven, straffeloven 2005 og rettshjelploven.

Departementet bruker de mulighetene vi har til klart og tydelig å si ifra dersom vi mener et annet land ikke overholder sine internasjonale forpliktelser

Regjeringen foreslår blant annet å sentralisere jurisdiksjonen i barnebortføringssaker til én domstol (Oslo tingrett), innføre kortere ankefrist i disse sakene (to uker) og å innføre en regel om hvordan høring av barn i barnebortføringssaker skal gjennomføres. Det foreslås videre å utvide straffansvaret, slik at også bortføring fra barnevernet etter blant annet akuttvedtak gjøres straffbart. Det foreslås også utreiseforbud i barnevernloven når en sak er oversendt fylkesnemnda, samt å utvide reglene for fri rettshjelp i barnebortføringssaker. I tillegg til dette er det innført en ny lov om stans i utbetaling av offentlige ytelser og barnebidrag når et barn et bortført fra Norge, som trådte i kraft 01.01.15.

Det er i artikkelen vist til at Haagkonvensjonen ikke fungerer etter hensikten. Dette er ikke helt riktig. Haagkonvensjonen løser riktignok ikke alle saker, men den er ofte det ►

beste virkemiddelet. Uten konvensjonen hadde vi stått uten internasjonale verktøy. Haagkonvensjonen bidrar til en konform behandling av sakene med de variasjonene enkeltsakene innebærer. Hensikten med konvensjonen er at barn som er bortført eller ulovlig tilbakeholdt i et annet land skal returnere til sitt bostedsland, og at en barnefordelingssak skal behandles der. Det er ofte en utfordring for parter i disse sakene å se skillet mellom hvilke spørsmål som gjelder barnefordeling og hvilke som gjelder barne bortføring eller samvær etter konvensjonen. Haagsaken skal imidlertid ikke avgjøre spørsmål om foreldreansvar eller bosted, kun spørsmålet om retur.

Det er imidlertid ikke til å legge skjul på enkelte barne bortføringssaker fra Norge enten tar svært lang tid eller på annen måte ikke løses i tråd med konvensjonen. Det er disse sakene som er de vanskeligste barne bortføringssakene Justis- og beredskapsdepartementet jobber med. Departementet nedlegger svært mye tid og ressurser for å bistå gjenværende i disse sakene, ofte med god bistand fra UD og ambassadene/konsulatene. I særlige tilfeller kan det være behov for at det avholdes møter mellom myndighetene eller tilstedeværelse i rettsmøter som observatører. Det er videre alltid et spørsmål hvilke virkemidler en har, men vel så ofte om hvilke virkemidler som bør tas i bruk og hvilke som kan skade saken. Det er ingen internasjonal eller overnasjonal domstol i disse sakene, og heller ingen formell klageordning, men departementet bruker de mulighetene vi har til klart og tydelig å si ifra dersom vi mener et annet land ikke overholder sine internasjonale forpliktelser.

En vanlig misoppfattelse er at sakene skal være løst innen seks uker. Dette er en veiledende frist i konvensjonen, og både denne og andre bestemmelser understreker konvensjonens mål om en rask behandling. Det er mange faktorer som spiller inn på saksbehandlingstiden, herunder fremskaffelse av nødvendig dokumen-

I forrige utgave av Juristkontakt fortalte vi historien om en fars kamp for sin sønn etter en barne bortføringssak.

Domstolene er uavhengige og dette er et viktig prinsipp som må respekteres også i forhold til andre lands domstoler

tasjon, lokalisering av bortfører og barn, ankebehandling m.m. Det er svært få saker som løses innen seks uker, men de langt fleste er løst innen ett år. I norske tingretter er gjennomsnittlig saksbehandlingstid 10 uker.

Det er videre viktig å få frem at en barne bortføringssak også kan være løst selv om barnet ikke returneres til Norge, enten ved at domstolen ved anvendelse av unntaksbestemmelsene finner at barnet ikke skal returneres eller ved en minnelig løsning mellom foreldrene.

Det er også viktig å se hen til at det er 93 stater som har tiltrådt Haagkonvensjonen, og at det er 93 land med ulike rettsystemer som skal

håndheve samme regelsett. Det kan by på utfordringer å få en ensartet tolkning av konvensjonen i samtlige land. Men Haagkonferansen for internasjonal privatrett (HCCH) jobber kontinuerlig med tiltak for å sikre en enhetlig anvendelse, som f.eks. utvikling av retningslinjer, håndbøker og en internasjonal database med rettsavgjørelser i disse sakene.

Det hevdes i artikkelen at saker lettere løses utenfor konvensjonssamarbeidet og at norske myndigheter passivt lener seg på Haagkonvensjonen. Av personvern hensyn kan jeg ikke kommentere hva vi har gjort i enkeltsaker. Jeg vil imidlertid fremheve at alle saker departementet har til behandling er viktige og får tett oppfølging.

Jeg er ikke enig i påstanden om at Haagkonvensjonen vanskeliggjør sakene og at det er enklere å få løst en barne bortføringssak utenfor konvensjonssamarbeidet. I saker utenfor konvensjonssamarbeidet har ikke myndighetene i landet barnet er bortført til noen forpliktelse til å følge et felles, internasjonalt regelverk med krav til dokumentasjon, hurtighet og felles unntaksbestemmelser. Sakene

utenfor konvensjonssamarbeidet er derfor blant de vanskeligste barne-bortføringssakene å håndtere.

I saker etter Haagkonvensjonen er det jevnlig kontakt mellom sentral-myndighetene og det purres opp svar på henvendelser vedrørende saksgangen fortløpende. Dette er klare uttrykk for at norske myndigheter følger med på saken og prosessen. Imidlertid kan ikke departementet blande seg inn i

interne rettsprosesser i andre land eller påvirke utfallet av en sak som er til behandling i en domstol i det landet barnet er bortført til. Domstolene er uavhengige og dette er et viktig prinsipp som må respekteres også i forhold til andre lands domstoler.

Jeg har stor forståelse for den frustrasjon en forelder som sitter igjen i Norge opplever når et barn er bortført til utlandet. Jeg synes imidlertid ikke

det ville vært riktig om norske jurister skal sitte igjen med en oppfatning om at Haagkonvensjonen ikke fungerer. Konvensjonen er det beste virkemiddelet vi har til å løse disse sakene, og jeg oppfordrer derfor de som opplever barnebortføring eller som kommer i kontakt med noen som har opplevd barnebortføring til å ta kontakt med departementet.

Arbeidsmiljø

Ansattes «faglige» integritet og arbeidsmiljøloven § 4-3

■ Av cand jur Hans Haavind

Arbeidsmiljøloven fikk i 2005 et tillegg i tidligere bestemmelse om vern av ansattes verdighet, ved tilføyelse av ordet «integritet», slik: «Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.»

Bestemmelsen står i § 4-3 (1); Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet. Lovforarbeider og faglitteratur peker på at bestemmelsen om verdighet og integritet ikke har presist regelinnhold, er ment å ha generelt og bredt virkefelt mht. fenomener som omfattes, og at bestemmelsen innebærer krav om respekt for arbeidstakers egenverd. Jeg mener at også ansattes faglige integritet inngår som del av det integritetsbegrep som er angitt i § 4-3 (1), og vil i neste hovedavsnitt argu-

mentere for tolkningen. Innfortolkning av faglig integritet har vesentlig praktisk betydning for arbeidslivet. Denne regelforståelse vil gi sterkere signal om legitimitet til at ansatte setter fokus på kvalitetsmangler i produksjon av varer og tjenester. Ansatte opplever seg ikke sjelden som nære vitner eller «tvunget» med i produksjon som ikke holder faglige minstemål. Det gjelder mangler ved sluttleveranser av varer og tjenester – eller uheldige sidevirkninger av produksjon. Mitt fokus er ikke primært på typiske whistle-blowing-situasjoner, jf aml § 2-4, ei heller klare og alvorlige brudd på offentligrettslige krav. – Mange har offentlig pekt på at ansatte ikke i tilstrekkelig grad «kommer til orde» i virksomhetene for å peke på mulige kvalitetsmangler eller bidra til kvalitetsheving. De ansatte kan befinne seg i produksjonssammenhenger hvor de opplever seg som medansvarlige for kvalitetsmanglene. Det kan innebære brudd på § 4-3 (1) at de må stå som produksjons-deltager

og vedvarende føle seg som medansvarlig for mangelfull produksjon, og videre dersom de blir forhindret i å bidra til nærmere belysning og drøfting av kvalitetsmanglene. – Bekymringer for kvalitet er lett å forestille seg mellom sykepleiere, eller forvaltningsjurister (ifm. forberedelse av enkeltvedtak), eller ifm. elektro-/data-ingenjører produktutvikling. Det kan handle om forhold som kunder/brukere opplever ved mangelfull tjenesteutøvelse, eller mangler som viser seg gjennom produkters virkninger, holdbarhet eller brukbarhet. Kvalitetssvikten kan være knyttet til allment aksepterte fagetsiske standarder og normer, eller en etablert (lokal) prosedyre/veiledning. Standarder og produksjonsmetoder er noen ganger bare «dokumenterbare» gjennom observasjon av arbeidspraksis eller ved å lytte til ansattes samtaler. Faglig standard er ofte en «bransjestandard». Faglig praksis og fagetsiske oppfatninger kan være lokalt forankret i bedrif-

Ansatte opplever seg ikke sjelden som nære vitner eller «tvunget» med i produksjon som ikke holder faglige minstemål

ten, eller de kan stamme fra formell utdanning.

Min forståelse av regelinholdet, jf aml § 4-3 (1), og begrunnelse: – Innledende kommentar: Det finnes flere argumenter for at også «faglig» integritet er del av regelinholdet i § 4-3 (1). At lovforarbeidene ikke eksplisitt peker på en slik regelforståelse, kan ikke være til hinder for at faglig integritet skal innfortolkes. Dette fordi ansattes faglighet i mange typer av stillinger, etter vanlig språklig forståelse nettopp må anses å utgjøre en del av kjerneinnholdet i arbeidstakers integritet. Det er likevel behov for å argumentere noe nærmere for «min» tolkning. – Juridisk litteratur: Flere juridiske kommentarbøker viser til lovens forarbeider med kommentarer til § 4-3 (1) og formuleringen «integritet og verdighet», og videre til historikken med den tidligere «verdighets-bestemmelsen», og evt. også et tidligere kjent eksempel med toppløse serveringsdamer. Videre angir kommentarbøkene typetilfeller som faller inn under ivaretagelsen av ansattes integritet og verdighet, slik som trakassering og ulike typer av diskriminering. Jeg er ikke uenig i disse forståelser av bestemmelsen. Personvernkrenkelse gjennom kame-raovertvåking er også blitt omtalt i juridisk litteratur som eksempel på hva bestemmelsen omfatter. Imidlertid er arbeidstakervern mot personlige krenkelser av typene trakassering og diskriminering (ifm. etnisitet, kjønn, alder mv.) i arbeidslivet, allerede bra dekket opp gjennom andre bestemmelser i og utenfor arbeidsmiljøloven. Dette gjelder ikke i samme grad for faglig integritet. Riktignok vil de generelle kravene til ytringsfrihet i og utenfor arbeidsforhold, sammenholdt med bestemmelser i aml om ansattes rett til medinnflytelse tilknyttet sitt arbeid, arbeidssituasjonen og arbeidsorganiseringen, – kunne gi grunnlag for krav om å få rette lys mot kvalitetsspørsmål/-mangler innad i en bedrift, og for å legitimere fremsettelse av forslag om endret produksjonsmåte – eller om heving av produkt-/tjenes-

te-kvalitet. Men, faglig integritet er ikke direkte omtalt i noen generell lovbestemmelse som regulerer ansattes mulighet for å påvirke at produksjonen holder faglige minstemål; av hensyn til virksomhet, samfunn og, til de ansatte. Å være kjent med whistle-blowing-bestemmelsene i §§ 2-4 og 2-5 eller å vise til disse, vil ikke alltid oppleves som adekvat av den bekymrede ansatte eller dennes leder. Dette bl.a fordi disse bestemmelsene ofte assosieres med tilfeller hvor det påstås alvorlig svikt hos noen med formelt ansvar innenfor virksomheten. Jeg er særlig opptatt av situasjoner som i tid eller prosess ligger noe «forut» for dette; hvor det ikke er åpenbart at leder bevisst overser alvorlige mangler i produksjonen.

I Sønsteli Johansen og Stuelands lovkommentar på Gyldendal, 2011, uttales ifm. § 4-3 (1) bl.a følgende: «Integritet kan også være et uttrykk for at arbeidstakeren skal kunne stå for sine meninger og handle etter sin overbevisning.» Dette er en klar henvisning også til faglig integritet.

Lovens formål, reelle hensyn, lovens system mm.: Det er ikke i strid med aml's formålsbestemmelser at faglighet innfortolkes i § 4-3 (1); for det første fordi en slik regel som nevnt gir ansatte større legitimitet når de vil peke på, drøfte og bidra til nærmere undersøkelse av mulige kvalitetsmangler. Slik kan ansatte lettere bidra til en «kollektiv eller ledelses-messig» oppmerksomhet mot kvalitetsmangler; enten det gjelder fare for miljø/helse, tjenesteutøvelse med mangler som er psykisk belastende/krenkende for kunder/brukere, uryddig økonomiforvaltning eller andre kvalitetsmangler. Dernest vil styrket legiti-

tet til «kvalitetsdrøftelser» også gi ansatte bedre mulighet for påvirkning av bedriftens håndtering av evt. kvalitetsproblemer når disse er konstatert. Disse betraktninger er i harmoni med aml § 4-2 om den enkelte ansattes rett til medinnflytelse tilknyttet sitt arbeid mv. For øvrig tilsier oppbygningen av § 4-3 og lovens system at faglig integritet inngår i § 4-3 (1). For det første er regelforståelsen i harmoni med også andre bestemmelser om ansattes medvirkningsrett i aml, vedrørende forhold som ikke direkte angår faglig kvalitet i produksjonen. Videre understøttes relevansen av denne henvisning til lovformål og lov-system eller regel-harmoni, av departementets generelle kommentarer til lovforslaget i § 4-3 i lovproposisjonen; om bestemmelsens brede virkefelt. Bestemmelsens generelle utforming åpner for tolking i pakt med samfunnsutviklingen.

Ordlyden i bestemmelsen knytter kravet i § 4-3 (1) om vern av arbeidstakers integritet og verdighet til arbeidsgivers ansvar for tilrettelegging av arbeidet. Dette lovkrav kan knyttes, ikke bare til den enkelte ansattes arbeidsutførelse i virksomhetens primærproduksjon, men – etter min mening – også i noen utstrekning til tilrettelegging for at den/de ansatte kan komme til orde mer overordnet; med opplysninger og oppfatninger om organisasjonsmåter med innvirkning på produksjonskvalitet innenfor den ansattes arbeids-/ansvars-område.

Arbeidsgivers styringsrett: Denne må, selv uten henvisning til § 4-3 (1), tåle noen innskrenkninger mht. hvor langt ledere i en virksomhet kan gå i å avskjære diskusjoner eller nekte ansatte å ta opp kvalitetsmangler – til uformell diskusjon eller gjennom interne formelle kanaler. Begrensninger i styringsretten må i mer alvorlige tilfeller av kvalitetsmangler også kunne omfatte retten til å pålegge ansatte å utføre faglig arbeid selv om fremgangsmåten senere skulle bli ansett som uforvarselig / uholdbar. Men,

arbeidstakers lydighetsplikt krever vanligvis at den ansatte – etter at kvalitetsproblemet eller ytringen om dette har fått seriøs behandling eller adekvat respons, og lederen fortsatt holder på sitt – må utføre jobben. Ansatte må likevel kunne ta opp et kvalitetsproblem flere ganger og løfte det til høyere kanaler uten å bli kritisert for dette; når fremgangsmåten er ryddig. Lederen kan mene at kvalitetsmanglene ikke er viktige eller at det ikke er mulig å gjøre noe med dem. Kanskje mangler lederen faginnsett.

Ikke-juridiske fagkilder: Arbeidstilsynet har på sine Internetsider en artikkel av forsker Asbjørn Grimsmo ved Arbeidsforskningsinstituttet – AFI, fra den gang lovbestemmelsen med ordlyden om vern av ansattes integritet og verdighet i § 4-3 var på forslagsstadiet. Grimsmo spør hva bestemmelsen kunne være ment å bety,

Det er i arbeidsmiljøforskning og -litteratur pekt på at faglig integritet i økende omfang er under press i arbeidslivet

og argumenterer arbeidsmiljøfaglig for at forhold som assosieres med faglig integritet bør inngå i regelinnholdet. AFI argumenterte for øvrig i sin høringsuttalelse til «ny arbeidsmiljølov» på en måte som jeg forstår som et innlegg for at faglig integritet bør kunne innfortolkes i bestemmelsen, særlig ifm. uheldige psykiske belastninger som treffer ansatte som følge av at de må utføre mangelfullt fagarbeid i strid med hva de selv synes holder mål. – En doktorgradsavhandling ved UIO Det medisinske fakultet fra 2013 av sosiolog

Ole Jacob Thomassen; «Integritet som arbeidslivsfenomen», gir innspill til forståelse av det arbeidsmiljøfaglige begrepet faglig integritet, og indirekte til en mulig rettslig forståelse av begrepet, jf. aml § 4-3. Både Thomassen og Grimsmo/AFI fokuserer på helsearbeideres faglighet og utbredte opplevelse av å måtte gå på akkord med egne verdier. Årsakene kan bl.a. være ressursmangler og mangelfull organisering som leder til mangel på tid til den enkelte pasient eller uforvarlig medisinsk oppfølging/behandling. Slike psykiske belastninger på ansatte forekommer også over lengre tid, og anses «uheldige»; da er arbeidsmiljøsituasjonen i strid med aml § 4-1 (2). Det er i arbeidsmiljøforskning og -litteratur pekt på at faglig integritet i økende omfang er under press i arbeidslivet, bl.a. pga. nye måter å organisere og styre virksomhetene på.

Nasjonalforeningen
for folkehelsen

Nasjonalforeningen for folkehelsen har som mål å bekjempe hjerte- og karsykdommer og demens.

Testamentarisk gave til hjerteforskningen!

Nasjonalforeningen for folkehelsen er den største humanitære bidragsyteren til norsk hjerteforskning. Vårt arbeid finansieres med innsamlede midler.

Hjerte- og karsykdommer er årsak til flest dødsfall i Norge. Hver dag dør 47 mennesker på grunn av hjerte- og karsykdommer.

Dagens behandling er resultatet av tidligere forskning. En testamentarisk gave går direkte til hjerteforskningen og er en investering for framtidige generasjoner. Gaven er fritatt for arveavgift og kommer derfor i sin helhet forskningen til gode.

Postboks 7139 Majorstuen, 0307 Oslo Tlf: 23 12 00 00 Faks: 23 12 00 01 www.nasjonalforeningen.no

Spesialenheten for politisaker er et uavhengig etterforsknings- og påtaleorgan administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Spesialenheten etterforsker og påtaleavgjør anmeldelser der ansatte i politiet eller påtalemyndigheten anklages for å ha begått straffbare handlinger i tjenesten. Enheten etterforsker alle hendelser der noen er død eller alvorlig skadet i sammenheng med politiets arbeid.

Arbeidet i Spesialenheten utføres av fast ansatte og personer på verv. Enheten har sitt hovedkontor på Hamar med etterforskningskontorer i Oslo, Bergen og Trondheim. For nærmere opplysninger om virksomheten vises til Spesialenhetens hjemmeside www.spesialenheten.no

VERV I SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

Gjeldende oppnevninger for personer med verv i Spesialenheten utløper 31. desember 2015. Enheten vil i løpet av høsten 2015 foreta nye oppnevninger med en varighet på 3 år.

Ordningen med personer på verv skal bidra til at arbeidet ved enheten holder et høyt faglig nivå, at arbeidet utføres effektivt og at ressursbruken kan tilpasses en varierende oppgavemengde. Ordningen understreker enhetens uavhengighet i forhold til politiet og den ordinære påtalemyndighet og skal bidra til å skape tillit til enhetens arbeid.

Spesialenheten har behov for å knytte til seg personer som kan delta i den påtalemessige behandlingen av saker, advokater eller jurister med annen relevant erfaring/kompetanse. Ved oppnevning vil det være et mål å sikre at personer på verv samlet sett representerer fordypning og erfaring innenfor flere relevante rettsområder.

Personer som er interessert i verv i Spesialenheten for politisaker bes registrere søknad og CV elektronisk via vårt elektroniske rekrutteringssystem (www.spesialenheten.no) innen **7. september 2015**. Fullstendig utlysningstekst på våre hjemmesider: www.spesialenheten.no.

Gjennom den selvstendige stillingen og den høye faglige kvaliteten er domstolene samfunnets fremste konfliktsøsningsorganer.

DOMSTOL
ADMINISTRASJONEN

Ledige dommerembeter

- **To embeter som lagdommer ved Borgarting lagmannsrett**
- **Embete som tingrettsdommer ved Bergen tingrett**
- **Embete som tingrettsdommer ved Nord-Troms tingrett**

Fullstendig utlysning, med blant annet kontaktinformasjon på: www.jobbnorge.no og www.domstol.no/innstillingsradet

Søknadsfrist: 9. september 2015

Jobbnorge.no

Tønsberg tingrett

Tønsberg tingrett er en fullfaglig førsteinstansdomstol for 5 kommuner og er lokalisert i Statens Park i utkanten av Tønsberg sentrum.

Dommerfullmektig

Ved Tønsberg tingrett blir det ledig en stilling som dommerfullmektig med tiltredelse 01.01.2016.

Vi kan tilby gode muligheter for faglig og personlig utvikling. Dommerfullmektigene i tingretten gis anledning til å arbeide med alle saksområder innenfor gjeldene retningslinjer

Se fullstendig annonse på www.domstol.no eller www.jobbnorge.no (ID 116478)

Søknadsfrist: 10.09.2015

Jobbnorge.no

Landsorganisasjonen i Norge

ADVOKAT – JURIDISK AVDELING

LO er den ledende arbeidstakerorganisasjonen i Norge, og har ca. 900.000 medlemmer fordelt på 24 forbund. Los administrasjon holder til i Oslo Kongressenter Folkets Hus på Youngstorget i Oslo. I tillegg har vi distriktskontor i alle fylker. Til sammen er vi ca. 265 ansatte, som har et hyggelig, til tider hektisk, miljø på arbeidsplassen. LO er en IA-bedrift. Vi ønsker et mangfoldig arbeidsmiljø og oppfordrer alle kvalifiserte til å søke, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, religion, nedsatt funksjonsevne, alder og seksuell orientering.

LO har fått flere medlemsforbund og vi opplever økt oppdragsmengde ved Juridisk avdeling. Vi skal derfor ansette en ny advokat i Oslo. Los juridiske avdeling er landets største fagmiljø i arbeidsrett med 21 advokater tilknyttet hovedkontoret i Oslo, og 4 advokater ved Los distriktskontor i Trondheim, Stavanger og Bergen.

Arbeidsoppgaver:

- Arbeidet som advokat i LO er selvstendig, krevende og interessant. Arbeidet består i hovedsak av rådgiving og prosedyre innenfor rettsfeltene kollektiv og individuell arbeidsrett, EU/EØS rett, yreksskade, pensjon og forsikring, samt enkelte andre rettsområder. I tillegg må det påregnes noe utredningsarbeid
- Avdelingen har god tilgagn til saker for Høyesterett

Kvalifikasjoner

- Juridisk embetseksamen.
(Attester og vitnemål må følge den elektroniske søknaden.)
- Advokatbevilling.
- Erfaring som advokat eller dommerfullmektig.
- Kompetanse innenfor ett eller flere av rettsområdene vi behandler er en fordel.

Utdanningsretning

- Juridiske fag

Utdanningsnivå

- Høyskole / Universitet

Vi tilbyr:

- LO tilbyr sine advokater gode lønns- og arbeidsvilkår, samt attraktive velferdsordninger.

Kontaktinfo:

- Seksjonsleder Marianne Johansen, marianne.johansen@lo.no
- Avdelingsleder Atle Sønsteli Johansen, atle.johansen@lo.no
- Personlrådgiver Merete Voje Lie, merete.lie@lo.no

Søknadsfrist:

- 16.09.2015

Søknad sendes:

- se www.lo.no

DEN NORSKE KIRKE

Kirkelig fellesråd i Oslo

Prosjekt- og eiendomsrådgiver i Kirkelig fellesråd i Oslo

Fast 100% stilling

Se mer info om stillingen på

www.jobb.oslo.kirken.no

Søknadsfrist: 06.09.15

Spørsmål om stillingen:
Seksjonsleder eiendom,
Helga Lindland
23 62 89 93

Juristkontakt – magasinet for hele jus-Norge

Når du
annonserer
i Juristkontakt
blir din annonse
sett av cirka

20 000

Ring: 918 16 012 eller
e-post: perolav@07.no

Dommerfullmektig

Det er ledig vikariat som dommerfullmektig i perioden medio november 2015 – juni 2016 med mulighet for forlengelse ved Gjøvik tingrett.

Gjøvik tingrett er en fullfaglig domstol for kommunene Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran og Lunner. Tingretten har 1 sorenskriver, 4 tingrettsdommere, 2 dommerfullmektiger og 9,6 saks-behandlerstillinger. Tingretten holder til i nye lokaler i Gjøvik tinghus, Strandgata 26, Gjøvik.

Ansettelsen skjer på vanlige vilkår. Politiattest vil bli innhentet.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til sorenskriver Ingjerd Thune eller tingrettsdommer Helle Rolstad, tlf 61 02 02 00.

Søknad med CV, vitnemål og bekreftede kopier av attester sendes elektronisk via www.jobbnorge.no **innen 02.09.2015.**

Juristkontakt – magasinet for hele jus-Norge

Neste utgave
av Juristkontakt
kommer
30. september.

**Annonsefrist
18. september**

Ring: 918 16 012 eller
e-post: perolav@07.no

Juristkontakt – magasinet for hele jus-Norge

Når du
annonserer
i Juristkontakt
blir din annonse
sett av cirka

20 000

Ring: 918 16 012 eller
e-post: perolav@07.no

Spesialenheten for politisaker er et uavhengig etterforsknings- og påtaleorgan administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Spesialenheten etterforsker og påtaleavgjør anmeldelser der ansatte i politiet eller påtalemyndigheten anklages for å ha begått straffbare handlinger i tjenesten. Enheten etterforsker alle hendelser der noen er død eller alvorlig skadet i sammenheng med politiets arbeid.

Arbeidet i Spesialenheten utføres av fast ansatte og personer på verv. Enheten har sitt hovedkontor på Hamar med etterforskningskontorer i Oslo, Bergen og Trondheim. For nærmere opplysninger om virksomheten vises til Spesialenhetens hjemmeside www.spesialenheten.no

JURIST – ETTERFORSKINGSLEDER

Etterforskningsavdeling Midt-Norge og Nord-Norge – Trondheim

Fast stilling som etterforskningsleder ved etterforskningsavdeling Midt-Norge og Nord-Norge er ledig.

Se fullstendig utlysningstekst for stillingen på: www.spesialenheten.no

Søknadsfrist: 31. august 2015

Nytt om navn

Ansettelses og utnevnelser

Aarflot, Karoline Winnæss,

fagsjef/advokat,
EiendomsMegler 1 Hamar

Aass, Eirik, tingrettsdommer, Oslo tingrett

Abrahamsen, Mia Caroline, advokatfullmektig, Wahl-Larsen Advokatfirma AS

Aga, Solfrid, seniorrådgiver, Statnett SF

Amundal, Mette, førstekonsulent, NAV Forvaltning Rogaland

Amundsen, Stig Roald, fagsjef, Sør-Trøndelag fylkeskommune

Andreassen, Silje, advokatfullmektig, Arntzen de Besche Advokatfirma AS

Asheim, Sidsel Margrethe, senior commercial coordinator, Total E&P Norge AS

Bains, Rajvinder, advokat, Advokatfirmaet Haavind AS

Bakkelund, Torbjørn, advokat, Advokatfirmaet Haagensen & Bakkelund AS

Bakken-Simsø, Ane-Ingeborg, skattejurist, Skatt Vest – Bergen

Becker, Line Cecilie, advokat, Kreditor SA

Bråten, Kenneth, advokatfullmektig, Advokatfirmaet PriceWater House Coopers AS

Daae, Ida Marie, advokat, Protector Intellectual Property Consultants AS

Eidsvold Tøien, Irina, stipendiat, Universitetet i Oslo, Det juridiske fakultet

Ellingsen, Jessica Nazareno, advokat, Fylkesmannen i Vestfold

Engh, Ellen Ekre, advokat, Norsk Psykologforening

Eriksen, Guri Kristin Hjallen, rådgiver, Kyllingstad Kleveland Advokatfirma DA

Eriksrød, Stine, advokat, Advokatfirmaet Ræder DA

Fjeldvær, Siri, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Fløisand, Åshild, partner, Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Fries, Unni, advokat/partner, Advokatfirmaet Staff AS

Geitung-Larsen, Trond, advokat, Ryger Advokatfirma AS

Giske, Gunhild, seniorrådgiver, Patentstyret

Gjerdrum, Lars André, advokat/partner/head of ECM, Aabø-Evensen & Co Advokatfirma AS

Grepperud, Edna, advokat, Rambøll Norge AS

Grette, Hildegunn Raa, advokat, Statoil Fuel & Retail Norge AS

Grimsrud, Holm, advokatfullmektig, MEF Service AS

Halvorsen, Marie Fladmoe, rådgiver, Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Hansen, Christoffer, rådgiver, NAV Hjelpemiddelsentral Troms

Hanssen, Andreas Sætre, advokat, Onsagers AS

Haugan, Sol Maria, juridisk rådgiver, Tromsø kommune – Byggesakskontoret

Heier, Hedda Baumann, advokatfullmektig, Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS

Hestdal, Njaal, førstekonsulent, Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) Landkapasiteter

Holen, Merete Lie, advokat, Odfjell Drilling AS

Hrasky, Cathrine, advokat, Advokatfirmaet Hjort DA

Høgevold, Kenneth, advokat, Kluge Advokatfirma AS

Høidahl, Brage, head of legal and compliance, Kommunalbanken AS

Høiseth, Jorunn Høidahl, seniorrådgiver/advokat, Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond

Iversen, Ivar K., sorenskriver, Inntrøndelag tingrett

Johnsen, Martin Sigurd, rådgiver, Norges Juristforbund

Kalsaas, Silje Ingrid, advokatfullmektig, Gille Advokater DA

Kang, Ranjit Singh, rådgiver/byggesaksbehandler, Oppegård kommune

Kjemsaa, Malene, førstekonsulent, Utlendingsdirektoratet

Klakegg, Andre, rådgiver, Sivilombudsmannen

Klokkersund, Lone, jurist, HELFO-Helseøkonomiforvaltningen, klage, anke og regelverk

Kvaran, Katrin, rådgiver, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Langfoss, Anne Elisabeth, advokat, Advokatfirmaet Metier Legal AS

Lindset, Eric, politiadvokat, Oslo politidistrikt

Lindvig, Silje, advokat, MEF Service AS

Lundmoen, Erik, advokat, Advokatfirmaet Ræder DA

Lystad, Anne Berit Økland, advokat, Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond

Løvdal, Frøydis Vandvik, juridisk rådgiver, Lederne

Løvf, Christine, utreder, Norges Høyesterett

Løvold, Kjell Fredrik, banksjef/daglig leder, Cultura sparebank

Midthjell, Kristin Bugge, advokat, Advokatene Christian Wiig & Co AS

Nytt om navn

Mæland, Hanne, advokat,
Stavangeradvokatene
Nilsen, Sølvi Alice,
førstekonsulent, NAV
Forvaltning Rogaland Avd
Sandnes, Forus og Sauda
Nordmoen, Mathias,
førstekonsulent,
Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet
Parelius, Steinar, advokat,
Statnett SF
Pettersen, Linda Marie, advokat,
NEMI Forsikring ASA
Rannekleiv, Helga Karin Torset,
advokat, Forvaltningsorganet
for Opplysningsvesenets fond
Reinsborg, Fredrik,
advokatfullmektig,
PersonskadeAdvokat1.no AS
Rønning, Thomas, høgskolelektor,
Høgskolen i Lillehammer
Sandkjernan, Tor Robin, advokat,
Advokatfirmaet Johansen AS
Settem, Ola Johan, advokat, Kluge
Advokatfirma AS
Simonsen, Merethe Iren,
avdelingsleder, Alta kommune
Skaugård, Christine Hartveit,
politiadvokat, Telemark
politidistrikt
Skjærvø, Arve, seniorrådgiver, NTNU
Solvang, Tomas, tingrettsdommer,
Bergen tingrett
Stormoen, Lina Gjermundsdatter,
advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Høivang
Storvik, Stine K., advokat, HELP
Forsikring AS
Svarstad, Morten, prosjektleder/
advokat, Faveo prosjektledelse
AS
Sveen, Arnt, førstekonsulent, NAV
Forvaltning Oppland
Tennebø, Monica,
advokatfullmektig, Svensson
Nøkleby Advokatfirma ANS
Terjesen, Kjersti Lovise,
dommerfullmektig, Hallingdal
tingrett
Tjønndal, Hallvar, advokat,
Advokatfirma Tjønndal AS

Torp, Martine, juridisk rådgiver,
Fylkesmannen i Oslo og
Akershus
Torvund, Maria, kst
tingrettsdommer,
Aust-Telemark tingrett
Valnes, Annemarie Kristine,
førstekonsulent,
Utlendingsdirektoratet
Valnes, Lina Berg, juridisk rådgiver,
Troms fylkeskommune
Vedal, Christoffer, advokat,
Protector Intellectual Property
Consultants AS
Wikborg, Katinka, advokatfull-
mektig, Advokatfirmaet
Wiersholm AS

Nye medlemmer i Juristforbundet

Bjøranger, Terje, politiadvokat,
Kripos
Børge-Ask, Anette Rambech,
advokatfullmektig, Protector
Forsikring ASA
Grande, Camilla Sandvik, rådgiver,
Miljødirektoratet avd Oslo
Karlsson, Kaire, rådgiver,
Pasientskadenemnda
Kvinneland, Victoria,
politiadvokat, Oslo politidistrikt
Lindberg, Marius S.,
advokatfullmektig,
Pasientskadenemnda
Steinland, Cathrine,
avdelingsdirektør, Landbruks-
og matdepartementet
Sørhøy, Siri Tolnes, jurist, Protector
Forsikring ASA

Nye studentmedlemmer i Juristforbundet

Aalborg, Anne Margrethe,
Universitetet i Oslo
Andersen, Jonas Alexander,
Universitetet i Oslo
Ansari, Samina, Universitetet i
Oslo
Banggren, Kristine, Universitetet i
Bergen

Berg, Benedikte, Universitetet i
Agder
Birkeland, Annveig,
Folkeuniversitetet Midt-Norge
Brandsrød, Kevin, Universitetet
i Oslo
Engedahl, Marthe, Universitetet
i Bergen
Framstad, Carina, Universitetet
i Oslo
Jensen, Sondre Finsådal,
Universitetet i Oslo
Kroken, Ingrid Elida, Universitetet
i Oslo
Liang, Marie, Universitetet i Oslo
Liltved, Sondre, Universitetet i
Bergen
Lindberg, Marthe, Universitetet i
Oslo
Loe, Oda, Universitetet i Tromsø
Mahmood, Nazish, Universitetet
i Oslo
Mahmood, Zaki, Universitetet
i Oslo
Martinussen, Synne, Universitetet
i Tromsø
Melvær, Dorte Beate,
Universitetet i Oslo
Mjøsund, Ingrid, Universitetet
i Bergen
Moe, Sabine Fjelle, Universitetet
i Oslo
Mostuen, Gro Grytli, Universitetet
i Oslo
Myking, Silje, Universitetet
i Bergen
Pedersen, Frida, Universitetet
i Agder
Serendahl, Erlend, Universitetet
i Oslo
Skog, Maria, Universitetet i
Tromsø
Spangelid, Gordon, Universitetet
i Oslo
Storheim, Marthe, Universitetet
i Bergen
Sveine, Åsa, Universitetet i Oslo
Sveingard, Nils Kirkholm,
Universitetet i Bergen
Thorud, Jon Dinesh, Universitetet
i Bergen
Tordahl, Øystein, Universitetet
i Tromsø

JURISTFORBUNDET

Hovedstyret

President:

Curt A. Lier cl@jus.no

Visepresident:

Erik N. Warberg ewarberg@gmail.com

Styremedlemmer valgt av representantskapet:

Susanne Eliassen

susanne.eliassen@hel.oslo.kommune.no

Christian Zimmermann

christian@psykologforeningen.no

Inger Kjersti Dørstad (*møtende varamedlem*)

inger.kjersti.dorstad@domstol.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene:

Lucie Christensen Berge (Juristforbundet-Privat)

lucie.berge@gmail.com

Sverre Bromander (Juristforbundet – Stat)

sverre.bromander@politiet.no

Frank Grønås (Juristforbundet-Kommune)

frank.gronas@trondheim.kommune.no

Daniella Rivera (Juristforbundet – Student)

darivera0110@gmail.com

Ingjerd Thune (Juristforbundet – Dommerforeningen)

ingjerd.thune@domstol.no

Ansattes representant (observatør):

Anne Sophie Juel asj@jus.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg msh@jus.no

Medlemsguide

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

Nettportal: www.juristforbundet.no/forsikring

Telefon: 23 11 33 11

E-post: forsikring@juristforbundet.no

Bank – medlemstilbud

Danske Bank

Nettportal: www.danskebank.no/juristforbundet

Telefon: 05550

E-post: 05550@danskebank.no

Juristforbundets advokatkontor

advokat@juristforbundet.no

www.juristforbundet.no/advokatkontoret

Sentraltbord 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

www.juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristkontakt

Redaksjonen:

omg@jus.no

Mobil 482 48 352

Annonser:

perolav@07.no

Mobil 918 16 012

Jobbmarkedet

juristkontakt.no/Jobbmarked

Juristenes Utdanningscenter

jus.no

Sentraltbord 40 00 24 25

Kristian Augusts gate 9

0164 Oslo

Sentraltbord: 40 00 24 25

www.juristforbundet.no

juristforbundet-post@jus.no

Magnus Matningsdal

Straffeloven

Alminnelige bestemmelser, kommentarutg.

Den 20. mai 2005 ble det vedtatt ny straffelov som erstatter Almindelig borgerlig Straffelov fra 1902. Loven trer i kraft 1. oktober i år. Denne boken inneholder kommentarer til straffelovens første del - alminnelige bestemmelser. Boken inneholder også et lovspeil.

Pris: 1499,-

Magnus Matningsdal

Nytt i ny straffelov

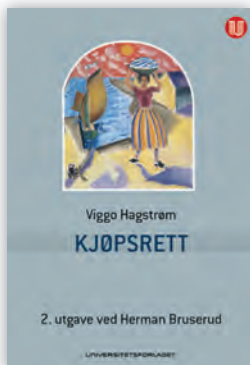
Ny straffelov trer i kraft 1. oktober i år. «Nytt i ny straffelov» gir en oversikt over de endringene som er foretatt i forhold til straffeloven fra 1902. Boken inneholder også et lovspeil.

Pris: 299,-

Viggo Hagstrøm

Kjøpsrett

2. utgave ved Herman Bruserud

Spennvidden i rettsfeltet er enorm - fra kjøp av en kaffe til kontrakter om bygging av tankskip. Boken omhandler de mest sentrale spørsmålene som jevnlig dukker opp i kjøpsforhold, basert på reguleringen vi finner i kjøpsloven av 1988 og forbrukerkjøpsloven av 2002.

Pris: 599,-

Kirsti Strøm Bull og Nikolai K. Winge

Fast eiendoms rettsforhold

Kort forklart, 2. utgave

Emner som behandles i denne oppdaterte utgaven er fastlegelse av fast eiendoms grenser, offentlig regulering av fast eiendom, hevd, servitutter, sameie og naborettslige spørsmål. Det er lagt vekt på en pedagogisk tilnærming til rettsområdet gjennom omfattende bruk av eksempler og illustrasjoner.

Pris: 299,-

Lena R.L. Bendiksen og Trude Haugli

Sentrale emner i barneretten

2. utgave

«Sentrale emner i barneretten» er en bok om sentrale barnerettslige temaer, skrevet for forskere, praktikere og studenter. I denne andre utgaven er grunnlovsbestemmelsen om barns menneskerettigheter innarbeidet.

Pris: 559,-

Erling Selvig og Kåre Lilleholt

Kjøpsrett til studiebruk

5. utgave

Boken gir en lettlest og pedagogisk fremstilling av kjøpsretten. Denne femteutgaven er ajourført med lovendringer og rettspraksis, og det er lagt mer vekt på utviklingen på kjøpsrettens område i Norge og EU.

Pris: 599,-